

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

MAGISTRSKO DELO

**PRIMERJAVA LETNEGA POROČILA
DOMAČE IN TUJE ZAVAROVALNICE:
PRIMER ZAVAROVALNICE TRIGLAV IN AVIVE**

Ljubljana, november 2009

VERONIKA GERBIČ

IZJAVA

Podpisana VERONIKA GERBIČ izjavljam, da sem avtorica tega magistrskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. SLAVKE KAVČIČ, in skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 19.11.2009

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
OPREDELITEV PROBLEMATIKE.....	1
NAMEN IN CILJ MAGISTRSKEGA DELA.....	3
METODE DELA.....	4
ZASNOVA DELA S STRUKTURO POGLAVIJ	4
1 SPLOŠNO O LETNEM POROČILU	5
1.1 OPREDELITEV IN POMEN LETNEGA POROČILA	5
1.2 UPORABNIKI LETNEGA POROČILA	7
1.3 POMEN RAZKRITIJ V LETNEM POROČILU	8
1.4 ZUNANJE RAČUNOVODSKO POROČANJE.....	9
1.5 KONSOLIDIRANO LETNO POROČILO	11
2 LETNO POROČILO ZAVAROVALNIC	13
2.1 ZAKONSKE IN STROKOVNE OSNOVE ZA PRIPRAVO LETNEGA POROČILA ZAVAROVALNIC V SLOVENIJI.....	13
2.1.1 <i>Zakonske osnove</i>	13
2.1.2 <i>Slovenski računovodski standardi</i>	15
2.1.3 <i>Kodeks upravljanja javnih delniških družb</i>	16
2.2 OBVEZNE SESTAVINE LETNEGA POROČILA ZAVAROVALNIC V SLOVENIJI.....	16
2.2.1 <i>Obvezna razkritja v poslovnem poročilu zavarovalnic</i>	17
2.2.2 <i>Računovodsko poročilo zavarovalnic v Sloveniji</i>	19
2.3 ZAKONSKE IN STROKOVNE OSNOVE ZA PRIPRAVO LETNEGA POROČILA ZAVAROVALNIC V VELIKI BRITANiji	21
2.3.1 <i>Zakonske osnove</i>	21
2.3.2 <i>Računovodski standardi</i>	22
2.3.3 <i>Pravila Londonske borze in kodeks o upravljanju družb</i>	22
2.4 OBVEZNE SESTAVINE LETNEGA POROČILA ZAVAROVALNIC V VELIKI BRITANiji	23
2.4.1 <i>Poročilo posloводства</i>	23
2.4.2 <i>Pregled poslovanja</i>	24
2.4.3 <i>Poročilo o nagrajevanju</i>	25
2.4.4 <i>Priporočila dobre prakse</i>	25
2.5 MSRP 4 – ZAVAROVALNE POGODBE	28
3 PREDSTAVITEV IZBRANIH ZAVAROVALNIC	30
3.1 IZBOR ZAVAROVALNIC IN PREDSTAVITEV ZAVAROVALNEGA TRGA	30
3.2 PREDSTAVITEV ZAVAROVALNICE TRIGLAV, D. D., IN SKUPINE TRIGLAV	32
3.3 PREDSTAVITEV ZAVAROVALNIŠKE SKUPINE AVIVA PLC	33
4 ZNAČILNOSTI POSLOVNEGA POROČILA ZAVAROVALNICE TRIGLAV IN AVIVE.....	34
4.1 POSLOVNO POROČILO ZAVAROVALNICE TRIGLAV.....	34

4.1.1	<i>Uvodni del s povzetki</i>	35
4.1.2	<i>Vsebina poslovnega poročila Zavarovalnice Triglav</i>	37
4.2	POSLOVNO POROČILO ZAVAROVALNICE AVIVA	44
4.2.1	<i>Uvodni del s povzetki</i>	44
4.2.2	<i>Pregled poslovanja</i>	46
4.2.3	<i>Poročilo posloводства</i>	53
4.2.4	<i>Upravljanje zavarovalnice</i>	54
5	ZNAČILNOSTI RAČUNOVODSKEGA POROČILA ZAVAROVALNICE TRIGLAV IN AVIVE	55
5.1	RAČUNOVODSKO POROČILO ZAVAROVALNICE TRIGLAV	55
5.1.1	<i>Računovodsko poročilo za leti 2005 in 2006, pripravljeno po SRS</i>	55
5.1.2	<i>Računovodsko poročilo za leto 2007, pripravljeno po MSRP</i>	57
5.1.3	<i>Prvo poročanje Zavarovalnice Triglav po MSRP</i>	58
5.2	RAČUNOVODSKO POROČILO AVIVE	59
5.2.1	<i>Prvo poročanje Avive po MSRP</i>	59
5.2.2	<i>Evropska notranja vrednost</i>	60
5.3	RAZKRITJA V RAČUNOVODSKEM POROČILU ZAVAROVALNIC, DOLOČENA Z MSRP ..	61
5.3.1	<i>Računovodske usmeritve</i>	61
5.3.2	<i>Izpostavljenost in obvladovanje tveganj</i>	62
5.3.3	<i>Preizkus občutljivosti</i>	65
5.3.4	<i>Razvoj škodnega dogajanja pri premoženjskih zavarovanjih</i>	66
5.3.5	<i>Finančna sredstva</i>	67
5.3.6	<i>Poročanje po odsekih</i>	69
5.3.7	<i>Kapital</i>	69
5.3.8	<i>Dobiček na delnico</i>	70
6	PRIMERJAVA LETNEGA POROČILA ZAVAROVALNICE TRIGLAV IN AVIVE	71
6.1	PRIMERJAVA LETNEGA POROČILA PO OBLIKI IN ZUNANJEM VIDEZU.....	71
6.2	PRIMERJAVA LETNEGA POROČILA PO STRUKTURI IN OBSEGU	72
6.3	PRIMERJAVA LETNEGA POROČILA Z VIDIKA ZAKONODAJE.....	75
6.4	PRIMERJAVA LETNEGA POROČILA PO VSEBINI IN KAKOVOSTI RAZKRITIJ	76
6.5	POTREBNE SPREMEMBE IN DODATNA RAZKRITJA V LETNEM POROČILU DOMAČE ZAVAROVALNICE.....	81
	SKLEP	83
	LITERATURA IN VIRI	86
	PRILOGE	1

KAZALO TABEL

Tabela 1: Ključni finančni in nefinančni kazalci Avive.....	48
Tabela 2: Pregled pomembnejših računovodskih usmeritev v letu 2007	62
Tabela 3: Razkritja, povezana s tveganji.....	64
Tabela 4: Pregled kvantitativne analize občutljivosti.....	65
Tabela 5: Primer razkritja analize občutljivosti za premoženjska zavarovanja	66
Tabela 6: Primer razkritja analize občutljivosti za življenjska zavarovanja	66
Tabela 7: Trikotnik razvoja škod.....	67
Tabela 8: Razporeditev in struktura finančnih sredstev v letu 2007	68
Tabela 9: Razkritja, povezana s kapitalom.....	70
Tabela 10: Pregled obveznih razkritij v poslovnem poročilu zavarovalnice	77
Tabela 11: Pregled prostovoljnih razkritij v poslovnem poročilu zavarovalnice.....	77

KAZALO SLIK

Slika 1: Struktura obračunane kosmate zavarovalne premije Skupine Triglav po državah	33
Slika 2: Delež poslovanja Avive po geografskih območjih	33
Slika 3: Primer razkritja strateških ciljev Skupine Triglav v letu 2007	36
Slika 4: Vrste tveganj, ki jih je definirala Zavarovalnica Triglav	41
Slika 5: Primer oblike in vsebine razkritja strateških ciljev Avive v letu 2007	47
Slika 6: Primer razkritja finančnega kazalca za poslovno leto 2007.....	49
Slika 7: Struktura odsekov Avive.....	51
Slika 8: Vrste tveganj, ki jih je definirala Aviva.....	52
Slika 9: Prvi prevzem MSRP za Skupino Triglav	58
Slika 10: Prvi prevzem MSRP za Avivo	60
Slika 11: Obseg letnega poročila Zavarovalnice Triglav za poslovna leta 2005-2007	73
Slika 12: Obseg letnega poročila Avive za poslovna leta 2004-2007	74
Slika 13: Obseg letnega poročila Zavarovalnice Triglav in Avive za poslovno leto 2007	75

UVOD

Opredelitev problematike

Letno poročilo podjetja je najpomembnejši in najobsežnejši dokument, s katerim podjetje oziroma njegovo poslovanje predstavi svoje poslovanje delničarjem in drugim interesnim skupinam. Letno poročilo, zlasti pa poslovno poročilo, ima dva temeljna namena, in sicer pokazati, koliko je bilo podjetje uspešno in kakšne možnosti ima za nadaljnji razvoj (Kavčič, 1998, str. 19).

Zavarovalništvo je finančna dejavnost, ki je zelo pomembna za stabilen razvoj gospodarstva posamezne države. Poslovanje zavarovalnice je močno vpeto v domače in mednarodne poslovne in finančne tokove. Za zavarovalnice je pomen razkritja informacij in s tem tudi letnih poročil bistveno večji kot za druga podjetja.

V Sloveniji je vsebina letnega poročila določena v zakonu o gospodarskih družbah in slovenskih računovodskih standardih, ki določajo najmanjši obseg informacij, ki jih mora podjetje razkriti v letnem poročilu. Letno poročilo mora izkazovati resničen in pošten prikaz premoženja in obveznosti podjetja, njegovega finančnega položaja ter poslovnega izida (ZGD-1, 2006, 61. člen). Letno poročilo velikih podjetij, med katere spadajo tudi zavarovalnice, in podjetij, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, je po zakonu o gospodarskih družbah sestavljeno iz bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza denarnih tokov, izkaza gibanja kapitala, priloge s pojasnili k izkazom in poslovnega poročila. Omenjeni računovodski izkazi in priloga s pojasnili k izkazom kot celota sestavljajo računovodsko poročilo.

Poleg računovodskega poročila je zelo pomembno tudi poslovno poročilo, v katerem podjetje predstavi tudi neračunovodske in nefinančne informacije. Informacije v poslovnem poročilu morajo biti zanesljive, ustrezne in uporabne (Boesso, 2002, str. 27).

V Sloveniji morajo zavarovalnice pri sestavi letnega poročila upoštevati tudi sklep o letnem poročilu zavarovalnic, ki ga izda Agencija za zavarovalni nadzor. Podrobneje določa vsebino poslovnega poročila za zavarovalnice. Tako mora poslovno poročilo zavarovalnic obsegati najmanj opis splošnega gospodarskega okolja, poslovne usmeritve, pregled poslovanja, poslovni rezultat, opis glavnih tveganj in negotovosti, podatke o delniškem kapitalu in delničarjih, opis dosedanjega razvoja in pričakovani razvoj zavarovalnice, organizacijsko shemo, podatke o poslovni mreži, zaposlenih in izobrazbeni strukturi, članih uprave in članih nadzornega sveta, informacijski podpori, informacije, povezane z varstvom okolja, ter vse pomembnejše dogodke, ki so nastopili po koncu poslovnega leta (SKL 2007, 2007, 17. člen).

Tudi v tujini sta sestavljanje in vsebina letnega poročila zakonsko predpisana. Vse večji pomen pridobivajo neračunovodske informacije. V Veliki Britaniji so z zakonom o

gospodarskih družbah (angl. *Companies Act 1985*) predpisane obvezne sestavine letnega poročila: poročilo posloводства, pregled poslovanja, poročilo o nagrajevanju, poročilo o upravljanju podjetja in računovodski izkazi s pojasnili k računovodskim izkazom. Podrobneje je določena vsebina pregleda poslovanja (angl. *Business review*), ki mora vsebovati pošten prikaz razvoja in uspešnosti poslovanja ter položaja podjetja, opis glavnih tveganj in negotovosti, s katerimi se podjetje sooča, ključne finančne in nefinančne kazalce ter trende in dejavnike, ki vplivajo na razvoj, uspešnost in položaj podjetja (Developments in narrative reporting: An ABI position paper, 2006, str. 2). Poleg tega so se razvila priporočila dobre prakse, ki postavljajo okvir glavnih vsebin analize poslovanja z vidika posloводства, ki so pomembne za vse uporabnike letnih poročil (Write to reasons, 2006, str. 8). Po mnenju investorjev so kakovostna letna poročila tista, ki ustrezno poročajo o napovedi prihodnjega poslovanja in strategiji podjetja, ukrepah in ciljih na področju obvladovanja tveganj in delovanju posloводства ter ki prikažejo ključne kazalce in kazalnike in kvalitetno poročanje po odsekih (Developments in narrative reporting: An ABI position paper, 2006, str. 3).

Uredba 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih standardov računovodskega poročanja (MSRP) je uvedla zahtevo, da od leta 2005 naprej vsa podjetja, ki kotirajo na borzi, pripravijo konsolidirane računovodske izkaze po MSRP. Glavni cilj uredbe je bil prevzem in uporaba mednarodnih računovodskih standardov v Evropski uniji (EU) z namenom uskladiti računovodske informacije podjetij, s čimer bi se zagotovila visoka stopnja preglednosti in primerljivosti računovodskih izkazov ter s tem učinkovito delovanje kapitalskega in notranjega trga (Uredba 1606/2002, 1. in 2. člen). Varstvo vlagateljev in ohranitev zaupanja v finančne trge je namreč pomemben vidik oblikovanja notranjega trga (Odar, 2003, str. 54). Poleg tega uredba državam članicam daje možnost, da dovolijo ali zahtevajo uporabo sprejetih MSRP pri pripravi letnih računovodskih izkazov tudi v podjetjih, ki ne kotirajo na borzi. Tako so morale tudi zavarovalnice v Sloveniji računovodska poročila po MSRP prvič sestaviti za poslovno leto, ki se je začelo 1. januarja 2007.

MSRP prinašajo zelo pomembne spremembe pri zunanem računovodskem poročanju in razkritjih v letnih poročilih tudi za zavarovalnice ter naj bi pomenili premik k mednarodni harmonizaciji in primerljivosti računovodskega poročanja zavarovalnic v EU. Razkritja po MSRP 4 – Zavarovalne pogodbe in drugih standardih, ki jih morajo upoštevati zavarovalnice, so namreč v primerjavi z računovodskimi standardi posamezne države, po katerih so zavarovalnice poročale pred vpeljavo MSRP, izrazito obsežnejša in zahtevnejša. Obseg letnih poročil tujih zavarovalnic, ki so prvič poročale po MSRP za poslovno leto 2005, se je na račun obveznih razkritij močno povečal (Mörec, 2007, str. 344). MSRP urejajo področje konsolidiranih računovodskih izkazov. Zaradi delovanja zavarovalnic na mednarodnih trgih konsolidirana letna poročila postajajo vse bolj pomembna, saj le-ta prikažejo pravo sliko o poslovanju (Ormrod & Stenka, 2007, str. 16).

Večji obseg zahtevanih razkritij je povezan z višjimi stroški ter zahteva boljšo organiziranost in povezanost analitskih služb v zavarovalnicah. Skrbno izbrane podatke in informacije je v letno poročilo mogoče vnesti le z ustreznim analiziranjem podatkov ter njihovo pretvorbo v informacije za različne uporabnike letnih poročil (Kavčič, 1998, str. 12).

Ker so zavarovalnice pomemben subjekt na finančnem trgu, je pomembno, da pripravi letnega poročila posvečajo dovolj pozornosti. Poročanje zavarovalnic v svetu ima dolgo tradicijo in predvidevamo, da je bolj transparentno kot v Sloveniji. Vendar bodo morale v času splošne gospodarske krize in nestabilnosti finančnih trgov vse zavarovalnice z razkritji v letnih poročilih povečati zaupanje obstoječih delničarjev in bodočih investitorjev. Pripravljalci letnih poročil v zavarovalnicah bodo morali upoštevati tudi zahteve prihajajoče Solventnosti II in drugo fazo MSRP za zavarovalništvo.

Namen in cilj magistrskega dela

Zaradi pomembnosti zavarovalniške dejavnosti in zaradi posebnosti pri merjenju gospodarskih kategorij v računovodskih izkazih zavarovalnic veljajo zanje še dodatne obvezne zahteve glede vsebine poslovnega in računovodskega poročila.

Cilj magistrskega dela je predstaviti sestavne dele letnega poročila, analizirati zakonska določila in priporočila strokovne literature glede sestavljanja in obsega razkritij v letnem poročilu ter na podlagi zbranih informacij izvesti primerjavo letnega poročila izbrane slovenske in tuje zavarovalnice.

Namen dela je podrobno predstaviti letni poročili izbranih zavarovalnic ter s primerjalno analizo ugotoviti, v čem sta si podobni, v čem se razlikujeta, kje so prednosti in slabosti enega in drugega poročila, napredek v poročanju ter predlagati potrebne spremembe oziroma dodatna razkritja v letnem poročilu domače zavarovalnice.

Za potrebe primerjave smo izbrali slovensko Zavarovalnico Triglav, d.d., (v nadaljevanju Zavarovalnica Triglav) ter zavarovalnico Aviva plc (v nadaljevanju Aviva) iz Velike Britanije. Velika Britanija spada med države z najbolj razvitim zavarovalništvom. Pri primerjavi se bomo omejili na letna poročila za poslovna leta 2005, 2006 in 2007. V računovodskem delu se bomo osredotočili na razkritja, ki so še posebej pomembna za zavarovalnice.

Temeljna teza magistrskega dela je, da sta obseg in kakovost razkritij v letnem poročilu odvisna od velikosti zavarovalnice in od tradicije, ki jo ima zavarovalnica pri poročanju. Zato predvidevamo, da ima zavarovalnica Aviva preglednejše letno poročilo in da so razkritja obsežnejša.

Poročanje po MSRP za zavarovalnice predstavlja velik izziv. Aviva je morala prvič sestaviti računovodske izkaze po MSRP že za poslovno leto 2005, Zavarovalnica Triglav pa za poslovno leto 2007. Zato predvidevamo, da je Aviva v obravnavanem obdobju glede razkritij, povezanih z MSRP, po kvantiteti in kakovosti napredovala.

Metode dela

Pri izdelavi magistrskega dela smo uporabili analitični pristop. Pri svojem delu smo uporabili teoretično, analitično, komparativno, induktivno in sintezno metodo. Za teoretično opredelitev posameznih področij, ki smo jih obravnavali v magistrskem delu, smo najprej proučili domačo in tujo zakonodajo in strokovno literaturo s področja sestavljanja letnih poročil v zavarovalnicah. Z metodo komparacije smo poiskali razlike in podobnosti med letnima poročiloma dveh zavarovalnic. Z uporabo induktivne metode smo iz posamezne značilnosti letnega poročila izpeljali njegove splošne lastnosti. Na koncu smo z metodo sinteze skušali priti do konkretnih zaključkov, kakšna je sestava letnega poročila Zavarovalnice Triglav in Avive za leto 2007 ter v čem je viden napredek v poročanju primerjavi z letoma 2006 in 2005.

Zasnova dela s strukturo poglavij

Magistrsko delo je razdeljeno na osem poglavij. V uvodnem delu smo opisali področje problema, namen, cilje dela in metodologijo dela ter nakazali strukturo magistrskega dela.

V prvem poglavju smo teoretično predstavili vlogo in pomen letnega poročila, pomen letnega poročila za zavarovalnice, uporabnike letnega poročila, opredelili pomen in vrsto razkritij v poslovnem in v računovodskem delu letnega poročila, zunanje računovodsko poročanje ter sestavljanje konsolidiranega letnega poročila.

V drugem poglavju smo predstavili zakonske in strokovne osnove za pripravo letnega poročila zavarovalnic v Sloveniji in Veliki Britaniji. Poleg predstavitve razvoja in trenutnega stanja zakonodajnega okvira posamezne države smo predstavili obvezno vsebino poslovnega in računovodskega dela letnega poročila, ki je predpisana z zakonodajo in drugimi strokovnimi smernicami posamezne države. Za zavarovalnice je bil sprejet poseben standard MSRP 4. Predstavili smo razkritja, ki jih ta standard predpisuje za zavarovalne pogodbe.

V tretjem poglavju smo predstavili izbrani zavarovalnici, katerih letna poročila smo primerjali. Na kratko smo opisali tudi zavarovalniški trg, na katerem poslujeta.

Četrto poglavje je namenjeno predstavitvi poslovnega poročila Zavarovalnice Triglav in poslovnega poročila Avive. Poudarek je na sestavi, značilnostih in vsebini poslovnega poročila za leto 2007 ter sproti primerjavi in napredku glede na leti 2006 in 2005.

V petem poglavju smo predstavili značilnosti računovodskega poročila Zavarovalnice Triglav in računovodskega poročila zavarovalnice Aviva. Zavarovalnica Triglav je morala za poslovni leti 2005 in 2006 upoštevati še slovenske računovodske standarde, zato smo najprej predstavili značilnosti računovodskih izkazov in pojasnil k računovodskim izkazom Zavarovalnice Triglav na podlagi SRS. Poudarek pa je na predstavitvi poročanja po MSRP. Predstavili in primerjali smo razkritja, ki so posebna za zavarovalnice in so bila na novo predpisana z MSRP.

Šesto poglavje je namenjeno primerjavi letnega poročila med zavarovalnicama. Opisali smo podobnosti in razlike ter napredek v razvoju letnega poročila med zavarovalnicama. Primerjali smo obliko in zunanji videz, strukturo in obseg letnega poročila, vpliv zakonodaje ter primerjali letna poročila po vsebini in kakovosti obveznih in prostovoljnih razkritij. Na koncu smo na podlagi tega predlagali potrebne spremembe oziroma dodatna razkritja v letnem poročilu domače zavarovalnice.

V sklepnem delu smo povzeli najpomembnejše ugotovitve in podali zaključno misel. Delo smo zaključili z navedbo literature in virov.

1 SPLOŠNO O LETNEM POROČILU

1.1 Opredelitev in pomen letnega poročila

V času gospodarskih, družbenih, tehnoloških in tržnih izzivov je potreba po sistematičnih komunikacijah podjetja z njegovimi javnostmi zelo pomembna. Za promoviranje podjetja je zelo pomembno letno poročilo. Je komunikacijsko orodje, s katerim podjetje predstavlja svojo podobo v javnosti. V podjetjih si prizadevajo narediti dobro letno poročilo, ki na eni strani vključuje zakonsko določene vsebine, na drugi pa vse tiste, ki sicer niso obvezne, a pomembno odsevajo poslovno uspešnost podjetja. Dobro letno poročilo mora biti pregledno, jasno, razumljivo, uporabno, konsistentno in kredibilno. Pri pripravi letnega poročila imata vse večji pomen informativnost in sporočilnost (Gorjup, 2008).

Letno poročilo je standardno poročilo o poslovanju, namenjeno zunanjim interesnim skupinam, ki iz njega dobijo stvarne informacije o podjetju samem in njegovem okolju. Glede na to, da današnje odločitve vplivajo na dogodke v prihodnosti, so za interesne skupine pomembnejše informacije o prihodnosti kot o preteklosti (Horvat, 2005, str. 32).

Za sestavo letnega poročila, njegovo kakovost in sporočilnost je odgovorno poslovodstvo. V zadnjih letih je opazen trend povečevanja obsega letnih poročil. Zaradi računovodskih škandalov v ZDA (npr. Enron) je poročanje podjetij postalo pomembnejše. Podjetja želijo s prostovoljnimi razkritji povečati zaupanje v svoja računovodska poročila in doseči večjo transparentnost poročanja (Stittle, 2003, str. 11). Namen letnega poročila je predstaviti poslovanje javnosti z vidika poslovodstva (Stittle, 2003, str. 21).

V razvitem svetu je zavarovalništvo zelo pomemben finančni vir dolgoročnih finančnih sredstev za delovanje kapitalskih trgov. Zavarovalnice so zaradi svoje velikosti in pomena še posebej na očeh javnosti, zato se od njih pričakuje večji obseg in kakovost računovodskih informacij.

Za zavarovalnice je pomen razkrivanja informacij in s tem tudi letnih poročil bistveno večji kot za druga podjetja, saj je ena od bistvenih značilnosti zavarovanja negotovost. Po Bonclju (1983, str. 13) je zavarovanje gospodarska dejavnost, katere cilj je ustvarjanje gospodarske varnosti in sredstvo izravnavanje nevarnosti. Po zakonu se z zavarovalno pogodbo zavarovalec zavezuje, da bo zavarovalnici plačal zavarovalno premijo, zavarovalnica pa se zavezuje, da bo, če se zgodi dogodek, ki pomeni zavarovalni primer, izplačala zavarovancu ali nekomu drugemu zavarovalnino ali odškodnino ali storila kaj drugega. Zavarovanec torej plača določeno premijo, pogosto v zameno za negotovo povračilo po višini, v nekem nedoločenem času v prihodnosti (Obligacijski zakonik, 2007, 921. člen). V primeru zavarovalnic individualni zavarovanci pogosto nimajo niti dostopa do informacij niti potrebnega znanja za razumevanje njihovega poslovanja. Zato je vloga drugih uporabnikov letnih poročil (delničarjev, analitikov, zavarovalniških posrednikov, bonitetnih agencij in nadzornih organov), da pregledujejo poslovanje zavarovalnic, še toliko večja. Za zavarovalnico velja, da je višina njenih obveznosti določena na podlagi ocen in predpostavk, za katere pa se lahko v prihodnosti izkaže, da so bile napačne. Lahko pride do velikega razkoraka med nastankom obveznosti in dejanskim izplačilom, tako po času kot tudi po višini. Zaradi tega je pomembno, da zavarovalnice razkrijejo predpostavke in metode za ocenjevanje svojih bodočih obveznosti (Guidance Paper on Public Disclosure by Insurers, 2002, str. 3-4).

Mednarodno združenje nadzornikov zavarovalnic (angl. *International Association of Insurance Supervisors – IAIS*) je v svojem navodilu glede javnega poročanja zavarovalnic navedlo kakovostne značilnosti informacij, ki naj jih zavarovalnice razkrivajo. Informacije naj bodo (Guidance Paper on Public Disclosure by Insurers, 2002, str. 5):

- ustrezne za njihove uporabnike,
- pravočasne,
- dostopne (spodbuja se poročanje z uporabo svetovnega spleta),
- obsežne,
- zanesljive,
- primerljive med zavarovalnicami in drugimi podjetji ter
- usklajene in primerljive skozi daljše časovno obdobje.

Pomen in obseg razkritij v letnih poročilih zavarovalnic narašča s širjenjem poslovanja na mednarodne trge in ponudbo vse bolj zapletenih produktov.

1.2 Uporabniki letnega poročila

Letno poročilo je komunikacijsko sredstvo, ki je namenjeno vrsti neposrednih ali posrednih uporabnikov. Uporabniki ali interesniki (angl. *stakeholders*) letnega poročila javnih podjetij so delničarji (sedanji in bodoči vlagatelji), upniki, banke in drugi posojilodajalci, kupci, zaposlenci, analitiki, vlada in njeni organi ter širša javnost. Letno poročilo javnih podjetij je v prvi vrsti namenjeno delničarjem, ki poslovodstvo nadzirajo in ki jim je poslovodstvo odgovorno. Vendar mora letno poročilo zadovoljiti tudi potrebe drugih interesnih skupin (Stittle, 2003, str. 18).

Posamezni uporabniki letnih poročil imajo različne potrebe po informacijah (Odar, 2006, str. 7):

- sedanje in možne vlagatelje zanimajo zlasti velikost in ustaljenost nadomestila na podlagi njihovega kapitala v obliki deležev iz čistega dobička, dividend, politika delitve čistega dobička, dolgoročna donosnost podjetja in kakovost njegovega poslovodstva;
- zaposlence zanimajo donosnost poslovanja podjetja, možnost zaslužkov in socialnih prejemkov, dolgoročne možnosti za zaposlovanje ter kakovost poslovodstva;
- posojilodajalce zanimajo sposobnost podjetja za redno odplačevanje posojil, dolgoročna donosnost, finančni položaj in kakovost poslovodstva;
- dobavitelje in druge dajalce blagovnih kreditov zanimata plačilna sposobnost in finančni položaj;
- kupce zanimajo dolgoročna donosnost, možnost ohranjanja ustaljenega poslovanja in kakovost poslovodstva;
- javnost zanima, ali delovanje podjetja ogroža človekovo okolje in njegovi ukrepi na tem področju, finančne možnosti pri reševanju krajevnih problemov in možnosti zaposlovanja; zaradi tega jo zanima donosnost poslovanja in finančni položaj podjetja.

Vsaka interesna skupina sprejema drugačne odločitve in ima torej drugačne potrebe po informacijah. Vendar so nekatere potrebe skupne vsem uporabnikom. Vlagatelji, trenutni in morebitni, so tisti, ki podjetju priskrbijo sredstva in pri tem od vseh naštetih tvegajo največ. (Horvat, 2000, str. 192).

Temeljni vsebinski cilj letnega poročila je zadovoljiti potrebe interesnih skupin po informacijah, da bi se ohranilo oziroma povečalo njihovo zaupanje, pri čemer pa se ne smejo razkriti poslovne skrivnosti podjetja. Pri tem je treba ustrezno oceniti sposobnost interesnih skupin glede razumevanja finančnih in drugih poslovnih informacij, saj jim je treba prilagajati stopnjo razumljivosti letnega poročila (Bergant, 2007, str. 4). Predvideva se, da imajo uporabniki letnega poročila primerno znanje za razumevanje poslovanja podjetja in računovodskih izkazov (Ewer, 2007, str. 1).

1.3 Pomen razkritij v letnem poročilu

Pojem razkritje v najširšem pomenu obsega prikaz katerekoli informacije o podjetju. Vključene so vse informacije iz letnih poročil, objav v tisku in drugih virov. V računovodskih poročilih so najprej predstavljene vrednostne informacije, ki pa običajno ne zadostijo potrebam uporabnikov, da bi jih pravilno razumeli in se na njihovi podlagi pravilno odločali. Zato podjetja pri komuniciranju z različnimi interesnimi skupinami uporabljajo razkritja. Računovodska stroka opredeljuje razkritje v ožjem pomenu besede kot informacije, razkrite v letnih poročilih, razen tistih, ki so razkrite v temeljnih računovodskih izkazih. Ta razkritja se nanašajo na računovodske izkaze oziroma jih dopolnjujejo. Lahko so vrednostna in nevrednostna (Horvat, 2000, str. 45).

Razkritja v računovodskih izkazih so predstavitev v računovodskih izkazih, ki zagotavljajo poštene informacije, da bi uporabnikom zlasti z napovedjo finančnih tokov ter opredelitvijo časa in gotovosti pridobivanja denarnih sredstev in denarnih ustreznikov pomagale pri odločanju (Turk, 2004, str. 533). Predstavitve v računovodskih izkazih so definirane kot sporočanje gospodarsko izmerjenih kategorij v bilanci stanja, izkazu poslovnega izida, izkazu gibanja kapitala in izkazu denarnih tokov uporabnikom takšnih informacij (Turk, 2004, str. 626).

Po Scottu, ki ga navaja Mörčeva (2007, str. 346), je glavni družbenoekonomski razlog, zakaj vse računovodske usmeritve poleg računovodskih izkazov zahtevajo tudi množico razkritij, ta, da se z razkritji povečuje konkurenčnost v panogah. Razkritja namreč potencialnim konkurentom olajšujejo odkrivanje dobičkonosnih gospodarskih panog in izboljšujejo kakovost računovodskega poročanja, saj se z njimi pomembno omejuje prirejanje poslovnih rezultatov. Zato se podjetja, katerih poslovanje je bolj transparentno, soočajo z nižjimi stroški kapitala. Večji obseg razkritij koristi tako podjetju, ki podatke razkriva, kot tudi drugim udeležencem na trgu kapitala (Mörec, 2007, str. 346).

Kothari, Li in Short (2008, str. 6) so v empirični raziskavi poskušali ugotoviti vpliv razkritij na ceno delniškega kapitala. Ugotovili so, da se z večanjem obsega razkritij, ki so za podjetja koristna in ugodna, zmanjšujejo stroški kapitala in spremenljivost donosov. Z razkritjem neugodnih informacij pa se stroški kapitala in spremenljivost donosov povečujejo.

Na drugi strani nasprotniki obsežnih razkritij pogosto poudarjajo, da je predpisovanje obveznih razkritij privedlo do pretiranega obsega informacij, saj zunanji uporabniki teh informacij ne nosijo stroškov njihove priprave in tako precenijo svoje potrebe po njih (Mörec, 2007, str. 346). Banghøj in Plenborg (2008, str. 176) sta v raziskavi vpliva razkritij v letnih poročilih danskih podjetij, ki kotirajo na borzi, ugotovila, da se z večanjem obsega razkritij samodejno ne povečuje povezava med sedanjimi in bodočimi rezultati podjetja, temveč je zelo pomembno, ali uporabniki te informacije znajo pravilno analizirati in umestiti v napovedi o prihodnjih zaslužkih podjetja.

Področju razkritij v letnem poročilu tako strokovna javnost v zadnjem času posveča veliko pozornosti. Kljub različnim mnenjem je opazen trend naraščanja obsega letnih poročil na račun obveznih in tudi prostovoljnih razkritij v poslovnem delu letnega poročila (Beattie, Dhanani & Jones, 2008, str. 181). Loweth in Billingsley (2007, str. 23) v raziskavi letnih poročil velikih podjetij v Veliki Britaniji ugotavljata, da največ težav povzroča razkrivanje informacij o napovedih o prihodnjem poslovanju podjetja. Podjetja morajo več pozornosti nameniti tudi poročanju o vrstah in obvladovanju tveganj, družbeno okoljskem poročanju ter prikazu ključnih finančnih in nefinančnih kazalcev.

1.4 Zunanje računovodsko poročanje

Zaradi globalizacije kapitalskih trgov, povečevanja števila mednarodnih podjetij in kotiranja podjetij na različnih svetovnih borzah se je razvila potreba po enotnem računovodskem poročanju, ki bo zadostilo potrebam investorjev na mednarodnih trgih. S sprejetjem mednarodnih računovodskih standardov je prišlo do harmonizacije zunanjega računovodskega poročanja ter s tem do racionalizacije in večje primerljivosti na področju poročanja (Collier, 2003, str. 68).

Za računovodenje v EU in tudi v Sloveniji je značilno, da je v preteklosti temeljilo na uporabi podlag za merjenje postavk v računovodskih izkazih po izvorni vrednosti. Izvirna vrednost se praviloma razlikuje od poštene vrednosti. Informacije, ki jih zagotavljajo računovodski izkazi, pa morajo čim bolj predstavljati resnično in pošteno stanje ter poslovni izid na dan sestavitve računovodskih izkazov. Pri njihovem sestavljanju je treba čim bolj upoštevati pričakovane negotovosti in tako tudi predpostavko previdnosti. EU se je odločila, da je treba vpeljati spremembe v ureditev računovodenja. S sprejetjem MSRP je prišlo do sprememb vrednotenja postavk ter s tem tudi izkazovanja sredstev in obveznosti do njihovih virov ter izkazovanja kapitala in poslovnega izida po pošteni vrednosti (Odar, 2006a, str. 97).

Sistem zunanjega računovodskega poročanja predstavljajo računovodski standardi. MSRP so standardi in pojasnila, ki jih sprejme Upravni odbor za mednarodne računovodske standarde. Ti zajemajo (Novak, 2007, str. 45):

- MSRP,
- mednarodne računovodske standarde ter
- pojasnila Sveta za računovodsko poročanje in tolmačenje oziroma nekdanjega Stalnega odbora za pojasnjevanje.

MSRP pri zunanjem računovodskem poročanju urejajo samo področje računovodskih izkazov in temeljijo na poudarjanju informacijskih potreb uporabnikov računovodskih izkazov; to je na uporabnosti informacij za sprejemanje gospodarskih odločitev, ki temeljijo na oceni prihodnjih denarnih tokov podjetja. MSRP veljajo samo za računovodske izkaze, in ne za druge informacije, ki so predstavljene v letnem poročilu. Zato je pomembno, da

uporabniki letnih poročil znajo razlikovati informacije, pripravljene z uporabo MSRP, od drugih informacij, ki jim utegnejo koristiti, vendar niso predmet standardov. MSRP ne določajo sheme oziroma oblike računovodskih izkazov, temveč samo seznam postavk, ki so po naravi ali vlogi dovolj različne, da se predstavijo ločeno (Novak, 2007, str. 64).

Temeljni predpostavki računovodskih izkazov sta (Novak, 2007, str. 65):

- upoštevanje nastanka poslovnega dogodka (angl. *accrual basis*). Bistvo upoštevanja nastanka poslovnega dogodka je, da se pripoznavajo učinki poslov in drugih poslovnih dogodkov takrat, ko nastanejo, in ne takrat, ko podjetje prejme ali plača denarna sredstva ali njihove ustrezne.
- časovna neomejenost delovanja (angl. *on-going concern*). Bistvo časovne neomejenosti delovanja je, da se predpostavlja, da je podjetje delujoče in da bo nadaljevalo svoje poslovanje v bližnji prihodnosti. Gre za predpostavko, da obravnavano podjetje nima niti namena niti potrebe, da bi povsem ustavilo ali bistveno skrčilo obseg svojega poslovanja.

Uporabnike računovodskih informacij je treba ločiti na notranje in zunanje. Njihove potrebe po informacijah so različne, poleg tega pa imajo zunanji uporabniki omejene možnosti pridobivanja informacij (Porter & Norton, 1998, str. 10). Računovodski izkazi za splošne namene so urejene računovodske predstavitve, namenjene uporabnikom, ki nimajo možnosti zahtevati poročil, prilagojenih njihovim posebnim potrebam po informacijah. Računovodski izkazi za splošne namene so tudi tisti, ki se predstavijo posebej ali v kaki drugi javni listini, kot sta letno poročilo ali prospekt (MRS 1.3).

Cilj računovodskih izkazov za splošne namene je dajati informacije o finančnem položaju, poslovnih rezultatih in denarnih tokovih podjetja, ki širšemu krogu uporabnikov koristijo pri gospodarskem odločanju. Računovodski izkazi prikazujejo tudi rezultate nadzora nad sredstvi, ki so zaupana poslovodstvu. Da bi računovodski izkazi zadostili temu cilju, dajejo informacije o sredstvih, obveznostih, lastniškem kapitalu, prihodkih in odhodkih, tudi dobičkih in izgubah, drugih spremembah lastniškega kapitala ter denarnih tokovih v podjetju. Te informacije skupaj z drugimi informacijami v pojasnilih pomagajo uporabnikom računovodskih izkazov pri napovedovanju denarnih tokov v podjetju ter zlasti njihove časovne opredelitve in gotovosti (MRS 1.7). Če računovodski izkazi zadostijo potrebam delničarjev po informacijah, se posredno zadovoljijo tudi potrebe drugih uporabnikov računovodskih izkazov po informacijah (Epstein & Jermakowicz, 2007, str. 9).

Iz računovodskega poročila lahko razberemo naslednje informacije, ki se nanašajo tudi na prihodnje delovanje podjetja (Odar, 2007, str. 328):

- ali gre za delujoče podjetje;
- razkrite so uporabljene računovodske usmeritve oziroma navedene njihove spremembe z izračunom učinkov teh sprememb, na podlagi katerih lahko predvidimo tudi učinke uporabljenih računovodskih usmeritev v prihodnje;

- vedno so prikazani računovodski izkazi za tekoče in preteklo leto; iz analize večletnih podatkov lahko sklepamo o prihodnjih razvojnih težnjah;
- razkriti so še drugi podatki in informacije, na podlagi katerih lahko obravnavano podjetje primerjamo z drugimi v dejavnosti in na podlagi analize teh podatkov sklepamo o možnem prihodnjem delovanju podjetja;
- vse zgoraj naštete ugotovitve veljajo tudi za povezana podjetja, kajti pogosto lahko šele iz skupinskih računovodskih izkazov ugotovimo pravi finančni položaj in poslovni izid povezanega podjetja;
- računovodski izkazi morajo biti revidirani; a naloga revizorja ni le izraziti mnenja o tem, ali so računovodski izkazi sestavljeni v skladu s sprejetimi računovodskimi usmeritvami, temveč se mora tudi opredeliti in oceniti, ali so uporabljene računovodske usmeritve prave in primerne oziroma ali najbolj realno in pravilno odražajo dejansko stanje in poslovni izid podjetja; pomembno je, da revizor v svojem poročilu opozori na vse tiste podatke, informacije in uporabljene računovodske usmeritve, ki bi lahko vplivali na odločitve uporabnika računovodskih izkazov.

Prehod na MSRP je za zavarovalnice pomenil velik izziv. Glede na velika pričakovanja vpeljave MSRP v zavarovalnice, je bilo opravljenih več raziskav o dejanskih učinkih prehoda. Eno od takih raziskav je naredila tudi mednarodna revizijska hiša KPMG, v kateri ugotavlja, da je večina zavarovalnic, vključenih v raziskavo, izrazila le malo koristi od poročanja po MSRP. Eden od razlogov za to je, da je področje merjenja računovodskih kategorij, ki nastanejo s sklenitvijo zavarovalne pogodbe, predvsem obveznosti, ostalo še neurejeno. Vzporedno z MSRP se je v zavarovalnicah razvijal model evropske notranje vrednosti (angl. *European Embedded Value – EEV¹*), ki zagotavlja boljšo preglednost in primerljivost finančnega položaja življenjskih zavarovalnic ter je za finančne analitike in druge uporabnike računovodskih poročil postal pomembnejši za primerjavo med zavarovalnicami (Patel & Bach, 2006, str. 1).

1.5 Konsolidirano letno poročilo

V zadnjem času se vse bolj kaže potreba po konsolidaciji računovodskih izkazov, tako z vidika zakonodaje, še bolj pa zaradi potrebe posloводства po informacijah o premoženjskem in finančnem stanju povezanih podjetij, ki jih potrebuje pri planiranju poslovanja in sprejemanju odločitev.

V Sloveniji zakon o gospodarskih družbah v 56. členu določa, da konsolidirano letno poročilo kot celota tvorita konsolidirano računovodsko poročilo in konsolidirano poslovno poročilo podjetij, ki so vključena v konsolidacijo. Konsolidirano računovodsko poročilo je sestavljeno iz konsolidirane bilance stanja, konsolidiranega izkaza poslovnega izida, konsolidiranega izkaza denarnih tokov, konsolidiranega izkaza gibanja kapitala in priloge h

¹ Več o metodi evropske notranje vrednosti (EEV) v poglavju 5.2.2.

konsolidiranim izkazom. Za obliko, vsebino in sprejetje konsolidiranega letnega poročila se smiselno uporabljajo določbe o letnem poročilu. Konsolidirano letno poročilo mora izkazovati resničen in pošten prikaz finančnega položaja, poslovnega izida, denarnih tokov in gibanja kapitala vseh podjetij, ki so vključena v konsolidacijo, kot celote. Za vsako podjetje, vključeno v konsolidacijo, je treba v prilogi h konsolidiranim izkazom navesti, na podlagi katerih pogojev je vključeno v konsolidacijo.

MSRP so, čeprav to ni izrecno navedeno, namenjeni sestavljanju konsolidiranih računovodskih izkazov in nimajo posebnih določb glede vsebine konsolidiranega letnega poročila. MSRP ne določajo zavezancev za sestavljanje konsolidiranih računovodskih izkazov, temveč je to predmet zakonskih določb. V EU morajo vsa javna podjetja, ki so po zakonodajah držav, v katerih imajo sedeže, zavezana k sestavljanju konsolidiranih računovodskih izkazov, te sestaviti po MSRP. Države članice imajo možnost razširiti krog zavezancev. MRS 1 – Predstavljanje računovodskih izkazov določa, da je treba sestaviti bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz gibanja kapitala, izkaz denarnih tokov in razkritja, ki so opredeljena v posameznih standardih (Vrankar, 2005, str. 142).

Konsolidirani računovodski izkazi so računovodski izkazi posameznih med seboj povezanih podjetij, ki prikazujejo premoženjsko in finančno stanje ter poslovni izid, kot da bi šlo za eno samo podjetje. V postopku konsolidacije se izločijo vsa poslovna in finančna razmerja med podjetji v skupini, ločeno pa se izkazuje tudi kapital in čisti poslovni izid manjšinskih lastnikov. Objektivnost konsolidiranih izkazov pa je zagotovljena le, če obstaja enotnost izdelovanja računovodskih izkazov med seboj povezanih podjetij (Vrankar, 2005, str. 141). Ker se s konsolidacijo odstrani dvojno izkazovanje določenih postavk, dajejo konsolidirani računovodski izkazi uporabnikom jasnejše informacije kot več posameznih računovodskih izkazov podjetij v skupini in so tako boljše vodilo pri poslovnih odločitvah (Obreza, 2008, str. 12).

S sestavljanjem konsolidiranih računovodskih izkazov je povezanih več mednarodnih standardov računovodskega poročanja. MRS 27 – Skupinski in posamični računovodski izkazi vsebuje osnovna izhodišča za pripravljanje konsolidiranih računovodskih izkazov in določa metode popolne konsolidacije. Podaja najširši okvir za konsolidiranje. MRSP 3 – Poslovne združitve podrobneje določa metode obračunavanja poslovnih združitvev oziroma postopke popolnega konsolidiranja. MRS 28 – Naložbe v pridružena podjetja obravnava metode obračunavanja naložb v pridružena podjetja. MRS 31 – Naložbe v skupne podvige pa obravnava metode obračunavanja naložb v skupne podvige (Vrankar, 2005, str. 141).

Po MRS 27.4 sestavljajo skupino obvladujoče podjetje in vsa njegova odvisna podjetja. Obvladovanje je zmožnost odločanja o finančnih in poslovnih usmeritvah podjetja za pridobivanje koristi iz njegovega delovanja. Šteje se, da takšno obvladovanje obstaja, če ima obvladujoče podjetje neposredno ali posredno, prek odvisnih podjetij, več kot polovico glasovalnih pravic v drugem podjetju.

Način obračunavanja podjetij v skupini v konsolidiranih računovodskih izkazih je odvisen od vpliva obvladujočega podjetja na podrejena podjetja. Pri obvladujočem podjetju in od njega odvisnih podjetjih gre za popolno konsolidacijo. Pridružena podjetja, v katerih ima sestavljaivec konsolidiranih računovodskih izkazov kot naložbenik pomemben, ne pa tudi prevladujoč vpliv, so upoštevana po kapitalski metodi (Vrankar, 2005, str. 144). Pri pripravljanju konsolidiranih računovodskih izkazov po **metodi popolne konsolidacije** podjetje združuje računovodske izkaze obvladujočega podjetja in njegovih odvisnih podjetij postavko za postavko, tako da se seštevajo sorodne postavke sredstev, obveznosti, lastniškega kapitala, prihodkov in odhodkov (MRS 27.22). Ker naj bi konsolidirani računovodski izkazi prikazali skupino kot eno samo podjetje, je potrebna izločitev finančnih naložb obvladujočega podjetja v kapitalu odvisnega podjetja in sorazmernega kapitala odvisnega podjetja ter obračun razlik (konsolidiranje kapitala), izločitev medsebojnih terjatev in dolgov, izločitev medsebojnih prihodkov in odhodkov, izločitev neiztrženih čistih dobičkov in čistih izgub, ki so posledica poslov znotraj skupine, izkazovanje manjšinskih deležev v kapitalu in v čistem dobičku ter ponoven obračun davkov (Vrankar, 2005, str. 147). **Kapitalska metoda** se po MRS 28 uporablja za vrednotenje naložb v pridružena podjetja. Pridruženo podjetje je podjetje, v katerem ima naložbenik pomemben vpliv in ki ni niti odvisno podjetje niti naložbenikovo skupno vlaganje. Če ima naložbenik neposredno ali posredno (npr. prek odvisnih podjetij) 20% ali več glasovalne moči v podjetju, v katerega naložbi, velja predpostavka, da ima pomemben vpliv. Kapitalska metoda je metoda obračunavanja, pri kateri se finančna naložba najprej pripozna po nabavni vrednosti in se kasneje preračuna za ponakupno spremembo naložbenikovega deleža v čistem premoženju podjetja, v katerega naložbi. Poslovni izid naložbenika vključuje naložbenikov delež v poslovnem izidu podjetja, v katerega naložbi (MRS 28.2).

Konsolidirano letno poročilo mora biti pripravljeno v enakem obsegu kot letno poročilo za obvladujoče podjetje. Direktiva EU 2003/51/ES (2003, str. 277) določa, da kadar se konsolidirano letno poročilo zahteva poleg letnega poročila obvladujočega podjetja, se lahko obe pripravita v obliki enotnega poročila. Pri pripravi takega skupnega poročila je morda ustrezno večji poudarek nameniti zadevam, ki so pomembne za podjetja, vključena v konsolidiranje kot celoto.

2 LETNO POROČILO ZAVAROVALNIC

2.1 Zakonske in strokovne osnove za pripravo letnega poročila zavarovalnic v Sloveniji

2.1.1 Zakonske osnove

S formalnega vidika je v Sloveniji letno poročilo opredeljeno v **zakonu o gospodarskih družbah (ZGD)**. Prvič je bil sprejet 27. maja 1993. Med njegovo veljavnostjo je bil večkrat

spremenjen in dopolnjen. Večjo spremembo je pomenila novela ZGD-F, ki je začela veljati 22. junija 2001 in je prinesla uskladitev slovenskega prava družb z evropskim. S to spremembo so se spremenile tudi sestavine letnega poročila, ki so jih morali pripravljavci letnih poročil prvič upoštevati pri pripravi letnega poročila za poslovno leto 2002.

Z vstopom Slovenije v EU pa je bilo treba slovensko zakonodajo uskladiti z direktivami EU. Tako je maja 2004 začela veljati novela ZGD-G, decembra 2004 pa je stopila v veljavo še novela ZGD-H, s katero so bile v slovensko zakonodajo prenesene še 4., 7. in 8. direktiva ter uredba 1606/202/ES z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov in uredba 1725/2003/ES z dne 29. septembra 2003 o sprejemu določenih mednarodnih računovodskih standardov. Zakon je tako vpeljal višje pragove za ločevanje manjših, srednjih in velikih podjetij, nova pravila vrednotenja, uskladitve, povezane z mednarodnimi računovodskimi standardi, in nove vsebine letnih poročil (Horvat, 2004a, str. 7). Novela ZGD-H je na novo določila, da morajo podjetja, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah EU in so zavezana h konsolidaciji, sestaviti konsolidirano letno poročilo po MSRP. Zakon nadalje določa, da morajo računovodska poročila po MSRP sestaviti tudi banke in zavarovalnice.

Na podlagi ZGD je Agencija za zavarovalni nadzor v letu 2005 izdala **Sklep o prvi sestavitvi računovodskih poročil zavarovalnic v skladu z mednarodnimi standardi računovodskega poročanja**, s katerim je predpisala, da zavarovalnice prvič sestavijo računovodska poročila po MSRP za poslovno leto, ki se začne 1. januarja 2007 (Ur. l. RS, št. 10/2005).

Trenutno veljavni ZGD-1 je bil objavljen 19. aprila 2006 (Ur. l. RS, št. 42/2006) z dvema spremembama v letu 2008. Zakon v osmem poglavju z naslovom Poslovne knjige in letno poročilo poleg splošnih pravil o računovodenju vsebuje tudi splošna pravila o letnem poročilu. V 55. členu omenjeni zakon razvršča podjetja na mikro, majhna, srednja in velika. Razvrščanje je pomembno za poročanje oziroma sestavljanje in javno objavljanje ter za zakonsko predpisano obveznost revidiranja računovodskih izkazov. Merila za razvrščanje podjetij so: povprečno število zaposlencev v poslovnem letu, čisti prihodki od prodaje in vrednost aktive ter so povzeta iz sprememb 4. direktive z dne 14. junija 2006 (2006/46/ES). V vsakem primeru se zavarovalnice obravnavajo kot velika podjetja.

Zadnja sprememba zakona je bila 5. julija 2009 z objavo ZGD-1C (Ur. l. RS, št. 42/2009) zaradi uskladitve z direktivo 2007/36/ES o uveljavljanju določenih pravic delničarjev podjetij, ki kotirajo na borzi. Spremembe se nanašajo predvsem na dodatne zahteve glede poročanja o poslovanju podjetij, delo in nagrajevanje nadzornega sveta in uprave ter dodatna pooblastila pri sklicu in zasedanju skupščine – vse to s ciljem večje transparentnosti in obveščanja delničarjev. Večina določb je začela veljati 1. septembra 2009.

Osnovni zakon, ki ureja vprašanja v zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic, je **zakon o zavarovalništvu**. Ta zavarovalnicam kot pomembni skupini nedenarnih finančnih institucij prinaša posebna pravila poslovanja (Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2007, 2007, str. 1).

Zakon o zavarovalništvu – uradno prečiščeno besedilo (ZZavar-UPB2) (Ur. l. RS 109/2006) v osmem poglavju določa tudi osnove za sestavitev letnega poročila zavarovalnic. Zavarovalnica sestavlja računovodske izkaze in poslovno poročilo za poslovno leto, ki je enako koledarskemu. ZZavar-UPB2 predpisuje tudi, da mora nadrejena zavarovalnica v skupini izdelati tudi konsolidirano letno poročilo. Na podlagi 160. člena tega zakona Agencija za zavarovalni nadzor predpiše vrste in sheme računovodskih izkazov zavarovalnice ter podrobnejšo vsebino in rok za predložitev letnega poročila in konsolidiranega letnega poročila. Letno poročilo zavarovalnice in konsolidirano letno poročilo skupine mora pregledati pooblaščen revizor. Zavarovalnica mora Agenciji za zavarovalni nadzor predložiti revidirano letno poročilo in revizorjevo poročilo v osmih dneh po prejemu revizorjevega poročila oziroma najkasneje v šestih mesecih po izteku koledarskega leta.

V letu 2001 je Agencija za zavarovalni nadzor prvič izdala sklep o letnem poročilu zavarovalnic, ki mu je sledilo več posodobitev. Zaradi vpeljave MSRP s 1. januarjem 2007 tudi za zavarovalnice je Agencija za zavarovalni nadzor sprejela nov **Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic (SKL 2007)**, ki je bil objavljen v Uradnem listu 28/2007 29. marca 2007 in ki mu je sledila sprememba 21. novembra 2007 (Ur. l. RS 119/2007). Računovodske izkaze po tem sklepu so morale zavarovalnice prvič izdelati za prvo trimesečje leta 2007. Sklep določa podrobnejšo vsebino letnega poročila zavarovalnic ter tudi vrste in sheme računovodskih izkazov. Sklep o spremembah in dopolnitvah SKL 2007 je prinesel novost, da so s tem sklepom predpisane vrste in sheme računovodskih izkazov le za namene poročanja Agenciji za zavarovalni nadzor. Predpisana je le še shema bilance stanja in izkaza poslovnega izida ter na novo določeni shema prikaza sredstev in obveznosti kritnega sklada ter izkazi izida kritnih skladov.

2.1.2 Slovenski računovodski standardi

ZGD-1 v 54. členu določa, da morajo podjetja pri vodenju poslovnih knjig, sestavljanju računovodskih izkazov in izdelavi letnega poročila upoštevati določila **slovenskih računovodskih standardov (SRS)**. SRS, ki jih sprejema Slovenski inštitut za revizijo, so bili do sedaj prenovljeni že dvakrat, in sicer prvič leta 2001, z začetkom veljavnosti 1. januarja 2002 (SRS 2002), drugič pa leta 2005, z začetkom veljavnosti 1. januarja 2006 (SRS 2006). Določajo strokovna pravila računovodenja ter dopolnjujejo in podrobneje opredeljujejo zakonske določbe in opredelitve. So pravila stroke, ki zakonsko določena temeljna pravila in zahteve računovodenja podrobneje razčlenjujejo, pojasnjujejo in določajo način njihove

uporabe (Novak, 2007, str. 111). Povzemati morajo vsebino direktive 78/660/EGS in direktive 83/349/EGS, t. j. 4. in 7. direktive, ter v zasnovi ne smejo biti v nasprotju z MSRP.

Ker SRS temeljijo na domačem kodeksu računovodskih načel, je v njih zajeto področje precej širše od tistega, ki ga zdaj obravnavajo MSRP. Splošni SRS izhajajo iz zaporedja, po katerem so obravnavana računovodska načela. Teh standardov je 30. SRS od 1 do 19 opredeljujejo vsebinsko izkazovanje gospodarskih kategorij, SRS od 24 do 27 obravnavajo predstavljanje gospodarskih kategorij pri zunanjem poročanju, SRS od 20 do 23 in od 28 do 30 pa računovodsko predračunavanje, knjigovodenje, računovodsko nadziranje, proučevanje in informiranje. S standardom številka 31 pa se začnejo tako imenovani posebni standardi, ki obravnavajo posebnosti računovodenja v organizacijah posameznih vrst (Novak, 2007, str. 112). Tako je za zavarovalnice do 31. decembra 2006 veljal še posebni SRS 32 – Računovodske rešitve v zavarovalnicah.

2.1.3 Kodeks upravljanja javnih delniških družb

Kodeks upravljanja javnih delniških družb, ki so ga sprejeli Ljubljanska borza, Združenje članov nadzornih svetov in Združenje Manager 18. marca 2004 in je bil zadnjič spremenjen 5. februarja 2007, natančneje določa standarde upravljanja in vodenja javnih delniških družb, katerih delnice so uvrščene na organiziran trg v Sloveniji. Kodeks določa, da morajo podjetja poročati o svojem finančnem in pravnem položaju ter poslovanju tudi z letnimi in polletnimi poročili. Sestavni del letnega poročila naj bo tudi poročilo o družbeni odgovornosti (odgovornosti do zaposlencev, potrošnikov, lokalne skupnosti in naravnega okolja). Letno poročilo mora vsebovati razkritje korporacijskega upravljanja z izjavo o upravljanju družbe, v kateri razkrije skladnost z določbami kodeksa (Kodeks upravljanja javnih delniških družb, 2007, str. 27-28).

2.2 Obvezne sestavine letnega poročila zavarovalnic v Sloveniji

Letno poročilo mora biti sestavljeno jasno in pregledno. Izkazovati mora resničen in pošten prikaz premoženja in obveznosti podjetja, njegovega finančnega položaja ter poslovnega izida (ZGD-1, 2006). Po 60. členu ZGD-1 letno poročilo zavarovalnic sestavlja:

LETNO POROČILO	
• POSLOVNO POROČILO	• RAČUNOVODSKO POROČILO
• IZJAVA O UPRAVLJANJU DRUŽBE	- bilanca stanja
• REVIZIJSKO POROČILO	- izkaz poslovnega izida
	- izkaz denarnih tokov
	- izkaz gibanja kapitala
	- priloge s pojasnili k izkazom

2.2.1 Obvezna razkritja v poslovnem poročilu zavarovalnic

Najprej si oglejmo vsebino poslovnega poročila, ki je določena v 70. členu **ZGD-1** (2006). Poslovno poročilo mora vsebovati **vsaj** pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja podjetja ter njegovega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je podjetje izpostavljeno. Pošten prikaz mora biti uravnotežena in celovita analiza razvoja in izidov poslovanja podjetja ter njegovega finančnega položaja, ki ustreza obsegu in vsestranskosti njegovega poslovanja.

Analiza mora v obsegu, ki je potreben za razumevanje razvoja in izidov poslovanja podjetja ter njegovega finančnega položaja, vsebovati ključne računovodske, finančne, in če je to potrebno, druge kazalce, kazalnike in druge pokazatelje, ki vključujejo tudi informacije, povezane z varstvom okolja in zaposlenci. Analiza vključuje ustrezno sklicevanje na zneske v računovodskih izkazih in potrebna dodatna pojasnila.

V poslovnem poročilu morajo biti prikazani tudi vsi pomembnejši poslovni dogodki, ki so nastopili po koncu poslovnega leta, pričakovani razvoj podjetja, aktivnosti podjetja na področju raziskav in razvoja ter obstoj podružnic. Če je to pomembno za presojo premoženja in obveznosti podjetja, njegovega finančnega položaja ter poslovnega izida, morajo biti v poslovnem poročilu prikazani tudi cilji in ukrepi za obvladovanje finančnih tveganj podjetja, vključno z ukrepi za zavarovanje vseh najpomembnejših vrst načrtovanih transakcij, za katere se posli zavarovanja računovodsko posebej prikazujejo, ter izpostavljenost podjetja cenovnim, kreditnim, likvidnostnim tveganjem in tveganjem v zvezi z denarnim tokom.

Po 70. členu **ZGD-1** (2006) poslovno poročilo zavarovalnic vključuje tudi izjavo o upravljanju družbe, ki mora vsebovati navedbo, ali zavarovalnica pri svojem poslovanju uporablja kodeks, navedbo tega kodeksa, njegovo javno dostopnost ter navedbo posameznih določb kodeksa, ki jih ni upoštevala, z utemeljitvijo. **ZGD-1B** (2008), ki je začel veljati 25. junija 2008, je omejil to zahtevo le na zavarovalnice, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu. Izjava se vključi kot poseben oddelek poslovnega poročila. Vsebovati mora tudi opis glavnih značilnosti sistemov notranjih kontrol in obvladovanja tveganj v zavarovalnici v povezavi s postopkom računovodskega poročanja, podatke o delovanju skupščine in njenih ključnih pristojnostih ter opis pravic delničarjev in način njihovega uveljavljanja ter podatke o sestavi in delovanju organov vodenja ali nadzora ter njihovih komisij. Izjavo o upravljanju lahko zavarovalnica objavi kot ločeno poročilo skupaj z letnim poročilom. V tem primeru mora biti v poslovnem poročilu navedeno, kje v elektronskem mediju zavarovalnice je dostopno besedilo izjave o upravljanju.

Vsebina poslovnega poročila je z **ZGD-1** široko določena. Podrobnejšega opisa vsebine v več kot nekaj alinejah ni. Poslovno poročilo mora na eni strani vsebovati obvezna razkritja, ker tako izhaja iz **ZGD**, na drugi strani pa znotraj teh obveznih sestavin lahko govorimo o prostovoljni izbiri vsebin. Podjetja sama presodijo, kaj pomeni pošten prikaz razvoja

poslovanja in položaja podjetja, kateri so pomembni poslovni dogodki po koncu poslovnega leta, kako obsežno opisati pričakovani razvoj oziroma načrte podjetja, dejavnosti na področju raziskav in razvoja ter dejavnosti podružnic v tujini (Horvat, 2004, str. 107).

Zavarovalnice morajo pri sestavi letnega poročila upoštevati tudi **SKL 2007**, po katerem mora poslovno poročilo vsebovati:

- poročilo o poslovanju zavarovalnice za poslovno leto ter
- izbrane računovodske in finančne kazalnike.

Poročilo o poslovanju obsega najmanj (SKL 2007, 2007):

- opis splošnega gospodarskega okolja (zavarovalnica oriše glavne dejavnike, ki so posredno ali neposredno vplivali na uspešnost poslovanja; če zavarovalnica posluje v pomembnejšem obsegu tudi v državah članicah in tretjih državah, mora predstaviti tudi značilnosti gospodarskih gibanj v teh državah in vpliv le-teh na njene posle);
- poslovne usmeritve (predstavi dolgoročne cilje poslovne politike in navede načrtovane aktivnosti za doseganje le-teh v naslednjem letu; navede, v kolikšni meri so se predvidevanja v poslovnem letu uresničila);
- pregled poslovanja (podrobno oriše posamezne zavarovalne vrste ter navede število zavarovancev in število sklenjenih zavarovanj v zavarovalni vrsti);
- poslovni rezultat (razčleni prihodke in odhodke poslovnega leta po zavarovalnih vrstah);
- finančni položaj (prikaže strukturo aktive in pasive bilance stanja po posameznih vrstah sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev ter pojasni spremembe posameznih postavk v primerjavi s predhodnim letom);
- opis glavnih tveganj in negotovosti, s katerimi se sooča (prikaže izpostavljenost najmanj tržnim, kreditnim, likvidnostnim in operativnim tveganjem, ostalim tveganjem pa, če je to pomembno za presojo premoženja in obveznosti zavarovalnice, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida; poleg tega v navedenem opisu prikaže tudi ukrepe in cilje na področju obvladovanja tveganj);
- podatke o delniškem kapitalu in delničarjih (prikaže podatke o glavnih delničarjih, njihovem deležu in številu izdanih delnic);
- opis dosedanjega razvoja in pričakovani razvoj zavarovalnice (prikaže tudi svoje aktivnosti na področju raziskav in podatke o investicijskih vlaganjih);
- druge podatke, ki so pomembni za delovanje pravne osebe (organizacijska shema, podatki o poslovni mreži, shematičen prikaz poslovne mreže, aktivnosti podružnic zavarovalnice v državah članicah in tretjih državah, podatki o zaposlencih in izobrazbeni strukturi, podatki o članih uprave in članih nadzornega sveta, podatki o informacijski podpori, informacije, povezane z varstvom okolja; predloži izjavo o skladnosti s kodeksom upravljanja ter druge podatke, za katere ocenjuje, da prispevajo k boljši predstavitvi) in
- vse podatke oziroma opis vseh pomembnejših dogodkov, ki so nastopili po koncu poslovnega leta.

ZGD-1 predpisuje, da mora zavarovalnica prikazati le ključne računovodske in finančne kazalnike, medtem ko SKL 2007 to zahtevo razširi kar na 26 izbranih kazalnikov poslovanja. Zavarovalnica mora izračunati kazalnike ločeno za premoženjska in življenjska zavarovanja, in sicer ločeno po zavarovalnih vrstah, za zadnje zaključeno poslovno leto in predhodno poslovno leto. Navesti mora tudi podatke v števcu in imenovalcu, ki so osnova za izračun. Ti kazalniki so po SKL 2007 predpisani le za letno poročilo posamezne zavarovalnice, ne pa tudi za konsolidirano letno poročilo.

Poleg vsebin, ki so po SKL 2007 predpisane za poslovno poročilo posamične zavarovalnice, mora konsolidirano poslovno poročilo vsebovati še osnovne podatke o zavarovalnicah v skupini, ki morajo obsegati shematski prikaz, naziv podjetja, vrsto dejavnosti, delež v kapitalu, delež glasovalnih pravic, nominalno vrednost kapitalskega deleža po stanju na zadnji dan poslovnega leta in organe upravljanja.

Letno poročilo zavarovalnic mora pregledati revizor. Revizor mora revidirati računovodsko poročilo in pregledati poslovno poročilo v obsegu, potrebnem, da preveri, ali je njegova vsebina v skladu z drugimi sestavinami letnega poročila. V ZGD-1 je določena vsebina revizorjevega poročila. Način in pogoje revidiranja pa določa zakon o revidiranju.

Oblika poslovnega poročila ni predpisana. Zavarovalnica se sama odloči, kako ga bo sestavila, res pa je, da je tako poročilo tudi neke vrste izkaz uprave. Z njim predstavi svoje delo, svoje uspehe in neuspehe, uspešnost poslovanja in predvsem vizijo prihodnosti (Odar, 2006, str. 12).

2.2.2 Računovodsko poročilo zavarovalnic v Sloveniji

Računovodsko poročilo zavarovalnic je sestavljeno iz (SKL 2007, 2007):

- računovodskih izkazov in
- pojasnil k računovodskim izkazom.

Letne računovodske izkaze zavarovalnic sestavljajo: bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala s prikazom uporabe bilančnega dobička ali bilančne izgube.

Bilanco stanja zavarovalnica sestavi na podlagi podatkov iz knjigovodskega stanja računov, predpisanih s kontnim okvirom za zavarovalnice. Bilanca stanja prikazuje stanje sredstev in stanje obveznosti do virov sredstev. Postavke bilance stanja se izkazujejo v treh stolpcih, pri čemer se v prvem stolpcu izkažejo podatki na zadnji dan poslovnega leta, v drugem stolpcu podatki na zadnji dan predhodnega poslovnega obdobja, v tretjem stolpcu pa indeks rasti. Zavarovalnica, ki opravlja zavarovalne posle v zavarovalni skupini življenjskih in

zavarovalni skupini premoženjskih zavarovanj, sestavi bilanco stanja posebej za življenjska zavarovanja, posebej za premoženjska zavarovanja in za zavarovalnico kot celoto.

Izkaz poslovnega izida zavarovalnica sestavi na podlagi knjigovodskih podatkov o prihodkih in odhodkih v obdobju, za katerega se sestavljajo računovodski izkazi. Izkaz poslovnega izida prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid v poslovnem letu. Postavke izkaza poslovnega izida se izkazujejo v treh stolpcih, pri čemer se v prvem stolpcu izkažejo podatki zadnjega poslovnega leta, v drugem stolpcu podatki predhodnega poslovnega leta, v tretjem stolpcu pa indeks rasti.

Izkaz denarnih tokov zavarovalnica sestavi po posredni metodi. Izkaz denarnih tokov je računovodski izkaz, v katerem so prikazane spremembe stanja denarnih sredstev in njihovih ustreznikov za poslovno leto, za katerega se sestavlja. Podatki v izkazu denarnih tokov se zaradi primerjave prikazujejo v treh stolpcih, pri čemer se v prvem stolpcu izkažejo uresničeni podatki v obravnavanem obračunskem obdobju, v drugem stolpcu uresničeni podatki v prejšnjem obračunskem obdobju, v tretjem stolpcu pa indeks rasti.

Izkaz gibanja kapitala sestavi v obliki sestavljene razpredelnice za tekoče in predhodno primerjalno obdobje, ki ji doda prikaz bilančnega dobička ali bilančne izgube.

Zavarovalnica mora v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti vse informacije, ki jih predpisuje ZGD-1, ter vsa razkritja, ki jih za posamezne postavke računovodskih izkazov kot potrebna razkritja navajajo SRS oziroma MSRP.

Zavarovalnica mora v pojasnilih k računovodskim izkazom (SKL 2007, 2007):

- razkriti uporabljene temeljne računovodske usmeritve;
- pojasniti posamezne rešitve in uporabljene metode vrednotenja postavk v računovodskih izkazih;
- razkriti morebitne spremembe računovodskih usmeritev in vrednotenja z oceno vpliva na sredstva, obveznosti do virov sredstev, poslovni izid in finančni položaj zavarovalnice;
- razkriti pomembnejše dogodke po datumu bilance stanja, ki vplivajo na izdelane računovodske izkaze ter
- razkriti davčne obveznosti zavarovalnice.

Zavarovalnica mora v pojasnilih k posameznim postavkam bilance stanja prikazati vsa razkritja, ki so opredeljena v ZGD in MSRP, poleg teh pa razkriti še (SKL 2007, 2007):

- delež dolgoročnih finančnih naložb, ki pri izdajatelju predstavljajo podrejene instrumente;
- celotne dolgove, pokrite z vrednostnimi papirji, ki jih je zavarovalnica položila kot jamstvo, z navedbo narave in oblike vrednostnega papirja;

- podatke o podrejenih obveznostih, in sicer za vsako novo zadolžitev, ki presega 10% celotnega zneska podrejenih obveznosti, znesek zadolžitve, valuto, v kateri je obveznost nominirana, obrestno mero, datum zapadlosti, pogoje podrejenosti ter obstoj kakršnihkoli določb za konverzijo podrejene obveznosti v kapital ali v kakšno drugo obveznost;
- rezervacije za že nastale, a še ne prijavljene škode, ki so vključene v škodnih rezervacijah;
- podatke o kosmati matematični rezervaciji in podatke o pozavarovalnem delu matematične rezervacije za vsak kritni sklad;
- prikaz sredstev in obveznosti za vsak kritni sklad;
- terjatve iz upravljanja vzajemnega pokojninskega sklada in obveznosti za plačilo razlike do zjamčenega donosa vzajemnega pokojninskega sklada.

Zavarovalnica mora v pojasnilih k posameznim postavkam izkaza poslovnega izida prikazati vsa razkritja, ki so opredeljena v ZGD-1 in MSRP, poleg tega pa mora razkriti še naslednje (SKL 2007, 2007):

- osnove za prenos razporejenih donosov naložb, ki jih prenaša med zavarovalno tehničnim delom izida in izračunom čistega izida zavarovalnice; ločeno prikaže prihodke in odhodke iz naložb zavarovalno tehničnih rezervacij in iz lastnih virov, posebej za premoženjska zavarovanja, razen zdravstvenih zavarovanj, za življenjska zavarovanja in za zdravstvena zavarovanja;
- izkaz izida kritnega sklada za vsak kritni sklad, izdelan po predpisanih shemah;
- prihodke in odhodke od upravljanja vzajemnih pokojninskih skladov, ki jih je prikazala v izračunu čistega izida zavarovalnice;
- prihodke in odhodke ter finančni položaj poslovnih enot v tujini.

2.3 Zakonske in strokovne osnove za pripravo letnega poročila zavarovalnic v Veliki Britaniji

2.3.1 Zakonske osnove

Poslovanje podjetij v Veliki Britaniji je urejeno z **zakonom o gospodarskih družbah** (angl. *Companies Act*), ki poleg drugih tem okvirno ureja tudi računovodsko poročanje. Vsebuje temeljna pravila računovodenja ter osnovna pravila priprave in vsebine letnega poročila. Prvič je bil sprejet leta 1948, pozneje je bil večkrat dopolnjen in popravljen. V obravnavanem obdobju je bil veljavni zakon iz leta 1985 (angl. *Companies Act 1985 – CA 85*), ki je bil dopolnjen leta 1989. Nadomestil ga je zakon, ki je bil sprejet leta 2006 (angl. *Companies Act 2006 – CA 2006*) in je postopoma začel veljati za poslovno leto, ki se je začelo 1. oktobra 2007 ali kasneje. Na podlagi omenjenega zakona v Veliki Britaniji sprejemajo sekundarno

zakonodajo. Mednje spadajo t. i. zakonski instrumenti (angl. *Statutory Instrument – SI*), s katerimi se lahko natančneje predpišejo določbe zakona (Laidler & Donaghy, 1998, str. 4).

2.3.2 Računovodski standardi

V Veliki Britaniji veljajo **splošno sprejeta načela računovodskega poročanja** (angl. *Generally Accepted Accounting Practice – UK GAAP*), ki pomenijo skupek načel, pravil in usmeritev, ki jih podjetja uporabljajo za merjenje posameznih postavk v računovodskih izkazih in pojasnilih k njim. UK GAAP poleg računovodskih standardov (angl. *Financial Reporting Standards – FRSs*), ki jih izdaja Odbor za računovodske standarde, obsegajo tudi druga navodila in pojasnila (Holmes, Sugden & Gee, 2008, str. 11).

V skladu z uredbo o uporabi MSRP (1606/2002) so za poslovna leta, ki so se začela s 1. januarjem 2005 ali kasneje, podjetja, katerih vrednostni papirji kotirajo na organiziranem trgu vrednostnih papirjev katerekoli članice EU, morala pripravljati računovodske izkaze po **MSRP**. Ta določba velja le za podjetja, ki sestavljajo konsolidirane računovodske izkaze, za ostala pa je izbira prostovoljna. CA 1985 dopušča, da so posamični računovodski izkazi podjetij, ki so zajeti v konsolidirane računovodske izkaze, sestavljeni ali po UK GAAP ali MSRP.

PricewaterhouseCoopers (2007, str. 2) ugotavlja, da kljub temu, da direktive EU za podjetja, ki so uvrščena na borzo, predpisujejo uporabo MSRP, veliko teh podjetij v Veliki Britaniji še vedno pripravlja posamične računovodske izkaze po UK GAAP, čeprav so njihovi izkazi potem vključeni v konsolidirane računovodske izkaze po MSRP.

2.3.3 Pravila Londonske borze in kodeks o upravljanju družb

Podjetja, ki kotirajo na Londonski borzi, morajo v letnem poročilu poročati tudi o informacijah, ki jih zahteva britanski odbor za uvrstitev podjetij na borzo. Podjetja morajo sestaviti tudi polletno poročilo. Večini zahtev zadostijo že z upoštevanjem določb zakona o gospodarskih družbah in Odbora za računovodske standarde. Ostaja pa še nekaj dodatnih zahtev, npr. razkriti morajo, zakaj je v določenem poslovnem letu prišlo do razlik med predvidenimi objavljenimi in dejanskimi poslovnimi rezultati. V svoje letno poročilo morajo vključiti tudi izjavo o upravljanju družbe in navesti razloge za morebitna neupoštevanja (Laidler & Donaghy, 1998, str. 9).

Borza vrednostnih papirjev je skozi leta izdajala različna priporočila in jih vnesla v svoja pravila za podjetja, ki so uvrščena na borzo. Leta 2003 je ta priporočila sprejel tudi Odbor za računovodske standarde (angl. *Financial Reporting Council – FRC*) ter izdal Kodeks o upravljanju družb in nadzoru nad njimi (angl. *Combined Code of Corporate Governance*), ki je bil dopolnjen leta 2006. Vsebuje 17 načel dobrega upravljanja podjetij in nadzora nad

njimi ter 48 določil za podjetja, ki so uvrščena na borzo. Ureja področja štirih vsebinskih sklopov: poslovodstvo, nagrajevanje poslovodstva, odgovornost in revizija ter odnosi z delničarji (Holmes et al., 2008, str. 43).

2.4 Obvezne sestavine letnega poročila zavarovalnic v Veliki Britaniji

Za letno poročilo se v Veliki Britaniji uporablja izraz '*Annual reports and accounts*', ki po zakonu obsega naslednje obvezne sestavne dele:

LETNO POROČILO	
<ul style="list-style-type: none">• POROČILO POSLOVODSTVA<ul style="list-style-type: none">- pregled poslovanja- izjava o odgovornosti poslovodstva• POROČILO O NAGRAJEVANJU POSLOVODSTVA• IZJAVA O UPRAVLJANJU DRUŽBE• REVIZORJEVO POROČILO	<ul style="list-style-type: none">• RAČUNOVODSKO POROČILO<ul style="list-style-type: none">- bilanca stanja- izkaz poslovnega izida- izkaz gibanja kapitala- izkaz denarnega toka- pojasnila k računovodskim izkazom

2.4.1 Poročilo poslovodstva

Poročilo poslovodstva (angl. *Directors' report*) je že leta sestavni del letnega poročila zavarovalnic, ki ga zahteva britanski zakon o gospodarskih družbah iz leta 1985. Vsebina poročila poslovodstva je bila že opredeljena v 234. členu CA 1985 in je bila dopolnjena s spremembo zakona iz leta 2006. Poročilo poslovodstva vsebuje tudi informacije, ki jih zahteva nadzorna agencija (angl. *Financial Services Authority – FSA*). Lahko pa vsebuje tudi prostovoljna razkritja, čeprav podjetja prostovoljne informacije običajno razkrijejo v poročilu predsednika uprave, v pregledu poslovanja ali v drugem delu letnega poročila. Poročilo poslovodstva je tako v glavnem katalog obveznih podrobnosti (Holmes et al., 2008, str. 23).

Obvezna dela poročila poslovodstva po CA 85 sta:

- **Pregled poslovanja** (angl. *Business review*). Vsa podjetja, razen tista, ki so opredeljena kot mala, morajo v letno poročilo vključiti pregled poslovanja, ali kot del poročila poslovodstva ali v druge dele letnega poročila z ustreznimi sklicevanji.
- **Izjava o odgovornosti poslovodstva** (angl. *Statements as to disclosure to auditors*). CA 85 zahteva, da mora poslovodstvo v letnem poročilu izjaviti, da pred revizorji ni skrilo nobene pomembne informacije in da je storilo vse, da jih je seznanilo z vsemi potrebnimi informacijami. Ta zahteva velja za vsa podjetja, ki morajo biti revidirana. S tem se poudari pomembnost odgovornosti poslovodstva pri pripravi letnega poročila in poveča zaupanje investitorjev v upravljanje podjetij.

Poročilo poslovodstva mora vsebovati naslednja razkritja (Holmes et al., 2008, str. 23-33):

- podroben opis glavnih dejavnosti podjetja in njegovih podružnic, z navedbo morebitnih sprememb v tekočem poslovnem letu;
- rezultati poslovanja in višina izplačanih dividend (podjetja v poročilu posloводства o tem poročajo le na kratko, podrobneje pa v prilogah k računovodskim izkazom);
- aktivnosti na področju raziskav in razvoja;
- imena vseh direktorjev v poslovnem letu in njihovi deleži v podjetju oziroma njihovi nakupi ali prodaje delnic med letom;
- zaposlovanje oseb s posebnimi potrebami (podjetja, ki imajo več kot 250 zaposlencev, morajo poročati o politiki zaposlovanja oseb s posebnimi potrebami, njihovem izobraževanju in nadaljnjem poklicnem usposabljanju);
- vključevanje in sodelovanje zaposlencev v delovanje podjetja;
- skrb za varovanje okolja;
- poravnavanje zapadlih obveznosti (povprečni rok plačila zapadlih obveznosti);
- podrobnosti o političnih in dobrodelnih donacijah;
- pridobitev lastnih delnic;
- glavni delničarji (podjetja, ki kotirajo na borzi, morajo razkriti imena delničarjev z deležem, večjim od 3%);
- predpostavka o časovni neomejenosti delovanja podjetja;
- dogodke po datumu bilance stanja je treba opisati ali razkriti, če so pomembni;
- obvladovanje tveganj (opis glavnih tveganj in negotovosti, s katerimi se podjetje srečuje);
- poročilo o upravljanju družbe (angl. *Corporate governance statement*), ki je lahko del poročila uprave, ločeno poročilo kot del letnega poročila ali samostojno poročilo.

2.4.2 Pregled poslovanja

Namen pregleda poslovanja je seznaniti člane podjetja o poslovanju podjetja. Po zakonu CA 85 mora vsebovati pošten prikaz razvoja in uspešnosti poslovanja in položaja podjetja ter opis glavnih tveganj in negotovosti, s katerimi se podjetje sooča. Pregled poslovanja mora biti uravnotežena in celovita analiza razvoja in uspešnosti poslovanja podjetja ter njegovega položaja, skladno z velikostjo in zapletenostjo poslovanja.

Kolikor je to potrebno za razumevanje razvoja, uspešnosti ali finančnega položaja podjetja, analiza vključuje (Holmes et al., 2008, str. 30):

- ključne finančne kazalce in kazalnike (angl. *key performance indicators – KPIs*) ter
- druge nefinančne kazalce, kazalnike in pokazatelje, kjer je to potrebno, povezane z varstvom okolja in zaposlenci.

Analiza vključuje ustrezno sklicevanje na zneske v računovodskih izkazih in potrebna dodatna pojasnila. Ta določila se smiselno uporabljajo tudi za sestavo konsolidiranega

poročila. Pregled poslovanja skupine vključuje obvladujoče in podrejena podjetja. Obvladujočemu podjetju ni treba sestavljati posamičnega poročila.

Te zahteve so začele veljati za poslovno leto, ki se je začelo 1. aprila 2005 s sprejetjem *Statutory Instrument 2005 No. 1011, The Companies Act 1985 (Operating and Financial Review and Directors' Report etc.) Regulations 2005*. Zakon o gospodarskih družbah iz leta 2006 (CA 2006) pa je za podjetja, katerih vrednostni papirji kotirajo na borzi, predpisal še dodatna razkritja. Pregled poslovanja mora vključevati ključne trende in dejavnike, ki vplivajo na razvoj, uspešnost ali položaj podjetja, razkritja v zvezi z varstvom okolja (vključno z vplivom poslovanja podjetja na okolje), zaposlenci in vplivom na socialno-družbeno okolje ter razkritja o transakcijah s povezanimi osebami, s katerimi ima podjetje poslovne dogovore. Postala so obvezna za poslovno leto, ki se je začelo 1. oktobra 2007 ali kasneje. Razširjene zahteve poročanja, ki so bile uvedene z CA 2006, se v strokovni literaturi omenjajo kot izboljšani pregled poslovanja (angl. *enhanced business review*).

2.4.3 Poročilo o nagrajevanju

Zakon o gospodarskih družbah CA 85 in tudi pravila za na borzo uvrščena podjetja zahtevajo, da mora upravni odbor pripraviti poročilo o nagrajevanju poslovodstva (angl. *Directors' remuneration report*), ki mora vsebovati naslednja razkritja (Holmes et al., 2008, str. 46):

- politiko nagrajevanja poslovodstva;
- nagrajevanje posameznih direktorjev, razdeljeno med plačo, nagrade, dodatne ugodnosti, bonuse in nadomestilo za izgubo delovnega mesta;
- za vsakega direktorja je treba navesti informacije o opcijah;
- podrobnosti o dolgoročnih programih nagrajevanja;
- podrobnosti pogodb o delu z odpovednim rokom, daljšim od enega leta;
- politiko podjetja glede podeljevanja opcij ali glede nagrajevanja z delnicami;
- pokojninske ugodnosti vseh direktorjev;
- dogovore z neizvršnimi direktorji;

Gre za zanimive informacije, ki ne pojasnjujejo računovodskih izkazov in njihove analize.

2.4.4 Priporočila dobre prakse

Odbor za računovodske standarde v Veliki Britaniji je že leta 1993 izdal dokument Poslovno poročilo (angl. *Operating and financial review – OFR*), s katerim je želel povečati obseg in pomen razkritij v letnih poročilih. Imel je neobvezujoč in priporočilen namen (Elliot & Elliot, 2002, str. 118). S *Statutory Instrument 2005 No. 1011, The Companies Act 1985 (Operating and Financial Review and Directors Report etc.) Regulations 2005* pa je Poslovno poročilo postalo obvezni del letnih poročil za podjetja, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na

organiziran trg vrednostnih papirjev v Veliki Britaniji. Podjetja so ga morala prvič pripraviti za poslovno leto, ki se je začelo 1. aprila 2005. Njegov namen je bil izboljšati poročanje o družbenem delovanju podjetja.

Na osnovi omenjenega predpisa je Odbor za računovodske standarde maja 2005 izdal Standard poročanja št. 1: Poslovno poročilo (angl. *Reporting standard 1 – Operating and financial review OFR*). Ugotovili pa so, da so s tem preseгли zahteve direktiv EU, zato je novembra 2005 vlada sprejela odločitev, da obvezujoče poročilo razveljavi. Tako je Odbor za računovodske standarde konec leta 2005 preklical ta standard in ga januarja 2006 sprejel kot **priporočilo dobre prakse** (angl. *Reporting Statements: Operating and Financial Review – OFR RS*). Njegov namen je dati jasne usmeritve in okvire, z uporabo katerih lahko podjetja zagotovijo pregledno in odprto komunikacijo z interesnimi skupinami podjetja. Vsebina tega priporočila se v primerjavi z obveznim standardom ni bistveno spremenila (Write to reasons, 2006, str. 8).

Priporočilo postavlja okvir glavnih vsebin analize poslovanja podjetja z vidika posloводства, ki so pomembne za vse interesne skupine podjetja. Analiza poslovanja naj bo usmerjena v napovedi o prihodnjem poslovanju podjetja na podlagi sprotnih informacij o poslovanju (angl. *forward-looking-orientation*). Poročilo naj bo dopolnilo računovodskim izkazom z namenom povečanja razkritij o poslovanju podjetja. Torej mora biti izčrpno, razumljivo, uravnoteženo in nevtrarno. Razkrivati mora pozitivne in negativne strani poslovanja, kar pomeni, da mora poskrbeti, da delničarji in druge interesne skupine dobijo prave informacije. Treba je zagotoviti primerljivost skozi čas. Vse informacije morajo biti primerljive tudi s prejšnjimi leti. Pri tem je priporočljivo pregledati tudi, katere vrste informacij razkrivajo druga podjetja, ki delujejo v isti dejavnosti kot opazovano podjetje. Priporočilo z 80 členi, navodili za uvedbo in primeri obsega 61 strani (Reporting Statements: Operating and Financial Review, 2006, str. 9-12).

Poročilo naj vsebuje naslednja področja razkritij (Reporting Statements: Operating and Financial Review, 2006, str. 13-24):

- **narava, cilji in strategija poslovanja podjetja.** Opis notranjega in zunanjega okolja, v katerem podjetje deluje, ter analiza finančnega položaja podjetja. Pri opisu notranjega okolja podjetje predstavi panogo, v kateri posluje, svoje glavne storitve in proizvode, poslovne procese, distribucijske metode ter pregled hčerinskih podjetij in podružnic. Ker na vsako poslovanje podjetja vpliva tudi zunanje okolje, podjetje predstavi glavne trge in njihove konkurenčne prednosti ter glavne značilnosti zakonodajnega, makroekonomskega in družbenega okolja, ki vpliva na njegovo poslovanje. Razkrije naj cilje z namenom dolgoročno ohraniti oziroma povečati vrednost podjetja. Cilje predstavi v obliki računovodskih oziroma finančnih podatkov, če je primerno, pa tudi z neračunovodskimi podatki. Razkrije strategijo za doseganje ciljev, s čimer bodo delničarji in druge interesne skupine lažje razumeli nekatere poteze posloводства za doseganje ciljev v preteklosti in prihodnosti.

- **sedanji in pričakovani razvoj podjetja.** Podjetje naj predstavi in analizira pomembne dejavnike ter težnje svojega razvoja in poslovanja v tekočem letu ter jih primerja s svojimi strateškimi cilji ter razvojem celotne panoge. Razkrije naj delež sredstev, ki jih je namenilo za investicije, vključno s planiranimi v prihodnosti.
- **sredstva podjetja.** Podjetje naj razkrije sredstva, ki jih ima in s katerimi dosega zastavljene cilje. Ta obsegajo tako opredmetena kot neopredmetena sredstva. Še posebej naj razkrije sredstva, ki niso prikazana v bilanci stanja. Katera sredstva bo razkrilo, je odvisno od vrste podjetja. Sem spadajo ugled podjetja in blagovne znamke, naravni viri, zaposlenci, raziskovanje in razvoj, intelektualno premoženje, licence, patenti, tržni položaj in drugo.
- **glavna tveganja in negotovosti.** Podjetje naj razkrije glavna tveganja in negotovosti, s katerimi se srečuje, ter ukrepe in cilje na področju obvladovanja tveganj. Različna podjetja so izpostavljena različnim tveganjem, nekatera pa so skupna, in sicer: strateška, operativna in finančna tveganja, ki vplivajo na razvoj in poslovanje podjetja ter njegovo vrednost.
- **razmerja z interesnimi skupinami podjetja.** Podjetje razkrije informacije o pomembnih razmerjih z interesnimi skupinami, še posebej tistimi, ki lahko pomembno vplivajo na njegovo prihodnje poslovanje in vrednost. Pomembne so informacije o razmerjih s kupci, dobavitelji, zaposlenci, poslovnimi partnerji, posojilodajalci, vladnimi ustanovami in delničarji.
- **finančni položaj.** Poročilo naj vsebuje analizo finančnega položaja podjetja, ki naj vsebuje komentar ključnih dejavnikov, ki vplivajo na finančni položaj podjetja v tekočem letu, in dejavnikov, ki bodo vplivali na finančni položaj v prihodnosti. Glavni del analize finančnega položaja je analiza strukture kapitala, ki vsebuje analizo razmerja med kapitalom in dolgom podjetja, analizo zapadlosti posojil, predstavitev finančnih instrumentov in tečajnih razlik ter analizo obrestnih mer. Vsebuje naj kratkoročne in dolgoročne načrte posloводства glede virov financiranja za doseganje ciljev podjetja. Pojasni naj tudi, zakaj ima takšno strukturo kapitala.
- **analiza denarnega toka in likvidnosti.** Dopolnjuje naj razkritja v računovodskih izkazih.
- **informacije, povezane z varstvom okolja, zaposlenci ter celotnim socialnim in družbenim okoljem.** Podjetje naj v obsegu, kolikor je potrebno za celotno analizo poslovanja, razkrije informacije, ki so povezane z varstvom okolja in zaposlenci ter celotnim socialnim in družbenim okoljem. Večina podjetij tem zahtevam zadosti že s poročilom o trajnostnem razvoju (angl. *Corporate Social Responsibility report – CSR*).
- **ključni finančni in nefinančni kazalci.** Podjetje naj razkrije ključne finančne in nefinančne kazalce, na podlagi katerih poslovodstvo presoja strategijo in poslovanje podjetja. Priporočljivo je razkrivati kazalce, ki so primerljivi za več obdobjih poslovanja podjetja ter so splošno sprejeti in uporabni tudi pri drugih podjetjih v panogi, v kateri podjetje posluje. V priporočilu so navedeni primeri ključnih kazalcev.

Od posameznega podjetja pa je odvisno, katere kazalce bo uporabilo. Za vsak kazalec naj bodo razkrite naslednje informacije:

- definicija in metoda izračuna;
- namen kazalca;
- vir podatkov in razlaga predpostavk, če so bile uporabljene;
- vrednotenje vpliva na prihodnje cilje;
- morebitne potrebne prilagoditve informacij iz računovodskih izkazov za izračun kazalca;
- primerjava s preteklim obdobjem;
- vse spremembe glede kazalcev.

2.5 MSRP 4 – Zavarovalne pogodbe

Odbor za mednarodne računovodske standarde je marca 2004 sprejel MSRP 4 – Zavarovalne pogodbe, ki pa pomeni le prvo fazo urejanja računovodenja v zavarovalnicah. MSRP 4 ureja le opredelitev zavarovalne pogodbe in njeno pripoznavanje. Področje merjenja sredstev in dolgov, ki nastanejo s sklenitvijo teh pogodb, je odloženo v drugo fazo, ki še poteka. Namen MSRP 4 je določiti računovodsko poročanje o zavarovalnih pogodbah za vsako podjetje, ki take pogodbe izdaja, vse dokler ne bo zaključena druga faza projekta o zavarovalnih pogodbah. Razkritja, ki jih zahteva MSRP 4, niso edina, ki jih morajo zavarovalnice pripraviti. Pri pripravi računovodskega poročila morajo upoštevati tudi določila drugih standardov (Mörec, 2007, str. 350).

MSRP 4 je predstavil zahteve glede razkritij informacij v računovodskih poročilih zavarovalnic. Zavarovalnica mora razkriti informacije, ki ugotavljajo in pojasnjujejo zneske v njenih računovodskih izkazih, ki izhajajo iz zavarovalnih pogodb, in sicer (MSRP 4.36-37):

- računovodske usmeritve za zavarovalne pogodbe ter povezana sredstva, obveznosti, prihodke in odhodke;
- pripoznana sredstva, obveznosti, prihodke in odhodke od zavarovalnih pogodb;
- uporabljen postopek določanja predpostavk iz prejšnje točke, in če je praktično izvedljivo, tudi ovrednoteno razkritje teh predpostavk;
- učinek sprememb v predpostavkah, uporabljenih za merjenje zavarovalnih sredstev in zavarovalnih obveznosti, pri čemer morajo ločeno prikazati učinek posamezne spremembe, ki bistveno vpliva na računovodske izkaze;
- usklajevanje sprememb v zavarovalnih obveznostih, pozavarovalnih sredstvih in povezanih odloženih stroških pridobivanja zavarovanj.

Zavarovalnica mora po MSRP 4 razkriti tudi informacije, ki uporabnikom njenih računovodskih izkazov omogočajo, da ovrednotijo naravo in obseg tveganj, ki izhajajo iz zavarovalnih pogodb. Zavarovalnica mora zato razkriti (MSRP 4.39):

- cilje, usmeritve in procese pri ravnanju s tveganji in metode, uporabljene za obvladovanje teh tveganj;
- informacije o zavarovalnem tveganju (pred omilitvijo tveganja z uporabo pozavarovanja in po njem), vključno z informacijami o:
 - občutljivosti za zavarovalno tveganje,
 - koncentracijah zavarovalnega tveganja, vključno z opisom, kako poslovodstvo ugotavlja koncentracije, in opisom skupne značilnosti, ki identificira vsako koncentracijo (npr. vrsta zavarovalnega dogodka, geografsko območje ali valuta),
 - dejanskih škodah v primerjavi s predhodnimi ocenami; razkritje razvoja škod se nanaša na obdobje, ko so se prvič pojavile ter za katere še vedno obstaja negotovost glede vrednosti in časovne razporeditve njihovega plačila, vendar ne dlje nazaj kot za obdobje desetih let; zavarovalnici ni treba razkriti informacij o škodah, pri katerih se negotovost glede zneska in časovne razporeditve njihovega plačila razjasni v enem letu;
- informacije o kreditnem, likvidnostnem in tržnem tveganju ter
- izpostavljenosti obrestnim in tržnim tveganjem, ki izhajajo iz vgrajenih izpeljanih finančnih instrumentov, vključenih v gostiteljsko zavarovalno pogodbo, če jih ne vrednotijo po pošteni vrednosti.

Pri razkrivanju informacij o občutljivosti za zavarovalno tveganje mora zavarovalnica razkriti (MSRP 4.39A):

- analizo občutljivosti, s prikazom učinkov na poslovni izid in lastniški kapital, metode in predpostavke, uporabljene pri pripravi analize občutljivosti, ter spremembe uporabljenih metod in predpostavk od prejšnjega obdobja;
- kvalitativne in kvantitativne informacije o občutljivosti ter informacije o pogojih zavarovalnih pogodb, ki imajo bistven učinek na znesek, časovni okvir in negotovost prihodnjih denarnih tokov.

MSRP 4 prinaša še nekaj drugih sprememb, ki se nanašajo na razkritja postavk v računovodskih izkazih (MSRP 4.14):

- zavarovalnica v svojih računovodskih izkazih ne pripozna kot obveznosti nobenih rezervacij za morebitne prihodnje terjatve, če takšne terjatve izhajajo iz zavarovalnih pogodb, ki ne obstajajo na dan poročanja (npr. rezervacije za naravne nesreče in izravnalne rezervacije);
- zavarovalnica mora opraviti preizkus ustreznosti obveznosti; ob vsakem poročanju mora oceniti, ali so njene pripoznane zavarovalne obveznosti ustrezne, pri čemer uporablja trenutne ocene prihodnjih denarnih tokov iz zavarovalnih pogodb; če taka ocena pokaže, da knjigovodska vrednost zavarovalnih obveznosti ni ustrezna z vidika ocenjenih prihodnjih denarnih tokov, je treba celoten primanjkljaj pripoznati v poslovnem izidu;

- zavarovalnica ne sme pobotati pozavarovalnih sredstev s povezanimi pozavarovalnimi obveznostmi ali prihodkov in odhodkov od pozavarovalnih pogodb z odhodki oziroma prihodki od povezanih zavarovalnih pogodb.

3 PREDSTAVITEV IZBRANIH ZAVAROVALNIC

3.1 Izbor zavarovalnic in predstavitev zavarovalnega trga

Namen magistrskega dela je primerjati letna poročila domače in tuje zavarovalnice. Za potrebe primerjave letnih poročil smo izbrali letno poročilo slovenske **Zavarovalnice Triglav** in zavarovalnice **Aviva** iz Velike Britanije. Za zavarovalnico iz Velike Britanije smo se odločili, ker je bil britanski zavarovalniški trg že pred uvedbo enotnega evropskega zavarovalniškega trga med najbolj odprtimi in dereguliranimi v Evropi, zato tudi pričakujemo, da so letna poročila njihovih zavarovalnic obsežnejša in bolj kvalitetna (Knap, 2006, str. 53). Za Veliko Britanijo so značilni razpršeno lastništvo, razvit trg kapitala, visoka pravna zaščita delničarjev in visoka transparentnost poslovanja podjetij (Veen & Elbertsen, 2008, str. 391).

Obe izbrani zavarovalnici se po kriterijih nacionalne zakonodaje uvrščata med velika podjetja, kar zahteva vključitev večjega števila podatkov v letno poročilo. Obe spadata med kompozitne zavarovalnice, kar pomeni, da se ukvarjata z zavarovalnimi posli premoženjskega in življenjskega zavarovanja ter sestavljata zavarovalno skupino. Po obsegu kosmate zavarovalne premije sta vodilni zavarovalnici v domači državi, vendar je imela Aviva v primerjavi z Zavarovalnico Triglav v letu 2007 163-krat višjo bilančno vsoto in 12-krat več zaposlencev.

Za merjenje razvitosti zavarovalnega trga se najpogosteje uporabljajo (Mörec, 2004, str. 18):

- celotni obseg obračunanih kosmatih zavarovalnih premij,
- zavarovalna gostota ali obračunane kosmate zavarovalne premije na prebivalca in
- obračunane kosmate zavarovalne premije v primerjavi s celotnim bruto domačim proizvodom (BDP).

Velika Britanija spada med države z najbolj razvitim zavarovalništvom. Britanski zavarovalniški trg je bil v letu 2007 po obsegu zbrane zavarovalne premije največji v Evropi, njegov delež je bil 30,6%, in drugi največji na svetu, saj je zbral skoraj 13% celotne zavarovalne premije. Zbrano je bilo 8.326 USD zavarovalne premije na prebivalca. Delež zavarovalne premije v BDP je bil v letu 2007 18,3% (World insurance in 2007: emerging markets leading the way, 2008, str. 7-13). V Veliki Britaniji je leta 2005 delovalo 1.118 zavarovalnic, od tega jih je bilo 836 premoženjskih, 232 življenjskih in 50 kompozitnih, v katerih je bilo skupaj zaposlenih 332 tisoč ljudi (UK Insurance – Key facts, 2007, str. 3-6).

V **Sloveniji** je zavarovalniški trg po primerjavi bistveno manjši. Po podatkih Swiss Re je bila Slovenija v letu 2007 na 50. mestu na svetu po obsegu zbrane celotne zavarovalne premije, kar je predstavljalo 0,15% evropskega in 0,06% svetovnega trga. Delež celotne zavarovalne premije na prebivalca je bil 1.295 USD, delež celotne zavarovalne premije v BDP pa je znašal 5,7% (World insurance in 2007: emerging markets leading the way, 2008, str. 7-13). V letu 2007 je na slovenskem zavarovalniškem trgu delovalo 14 zavarovalnic in 2 pozavarovalnici. Po vstopu Slovenije v EU se je zavarovalniški trg odprl tudi za tuje zavarovalnice, ki imajo pri nas 3 podružnice, 305 tujih zavarovalnic pa je v letu 2007 opravljalo posle neposredno (Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2007, 2008, str. 1).

V teoriji in praksi sta se oblikovala dva nasprotna si **systema upravljanja**: anglosaški enotirni in kontinentalno evropski dvotirni. Notranja organizacija zavarovalnic in število organov sta odvisna predvsem od tega, ali je delniška družba organizirana po dvotirnem ali enotirnem sistemu upravljanja. Za dvotirni sistem upravljanja je značilno, da ima delniška družba tri organe: upravo, nadzorni svet in skupščino. Pristojnosti so razdeljene med organom vodenja, organom nadzora in organom, ki predstavlja interese družbe kot celote. V enotirnem sistemu upravljanja poznamo dva organa. To sta skupščina delničarjev in upravni odbor (angl. *board of directors*). Obstaja enoten organ vodenja podjetja in nadzora nad njim, ki se imenuje upravni odbor. Upravni odbor lahko imenuje izvršne direktorje, na katere lahko prenese izvajanje različnih vrst poslov. Izvršni direktorji so lahko imenovani bodisi iz vrst članov upravnega odbora bodisi imenuje upravni odbor kot izvršne direktorje osebe, ki niso člani upravnega odbora. Kadar gre za javno delniško družbo, mora upravni odbor oblikovati revizorski odbor ali komisijo, ki ima zelo podobne pristojnosti kot nadzorni svet v dvotirnem sistemu. Člani revizijske komisije so lahko le tisti člani upravnega odbora, ki nimajo izvršnih pristojnosti. Dve najpomembnejši funkciji v enotirnem sistemu sta: predsednik upravnega odbora (angl. *chairman*) in glavni izvršni direktor (angl. *chief executive officer – CEO*) (Štiblar, 2008, str. 194).

Zavarovalnice v EU so organizirane po obeh sistemih upravljanja. Za zavarovalnice v Sloveniji enotirni sistem še ni predviden, saj Zakon o zavarovalništvu v 15. členu določa, da mora imeti zavarovalna delniška družba nadzorni svet. Aviva ima po enotirnem sistemu upravljanja skupščino in upravni odbor, Zavarovalnica Triglav, ki je organizirana po dvotirnem sistemu, ima skupščino, upravo in nadzorni svet.

Za izbrani zavarovalnici v nadaljevanju dela primerjamo letna poročila za leta 2005, 2006 in 2007. Poudarek je na vsebini letnega poročila 2007. Vsebinsko letnih poročil 2005 in 2006 obravnavamo le toliko, da prikažemo spremembe oziroma napredek v poročanju.

3.2 Predstavitev Zavarovalnice Triglav, d. d., in Skupine Triglav

Leta 1900 je bila v Ljubljani ustanovljena Vzajemna zavarovalnica, iz katere se je v dobrem stoletju razvila Zavarovalnica Triglav. Vzajemna zavarovalnica je bila v tistem času tudi prva slovenska zavarovalnica, ki je bila ustanovljena z domačim kapitalom. Po drugi svetovni vojni je iz nje nastal Zavarovalni zavod Slovenije. Šestdeseta leta prejšnjega stoletja so prinesla decentralizacijo, s tem pa tudi nastanek številnih manjših zavarovalnic. Kasneje se je združila v Zavarovalnico Sava, ki je imela sedež v Ljubljani. Proces združevanj se je nadaljeval tudi v letih, ki so sledila. Leta 1976 sta se Zavarovalnica Sava in Zavarovalnica Maribor združili v Zavarovalno skupnost Triglav, ki je bila vse do leta 1990 ena največjih zavarovalnic v nekdanji Jugoslaviji. Leta 1990 se je Zavarovalna skupnost Triglav preoblikovala v delniško družbo. Zavarovalnica Triglav je kot zavarovalna delniška družba začela poslovati 1. januarja 1991. Danes je Zavarovalnica Triglav največja zavarovalnica v Sloveniji. V letu 2007 je imela vodilni tržni položaj na slovenskem zavarovalniškem trgu. Dosegla je 40% tržni delež med klasičnimi zavarovalnicami, in sicer 37,5% pri premoženjskih zavarovanjih in 46,3% pri življenjskih zavarovanjih. Zavarovalnica Triglav spada med kompozitne zavarovalnice. V svoji ponudbi ima vse vrste premoženjskih in osebnih zavarovanj.

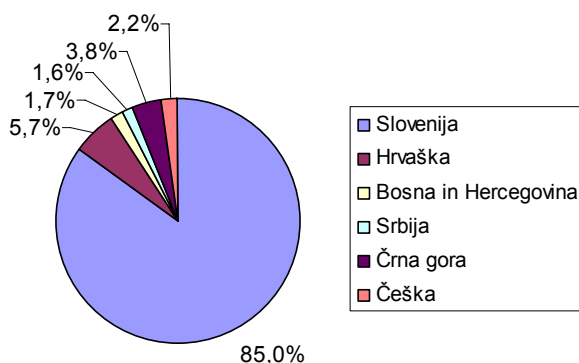
V letu 2000 je Zavarovalnica Triglav začela svoje poslovanje širiti tudi na tuje trge. Že več kot 30 let je na hrvaškem trgu prisotna z zavarovalnico Triglav Osiguranje, d. d., Rijeka. Ustanovila je zavarovalnico Triglav Pojištovna, a.s., na Češkem ter kupila kapitalski delež v zavarovalnicah Triglav BH Osiguranje, d. d., Sarajevo in Lovčen Osiguranje, a.d., v Črni gori. V letu 2007 je v Makedoniji prevzela zavarovalnico Vardar AD Osiguruvanje in odprla podružnico na Slovaškem. Z nakupom zavarovalnice Krajina Kopanik je svoje delovanje razširila tudi na območje Bosne in Hercegovine. Zavarovalnica Triglav je zavarovalno-finančna skupina, ki deluje na osmih trgih jugovzhodne Evrope (Predstavitev družbe, 2009, str. 1).

Delovanje Skupine Triglav temelji na treh stebrih (Poročilo o poslovanju Skupine Triglav v letu 2007, str. 12):

- zavarovalništvu,
- upravljanju investicijskih skladov in finančnega premoženja ter
- bančništvu.

Največji delež delovanja Skupine Triglav predstavlja zavarovalniška dejavnost, ki vključuje premoženjska, življenjska, prostovoljna dodatna pokojninska in zdravstvena zavarovanja. Zavarovalnica Triglav, d. d., ki je obvladujoče podjetje, je v letu 2007 zbrala 708,2 milijona evrov kosmate zavarovalne premije in imela konec leta 2007 2.496 zaposlencev. Celotna Skupina Triglav pa je v letu 2007 zbrala 915,4 milijona evrov kosmate zavarovalne premije in imela konec leta 2007 4.829 zaposlencev. Slika 1 prikazuje strukturo obračunane kosmate zavarovalne premije v letu 2007 po posameznih državah v katerih posluje Skupina Triglav.

Slika 1: Struktura obračunane kosmate zavarovalne premije Skupine Triglav po državah

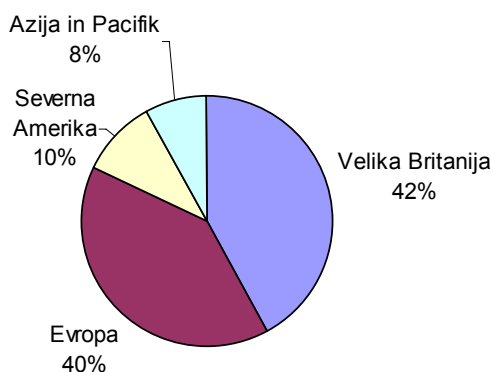
Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav v letu 2007, 2008.

3.3 Predstavitev zavarovalniške skupine Aviva plc

Zavarovalnica ima 300-letno tradicijo. Pod imenom Aviva plc je začela delovati 1. julija 2002, ko se je preimenovala iz CGNU plc, ki je nastal z združitvijo CGU in Norwich Union. Aviva je mednarodna skupina na področju zavarovanj, prihrankov in investicij, s sedežem v Londonu. Aviva je po obsegu zbrane kosmate zavarovalne premije v letu 2007 peta svetovno največja zavarovalna skupina in vodilna zavarovalnica v Veliki Britaniji. Je ena izmed vodilnih zavarovalnic na področju življenjskih in pokojninskih zavarovanj v Evropi, svoje delovanje pa širi tudi na azijsko-pacifiškem območju in v Severni Ameriki. Glavna dejavnost skupine so življenjska in druga dolgoročna zavarovanja, premoženjska zavarovanja in gospodarjenje s sredstvi.

Skupina Aviva je v letu 2007 zbrala 45.575 milijona evrov obračunane kosmate zavarovalne premije in je imela konec leta 2007 57.000 zaposlencev. Slika 2 prikazuje delež poslovanja skupine Aviva po štirih geografskih območjih glede na zavarovalno premijo v letu 2007.

Slika 2: Delež poslovanja Avive po geografskih območjih

Vir: Annual Reports and Accounts 2007, 2008, str. 16.

4 ZNAČILNOSTI POSLOVNEGA POROČILA ZAVAROVALNICE TRIGLAV IN AVIVE

4.1 Poslovno poročilo Zavarovalnice Triglav

Zavarovalnica Triglav je morala pri pripravi in objavi letnih poročil zadostiti naslednjim zahtevam in rokom, ki veljajo za zavarovalnice v Sloveniji:

- SKL 2007 določa, da morajo zavarovalnice nerevidirano letno poročilo za poslovno leto predložiti Agenciji za zavarovalni nadzor najkasneje v treh mesecih po preteku koledarskega leta, izbrane kazalnike poslovanja iz 18. člena pa skupaj z revidiranim letnim poročilom v roku, kot ga določa 167. člen ZZavar-UPB1. Za konsolidirano letno poročilo pa velja enomesečni zamik.
- ZZavar-UPB1 v 167. členu določa, da mora letno poročilo zavarovalnice in konsolidirano letno poročilo skupine pregledati pooblaščen revizor. Zavarovalnica mora Agenciji za zavarovalni nadzor predložiti revidirano letno poročilo in revizorjevo poročilo v osmih dneh po prejemu revizorjevega poročila oziroma najkasneje v šestih mesecih po izteku koledarskega leta.
- ZGD-1 v 58. členu za zavarovalnice določa javno objavo letnih poročil in konsolidiranih letnih poročil skupaj z revizorjevim poročilom v osmih mesecih po koncu poslovnega leta. Predložiti morajo tudi predlog razporeditve dobička ali obravnavanja izgube, če to ni razvidno iz letnega poročila. Za javno objavo je pri nas zadolžena Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES). V vsaki javni objavi celotnega letnega poročila ali konsolidiranega letnega poročila morajo biti ta poročila objavljena v obliki in besedilu, na podlagi katerega so bila revidirana (ZGD-1, 2006).

Zavarovalnica Triglav je za vsa tri obravnavana poslovna leta pripravila ločena letna poročila in konsolidirana letna poročila za potrebe poročanja Agenciji za zavarovalni nadzor in javnega objavljanja na AJPES-u ter tako po vsebini in rokih zadostila zakonskim zahtevam. Poleg tega je izdala še tiskane verzije letnih poročil z naslovom *Poročilo o poslovanju Zavarovalnice Triglav, d. d., v letu 2005*, *Poročilo o poslovanju Zavarovalnice Triglav, d. d., v letu 2006* in *Poročilo o poslovanju Skupine Triglav v letu 2007*. Ta so po vsebini širša in namenjena še drugim uporabnikom letnih poročil ter so dostopna tudi na spletnih straneh zavarovalnice. Na ta način Zavarovalnica Triglav izkorišča možnost različnega komuniciranja z interesnimi skupinami podjetja. V naši primerjavi smo uporabili letna poročila v tiskani obliki, ki so namenjena največjemu številu uporabnikov. Zavarovalnica Triglav je organizirana kot delniška družba, ki pa do leta 2007 še ni kotirala na borzi. Ima pa povezana podjetja, zato je dolžna sestavljati konsolidirano letno poročilo.

Poslovni del letnega poročila Zavarovalnice Triglav je sestavljen iz uvodnega dela s povzetki in poslovnega poročila.

4.1.1 Uvodni del s povzetki

Uvodni del poslovnega poročila je namenjen širšemu krogu bralcev, da se seznanijo z vsebino letnega poročila, še preden ga začne zares brati. V uvodnem delu poslovnega poročila najdemo naslednje vsebine: pomembnejše podatke o poslovanju, osnovne podatke o zavarovalnici, dejavnosti skupine, poslanstvo, vizijo in vrednote, strategijo in dolgoročne poslovne cilje, nagovor predsednika uprave, poročilo nadzornega sveta in poročilo o upravljanju zavarovalnice.

Povzetek z izbranimi finančnimi in drugimi podatki za minula poslovna leta je predstavljen v obliki tabel z nekaj slikami za zadnji dve poslovni leti. Med pomembnejšimi podatki o poslovanju so: tržni delež, obračunana kosmata zavarovalna premija, obračunani kosmati zneski škod, kosmati obratovalni stroški, stanje čistih zavarovalno tehničnih rezervacij, kapital, dobiček po obdavčitvi, čista dobičkonosnost kapitala, knjigovodska vrednost delnice in število zaposlenecv na zadnji dan poslovnega leta.

Med **osnovnimi podatki o zavarovalnici** sta osebna izkaznica ter kratka organizacijska shema. V poslovnem poročilu za leto 2007 so naštet tudi podjetja, za katera so sestavljeni konsolidirani računovodski izkazi.

Letno poročilo je namenjeno širšemu krogu bralcev (delničarjem, partnerjem, strankam, zaposlencem), zato je Zavarovalnica Triglav v svoja poslovna poročila vključila tudi predstavitev svojega **poslanstva, vizije in vrednot**. Pri poslanstvu poudarja varnejšo in boljše prihodnost, med vizijo najdemo željo biti med vodilnimi zavarovalniškimi skupinami v jugovzhodni Evropi, med tremi zavarovalniškimi skupinami v regiji ter ostati največja zavarovalniška skupina v Sloveniji in na zahodnem Balkanu. Poudarja še kontinuirano rast dobička in vizijo biti nosilec razvoja z lastnim razvojem produktov.

Po SKL 2007 mora zavarovalnica predstaviti dolgoročne cilje poslovne politike, v kolikšni meri so se predvidevanja v poslovnem letu uresničila, in navesti načrtovane aktivnosti za doseganje le-teh v naslednjem letu. V poslovnem poročilu za leti 2005 in 2006 so bili **strategija in poslovni cilji** Zavarovalnice Triglav načrtani za obdobje od 2006 do 2008. V poslovnem poročilu za leto 2007 ugotavlja, kako so bili uspešni pri njenem izpolnjevanju, in določa strategijo za novo obdobje od 2009 do 2011. Poudarja, da je Skupina Triglav v letu 2007 dosegla najvišji dobiček v svoji zgodovini in da je bila uspešna pri uresničevanju ciljev. Med cilji do leta 2011 sta pridobitev bonitetne ocene priznane bonitetne agencije in izgradnja modela korporativnega upravljanja. Na Sliki 3 je prikazan praktični primer, kako Zavarovalnica Triglav v letu 2007 razkriva svoje strateške cilje za celotno Skupino.

Slika 3: Primer razkritja strateških ciljev Skupine Triglav v letu 2007

Svoje delo bomo usmerjali v uresničevanje ključnih poslovnih ciljev, zapisanih v Strategiji Skupine Triglav do leta 2011:

- doseganje zadovoljstva strank na področju trženja zavarovanj in reševanja škod,
- povečevanje realnega obsega poslovanja in ohranitev vodilnega tržnega položaja na območju Slovenije in na zahodnem Balkanu ter ohranitev mesta med tremi vodilnimi zavarovalniškimi skupinami v regiji jugovzhodne Evrope, širitev poslovanja na nove trge,
- doseganje kontinuirane rasti dobička v osnovnih dejavnostih,
- doseganje nivoja kapitala, s katerim bomo pridobili bonitetno oceno priznane bonitetne agencije, ki ne bo nižja od A po metodologiji S&P (oziroma ekvivalentne ocene druge bonitetne agencije) ter
- stimulaturna motivacija in zagotavljanje standarda za zaposlene v Skupini Triglav.

Poslovni načrt Skupine Triglav za leto 2008, ki ga je potrdil Nadzorni svet Zavarovalnice Triglav, v celoti sledi ciljem, začrtanim v strategiji za obdobje med leti 2006 in 2008. Prvi podatki o poslovanju v letu 2008 kažejo, da zastavljene cilje uresničujemo skladno s pričakovanji.

Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav v letu 2007, 2008, str. 13.

Poročilo predsednika uprave

Poročilo predsednika uprave Zavarovalnice Triglav je napisano kot pismo, naslovljeno na delničarje, in obsega tri strani. V strnjeni obliki prikazuje poslovanje zavarovalnice v preteklem letu in načrte za prihodnost. V poročilu so naslednje vsebine:

- predstavljene so glavne značilnosti poslovanja v preteklem letu in komentar poslovnih rezultatov (doseženi rezultati so prikazani z obračunano kosmato zavarovalno premijo, obračunanimi kosmatimi zneski škod, višino zavarovalno tehničnih rezervacij, čistim poslovnim izidom in tržnim deležem);
- vpliv splošnega družbenega in gospodarskega okolja na poslovanje (članstvo Slovenije v EU, uvedba evra, vpeljava MSRP v letu 2007);
- širjenje na nove trge in prevzem novih zavarovalnic;
- razvoj novih produktov;
- sodelovanje s poslovnimi partnerji in razvoj lastne prodajne mreže;
- družbena odgovornost (pomoč ob naravnih nesrečah, donacije v ekološke projekte);
- strateški cilji in strategija za doseg ciljev;
- zahvala delničarjem, partnerjem in sodelavcem.

Obseg informacij v poročilu predsednika uprave se v posameznih letih ni spreminjal.

Poročilo nadzornega sveta

Nadzorni svet mora po 282. členu ZGD-1 (2006) preveriti sestavljeno letno poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička, ki ju je predložila uprava. V letnih poročilih za vsa tri obravnavana leta so tako Poročilo nadzornega sveta Zavarovalnice Triglav, d. d., o preveritvi letnega poročila Zavarovalnice Triglav, d. d., in Skupine Triglav ter Mnenje Nadzornega sveta Zavarovalnice Triglav, d. d., k Letnemu poročilu službe notranje revizije pri Zavarovalnici Triglav, d. d., o notranjem revidiranju. V poročilu so tudi ugotovitve

nadzornega sveta o poslovanju zavarovalnice. Nadzorni svet ugotavlja, da je zavarovalnica v posameznem poslovnem letu dosegala oziroma celo presejala zastavljene cilje poslovanja. Sledi predlog za uporabo bilančnega dobička.

Poročilo nadzornega sveta vsebuje tudi podatke o članih nadzornega sveta in številu sej. Delovanje nadzornega sveta in obseg preverjanja vodenja zavarovalnice v posameznem poslovnem letu sta prikazana skozi naštete naloge, ki jih je nadzorni svet opravil v skladu s svojimi pristojnostmi, dejavnosti v zvezi z nadzorovanjem vodenja poslov zavarovalnice in soglasji v zvezi s kapitalskimi naložbami zavarovalnice. Naštete so še zahteve in opozorila, ki jih je dal upravi.

Poročilo o upravljanju zavarovalnice

Zavarovalnica Triglav je v poročilo o upravljanju zavarovalnice prvič vključila izjavo o upravljanju družbe leta 2006. V izjavi je navedla kodekse, ki jih uporablja pri svojem poslovanju, kje so ti kodeksi javno dostopni in katerih določb kodeksa ni upoštevala. Zavarovalnica Triglav pri svojem poslovanju uporablja Zavarovalni kodeks in Kodeks upravljanja javnih delniških družb.

V poročilu so za vsa tri leta navedeni organi upravljanja in vodenja, njihove funkcije in sestava. Za skupščino je navedeno, kdaj v posameznem poslovnem letu se je sestala, in njene bistvene aktivnosti. Navedeni so člani nadzornega sveta in spremembe v članstvu med letom, njihova izobrazba, zaposlitev in članstvo v nadzornih svetih drugih podjetij. Za vsakega člana uprave je navedena letnica rojstva, podrobno je opisana izobrazba, dosedanje delovne izkušnje ter njegovo članstvo v nadzornih svetih drugih podjetij.

V poslovnem poročilu za letu 2007 so tudi informacije o:

- skupni višini prejemkov članov uprave,
- skupni višini prejemkov članov nadzornega sveta,
- vodstvih odvisnih podjetij (seznam odvisnih podjetij po državah, v katerih delujejo, ime in priimek osebe, ki podjetje vodi, ter oseb, ki izhajajo iz prevladujočega podjetja in opravljajo nadzorno funkcijo v omenjenih odvisnih podjetjih).

4.1.2 Vsebina poslovnega poročila Zavarovalnice Triglav

Opis splošnega gospodarskega okolja

Zavarovalnica mora po SKL 2007 v opisu splošnega gospodarskega okolja orisati glavne dejavnike, ki so posredno ali neposredno vplivali na uspešnost poslovanja. Če zavarovalnica posluje v pomembnejšem obsegu tudi v državah članicah in tretjih državah, mora predstaviti tudi značilnosti gospodarskih gibanj v teh državah in vpliv le-teh na njene posle. V opisu

gospodarskega okolja mora paziti, da ne prikaže le podatkov, ampak tudi njihov vpliv na poslovanje in dejavnost zavarovalnice.

Zavarovalnica Triglav v svojih poslovnih poročilih poroča o:

- splošnem gospodarskem okolju v Sloveniji (širše predstavi informacije o stopnji gospodarske rasti, BDP, inflaciji, brezposelnosti, vključitvi Slovenije v EU, uvedbi evra);
- zavarovalniškem trgu in položaju zavarovalnic (našteje reforme v zvezi s prilagajanjem Slovenije na enotni evropski trg ter tudi njihov sedanji in pričakovani vpliv na delovanje in poslovanje zavarovalnice; navede število domačih in tujih zavarovalnic, ki delujejo na slovenskem zavarovalniškem trgu, ter zbrani skupni zavarovalni premiji za premoženjska in življenjska zavarovanja; poroča tudi o tržnem deležu Zavarovalnice Triglav na slovenskem trgu, merjenem z obračunano kosmato zavarovalno premijo, in ukrepih, s katerimi ga je dosegla);
- poslovanju Skupine Triglav na ostalih trgih (za posamezne trge, na katerih deluje, na kratko opiše splošno gospodarsko okolje, navede osnovne makroekonomske podatke, število zavarovalnic, strukturo premije in tržne deleže zavarovalnic; ne navede pa vpliva gospodarskih gibanj na posle zavarovalnice).

Pregled poslovanja

Po SKL 2007 mora zavarovalnica v pregledu poslovanja podrobno orisati posamezne zavarovalne vrste ter navesti število zavarovancev in število sklenjenih zavarovanj v zavarovalni vrsti. Ta določba po eni strani zahteva, da mora zavarovalnica poročati po zavarovalnih vrstah, kar po ZZavar pomeni 18 zavarovalnih vrst premoženjskih in 6 zavarovalnih vrst življenjskih zavarovanj. Po drugi strani pa ne navaja, kaj naj oris, poleg števila sklenjenih zavarovanj, še obsega. Tako je od zavarovalnice odvisno, kaj bo vključila v pregled poslovanja. Zavarovalnica Triglav je v letih 2005 in 2006 poročala po vseh zavarovalnih vrstah in naredila primerjavo za zadnjih šest let, v letu 2007 pa se je odločila, da bo poročala le po pomembnejših zavarovalnih vrstah oziroma skupinah zavarovanj, saj poročanje po vseh zavarovalnih vrstah pomeni velik obseg podatkov in opisov.

V poslovnem poročilu za leto 2007 Zavarovalnica Triglav poroča o naslednjem:

- **obračunana kosmata zavarovalna in sozavarovalna premija.** Za celotno Skupino in po posameznih odvisnih podjetjih, ki se ukvarjajo z zavarovalno dejavnostjo, razkrije podatke o skupnem znesku kosmate zavarovalne in sozavarovalne premije ločeno za premoženjska in življenjska zavarovanja, rast v primerjavi s preteklim letom ter delež posamezne zavarovalnice v zbrani zavarovalni premiji. Poleg tega posebej za premoženjska in posebej za življenjska zavarovanja po pomembnejših zavarovalnih vrstah oziroma skupinah razkrije skupni znesek kosmate zavarovalne in sozavarovalne premije, rast v primerjavi s preteklim letom, delež posamezne zavarovalne vrste v zbrani zavarovalni premiji, število sklenjenih zavarovanj ter

podatke o glavnih zavarovalnih produktih, novih zavarovalnih produktih, tržnih poteh in prodajnih aktivnostih.

- **kosmati zneski škod.** Za celotno Skupino in po posameznih odvisnih podjetjih, ki se ukvarjajo z zavarovalno dejavnostjo, razkrije podatke o skupnem znesku obračunanih kosmatih škod ločeno za premoženjska in življenjska zavarovanja, rasti v primerjavi s preteklim letom in deležu posamezne zavarovalnice. Poleg tega posebej za premoženjska in posebej za življenjska zavarovanja po pomembnejših zavarovalnih vrstah oziroma skupinah poroča o skupnem znesku obračunanih kosmatih škod, rasti v primerjavi s preteklim letom, deležu posamezne zavarovalne vrste, razlogih za rast in spremembah na področju izplačevanja škod.
- **škodni rezultat.** Po posameznih zavarovalnicah Skupine je prikazan škodni rezultat, kot razmerje med čistimi odhodki za škode in čistimi prihodki od zavarovalnih premij.
- **kosmati obratovalni stroški.** Za leto 2007 prikaže skupni konsolidirani znesek kosmatih obratovalnih stroškov in kosmate obratovalne stroške zavarovalnih dejavnosti po naravnih vrstah stroškov v primerjavi s preteklim letom. V letih 2005 in 2006 poroča tudi o kosmatih zavarovalnih stroških po vseh zavarovalnih vrstah.
- **izravnavanje nevarnosti.** Zavarovalnica lahko izravnava nevarnosti z oblikovanjem zavarovalno tehničnih rezervacij in s pozavarovanjem. Na ravni celotne Skupine razkrije višino in rast posameznih vrst zavarovalno tehničnih rezervacij v primerjavi s preteklim letom ter višino pozavarovalne premije in obračunanih pozavarovalnih škod.

Poslovni rezultat

Po SKL 2007 je v predstavitvi poslovnega rezultata zavarovalnica razčlenila prihodke in odhodke poslovnega leta. V letu 2007 je za zadnji dve leti prikazala stanje in gibanje posameznih kategorij, ki jih sestavljajo, in sicer: čiste prihodke od zavarovalne premije, čiste odhodke za škode, finančne prihodke, finančne odhodke, donose od naložb, prihodke od pozavarovalnih provizij, spremembe zavarovalno tehničnih rezervacij, odhodke za bonuse in popuste, čisti poslovni izid pred obdavčitvijo in čisti poslovni izid po obdavčitvi.

Poleg tega je razkrila še naslednje izbrane kazalnike poslovnega rezultata in primerjavo za preteklo leto:

- razmerje med obračunanimi kosmatimi zneski škod in obračunano kosmato zavarovalno premijo;
- razmerje med čistimi odhodki za škode in čistimi prihodki od zavarovalnih premij;
- delež kosmatih obratovalnih stroškov zavarovalne dejavnosti v obračunani kosmati zavarovalni premiji;
- obračunana kosmata zavarovalna premija na zaposlenca v zavarovalnici.

Opazimo lahko, da gre pri predstavitvi poslovnega rezultata le za navajanje dejstev iz skupinskega izkaza poslovnega izida. Edini komentar, ki ga najdemo, je: "Skupina Triglav je v letu 2007 dosegla najvišji dobiček v svoji zgodovini."

Finančni položaj

Finančni položaj je prikazan s strukturo aktive in pasive bilance stanja po posameznih vrstah sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev za zadnji dve leti ter njihove spremembe (bilančna vsota, celotni kapital, osnovni delniški kapital, presežek iz prevrednotenja, kapitalne rezerve, nerazdeljeni dobiček, čisti poslovni izid, preneseni poslovni izid, zavarovalno tehnične rezervacije, rast posameznih vrst zavarovalno tehničnih rezervacij, finančne obveznosti, obveznosti iz zavarovalnih poslov, zadržane in tekoče obveznosti za davek, ostale obveznosti, finančna sredstva, struktura finančnih sredstev).

Med izbranimi kazalniki finančnega položaja so naslednji:

- delež kapitala v skupni pasivi,
- povprečno stanje kapitala glede na obračunano kosmato zavarovalno premijo,
- dobičkonosnost kapitala,
- delež kosmatih zavarovalno tehničnih rezervacij v skupni pasivi,
- delež finančnih sredstev v skupni aktivih ter
- razmerje med finančnimi sredstvi in kosmatimi zavarovalno tehničnimi rezervacijami.

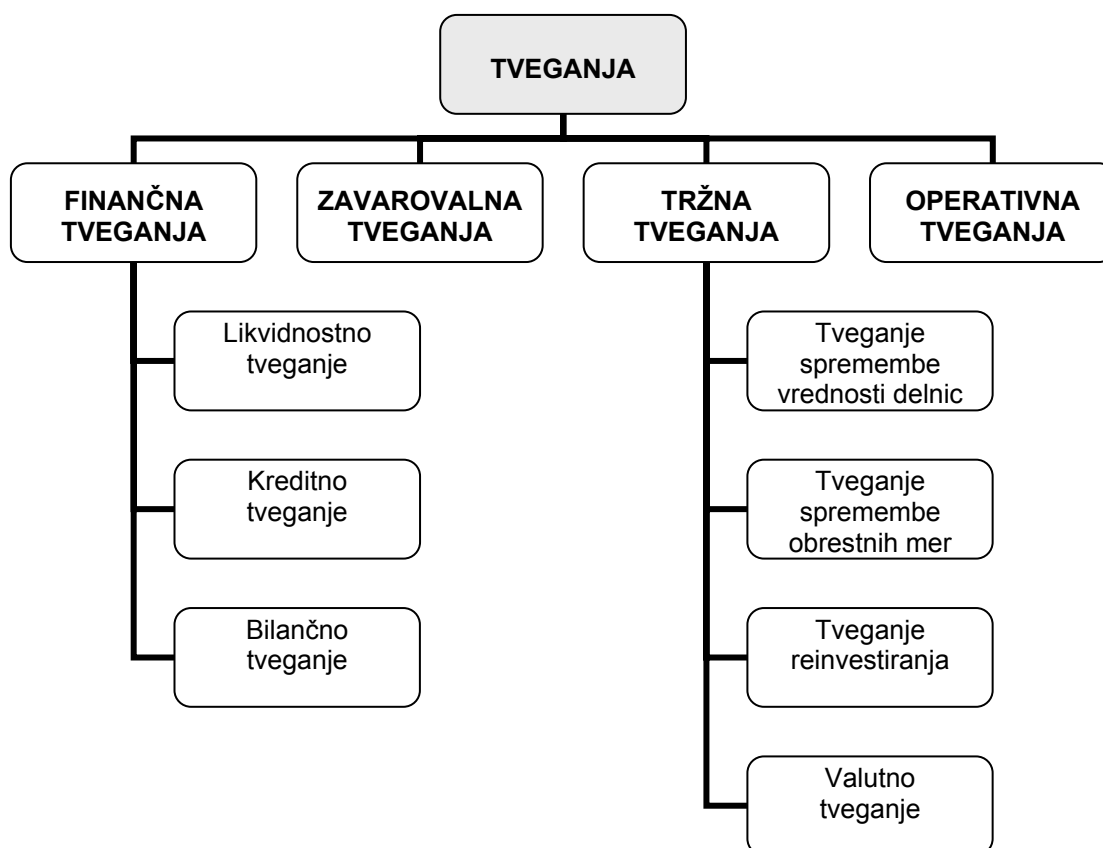
Pogrešamo metodo izračuna posameznega kazalca. Tudi tukaj pogrešamo bolj analitičen pristop. Edini komentar, ki ga najdemo, je: "Porast sredstev in strukturni premiki v primerjavi z letom prej nakazujejo, da se je finančni položaj Skupine izboljšal."

Obvladovanje tveganj

V SKL 2007 je določeno, da mora zavarovalnica v opisu glavnih tveganj in negotovosti, s katerimi se sooča, prikazati izpostavljenost najmanj tržnim, kreditnim, likvidnostnim in operativnim tveganjem, ostalim tveganjem pa, če je to pomembno za presojo premoženja in obveznosti zavarovalnice, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida ter ukrepe in cilje na področju obvladovanja navedenih tveganj.

Zavarovalnica Triglav je imela že v poslovnem poročilu za leti 2005 in 2006 posebno poglavje o obvladovanju tveganj, v katerem je navedla glavne vrste tveganja ter opisala ukrepe za obvladovanje zavarovalnih, finančnih in operativnih tveganj. V letu 2007 ga je razširila na celotno Skupino Triglav. Slika 4 prikazuje vrste tveganj, ki jih je definirala za poslovno leto 2007.

Slika 4: Vrste tveganj, ki jih je definirala Zavarovalnica Triglav

Med ukrepi za obvladovanje **zavarovalnih tveganj** navaja, da zadoščajo zakonskim zahtevam po višini kapitala in kapitalskih zahtevah, kapitalski ustreznosti, izpostavlja ustreznost zavarovalno tehničnih rezervacij, kritnega premoženja in kritnih skladov ter pozavarovanja. Med **tržnimi tveganji** definira tveganje spremembe obrestnih mer, tveganje reinvestiranja, valutno tveganje in izpostavljenost spremembam tržnih tečajev delnic. Med **finančnimi tveganji** definira likvidnostno, kreditno in bilančno tveganje. Med ukrepi za obvladovanje likvidnostnega tveganja izpostavi tedensko izračunavanje likvidnostnega količnika po kritnih skladih in naložbe v ustrezne finančne instrumente. Kreditno tveganje skuša zmanjšati s čim bolj optimalno razpršenostjo naložb in investiranjem v vrednostne papirje z višjo bonitetno oceno. Bilančna tveganja (neujemanje sredstev in obveznosti) obvladuje s pomočjo odbora za gospodarjenje s sredstvi in obveznostmi. V letu 2006 je oblikovala službo za obvladovanje tveganj, ki je razvila metodologijo za identifikacijo, ocenjevanje in analizo tveganj. V letu 2007 pa je začela implementacijo programske opreme, ki bo omogočala postavitev modela bilance ter izvedbo scenarijev in drugih analiz tveganj. Poudari tudi pomen dela notranje revizije. Sodelovala je pri tretji kvantitativni študiji učinkov Solventnosti II (QIS3) in s tem preverjala kapitalsko ustreznost po novem predlogu solventnostne direktive.

Delničarski kapital in delničarji

SKL 2007 predpisuje, da zavarovalnica med podatki o delniškem kapitalu in delničarjih prikaže podatke o glavnih delničarjih, njihovem deležu in številu izdanih delnic. V poslovnem poročilu Zavarovalnice Triglav za leto 2007, prav tako pa že v 2006 in 2005, so naslednji osnovni podatki o delnici za zadnji dve leti, z opisom izračuna posameznega kazalca:

- višina osnovnega kapitala,
- število delnic,
- nominalna vrednost delnice,
- knjigovodska vrednost delnice,
- čisti dobiček na delnico,
- dividenda na delnico in
- oznaka delnice.

Zavarovalnica Triglav je v letu 2007 začela postopke za uvrstitev delnic na organiziran trg vrednostnih papirjev. V poslovnem poročilu izvemo, kaj od tega pričakuje oziroma kako bo to vplivalo na njeno poslovanje. Razkrije, kako poteka postopek lastninjenja Zavarovalnice Triglav. Za deset največjih delničarjev so navedeni njihovi lastniški deleži in število delnic.

Trženje in razvoj

SKL 2007 določa, da zavarovalnica opiše svoj dosedanji razvoj in pričakovani razvoj, prikaže aktivnosti na področju raziskav in podatke o investicijskih vlaganjih. V letu 2007 Zavarovalnica Triglav v svojem poslovnem poročilu veliko pozornost nameni trženjskim, prodajnim in razvojnim aktivnostim, naložbam v nepremičnine in opremo ter razvoju informacijske podpore. Poudari, da veliko pozornost namenja razvoju novih produktov, posodobitvam, dopolnitvam in prenovi obstoječih. Veliko pozornost nameni tudi komuniciranju med članicami Skupine in prenosu znanja znotraj Skupine. Predstavi bistvene aktivnosti in novosti na področju razvoja prodajnih poti (prodaja po spletu, sodelovanje pri trženju osebnih zavarovanj z bankami, akcije direktne prodaje, prenova mreže zavarovalnih zastopnikov, produktno izobraževanje in motivacijsko prodajni seminar za komercialiste), prodajnega osebja (sistematično izobraževanje in usposabljanje prodajnega osebja, diverzifikacija agencijske prodajne mreže), nadgradnje odnosov s strankami (merjenje zadovoljstva strank, prenova sistema spremljanja konkurence), trženjskih informacij (ažurno spremljanje prodajnih rezultatov, izdelava periodičnih analiz po segmentih ponudbe) in trženjskega komuniciranja (podpora prodaji, akcije). Med razvojnimi aktivnostmi podrobno našteje vse novosti na področju zavarovalnih produktov po posameznih skupinah premoženjskih in življenjskih zavarovanj. Razkriva tudi veliko o naložbeni politiki v nepremičnine in osnovna sredstva. Še posebej podrobno pa se spušča v opis informacijske podpore. Opiše delovanje področja za informatiko, razvojne aktivnosti na področju informacijskih tehnologij in načrtovane aktivnosti v prihodnosti.

Trajnostni razvoj

V poslovnih poročilih Zavarovalnice Triglav za posamezna leta lahko opazimo napredek v poročanju o trajnostnem razvoju. V poglavju o trajnostnem razvoju v poročilu za leto 2007 poroča o:

- ravnanju s človeškimi dejavniki ter
- odgovornem odnosu do družbenega in naravnega okolja.

Razkritja o **zaposlencih** so razmeroma obsežna. Poudarjena sta pomen znanja, sposobnosti in osebnostnih lastnosti zaposlencev za doseganje ciljev zavarovalnice ter etično ravnanje pri zaposlovanju. Opredeljena je zaposlitvena politika. Razkriti so obširni podatki o številu in izobrazbeni strukturi zaposlencev. V letu 2006 so razkriti tudi podatki po spolu. V letu 2007 Zavarovalnica Triglav poroča o številu zaposlencev po posameznih zavarovalnicah v Skupini v primerjavi s preteklim letom. Na ravni cele Skupine poroča tudi o izobrazbeni strukturi zaposlencev in o stopnji absentizma kot pomembnega pokazatelja delovne klime.

Veliko pozornost namenja izobraževanju zaposlencev. Med pokazatelji za zadnji dve leti razkrije število zaposlencev po vrstah izobraževanja (študenti, zaposleni, ki študirajo ob delu, pripravniki, osebe na delovni praksi, udeleženci eksternega in internega izobraževanja), stroške izobraževanja na zaposlenca, stroške izobraževanja na udeleženca, število udeležencev funkcionalnega izobraževanja, skupno število udeležencev, število ur internega izobraževanja, število ur eksternega izobraževanja, skupno število ur funkcionalnega izobraževanja, število ur funkcionalnega izobraževanja na zaposlenca in število organiziranih internih izobraževanj na delovni dan. Za razvoj zaposlencev so pomembni tudi letni razvojni razgovori in ciljno vodenje.

Podaja tudi informacije o ukrepih za varnost pri delu in prikaže število poškodb pri delu. Poleg usposobljenosti zaposlencev je za uspešno delovanje zavarovalnice pomembna tudi skrb za zadovoljstvo zaposlencev. Zavarovalnica poroča o dodatnih ugodnostih (vključitev v prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in kolektivno nezgodno zavarovanje) ter skrbi za zaposlence izven delovnega časa.

Zavarovalnica navaja zavezanost **odgovornemu odnosu do širšega družbenega in naravnega okolja**. Družbena odgovornost je opredeljena v poslanstvu, sprejetem kot delu strategije razvoja. Razkritja o družbeni odgovornosti vsebujejo višino sredstev, ki jih je zavarovalnica namenila za sponzorstva, donacije in preventivno dejavnost, strukturo sponzorskih in donatorskih sredstev po dejavnostih (šport, kultura, zdravstvo, izobraževanje, humanitarne dejavnosti, preventivni projekti), predstavitev projektov in aktivnosti, ki jih je podprla, ter aktivnosti ob večjih naravnih nesrečah.

Čeprav zavarovalniška dejavnost nima neposrednega vpliva na naravno okolje, lahko skrb za naravno okolje vključi v svoje vsakdanje delo in razvoj novih produktov. Zavarovalnica Triglav razkrije, da so na področju življenjskih zavarovanj razvili produkt naložbenega

zavarovanja z jamstvom glavnice v ekonožbe, naštetih so okoljevarstveni projekti, ki jih je z donacijami podprla v različnih slovenskih krajih. Za ustrezno poročanje o trajnostnem razvoju torej ni pomembna le želja, temveč dejansko družbeno in ekološko obnašanje.

Pomembnejši dogodki po zaključku obračunskega obdobja

Po SKL 2007 zavarovalnica navede oziroma opiše vse pomembnejše dogodke, ki so nastopili po koncu poslovnega leta (zmanjšanje tržne vrednosti finančnih naložb, uvrstitev njenih delnic na organiziran trg vrednostnih papirjev, odobreni kapital in dokapitalizacija zavarovalnic v Skupini).

Podatki o odvisnih podjetjih in Skupini Triglav

Poslovni poročili za leto 2005 in 2006 se nanašata na Zavarovalnico Triglav, d. d., zato so na koncu poslovnega poročila še naslednji podatki o odvisnih podjetjih: naslov, dejavnost, delež v kapitalu, nominalna vrednost kapitalskega deleža, člani nadzornega sveta in člani uprave. Prikazani so osnovni podatki o poslovanju in kazalniki: število zaposlenecv, tržni delež, višina kapitala, višina zavarovalno tehničnih rezervacij, obračunana kosmata zavarovalna premija in obračunani kosmati zneski škod po zavarovalnih vrstah, dobiček po obdavčitvi oziroma izguba. Na kratko je opisano področje delovanja posameznega podjetja. Za leto 2007 so ta razkritja sestavni del konsolidiranega poslovnega poročila. Navedeni so podatki o poslovni mreži in organizacijska shema.

4.2 Poslovno poročilo zavarovalnice Aviva

V delu obravnavamo konsolidirana letna poročila Avive za leta 2005, 2006 in 2007, ki smo jih pridobili z njene spletne strani. Tudi pri Avivi največjo pozornost namenjamo letnemu poročilu za leto 2007 ter predstavitvi napredka oziroma sprememb v primerjavi z letnima poročiloma za leti 2005 in 2006, ki so posledica zakonskih, strukturnih ali drugih sprememb. Če ne navajamo posebej, naše ugotovitve veljajo za vsa leta. V tem poglavju predstavljamo neračunovodski del letnega poročila Avive, ki vsebuje naslednje tri sestavne dele: uvodni del, pregled poslovanja in upravljanje zavarovalnice. Vse tri dele za potrebe dela obravnavamo kot poslovno poročilo.

4.2.1 Uvodni del s povzetki

Uvodni del letnega poročila obsega: povzetek in predstavitev zavarovalnice, poročilo predsednika uprave in poročilo glavnega izvršnega direktorja.

Povzetek in predstavitev zavarovalnice

Na začetku letnih poročil za vsa tri leta je v kratkih alinejah povzetek pomembnejših finančnih in drugih podatkov, ki so bili pomembni za podjetje v poslovnem letu, tako da se lahko uporabnik letnega poročila seznaní s sklepnimi mislimi letnega poročila, še preden začne zares brati letno poročilo. Na kratko so predstavljeni osnovni podatki o skupini, velikost, število zaposlencev, organizacijska struktura skupine, osnovne dejavnosti skupine, pregled pomembnejših dogodkov v skupini in pregled pomembnejših pokazateljev poslovanja. V slikah so za obdobje štirih let predstavljeni naslednji kazalniki gospodarjenja:

- prihodki od prodaje,
- dobiček pred obdavčitvijo,
- pokritost dividend,
- dobiček po obdavčitvi,
- čisti dobiček na delnico,
- višina dividende,
- višina delničarskega kapitala in
- dobičkonosnost kapitala, s prikazom cilja.

V poslovnem poročilu za leto 2007 je v uvodnem delu zelo dober prikaz poslanstva, vizije, strategije, ciljev in regionalne strukture celotne skupine, ki so potem skozi celo poslovno poročilo podrobneje razkriti. Razvili so tako imenovani Avivin trikotnik, ki je tudi delno prikazan na Sliki 5. Struktura in vsebina opisnega dela letnega poročila sledita strukturi tega trikotnika. Z uporabo enotne terminologije skozi celotno poslovno poročilo je uporabniku olajšano iskanje zelene vsebine.

Poročilo predsednika upravnega odbora

Poročilo predsednika upravnega odbora (angl. *Chairman's report*) po zakonu ni obvezno, vendar ga Aviva vključí v svoja letna poročila. Namen poročila je, da v strnjeni obliki osvetlí trenutno poslovanje podjetja in načrte za prihodnost. Napisano je kot pismo delničarjem ter vsebuje informacije o osnovnih značilnostih poslovanja v poslovnem letu, viziji, strategiji in ciljnih podjetja, posebnih dogodkih in zunanjih dejavnikih, ki so vplivali na poslovanje (poplave, zniževanje stroškov, gospodarska kriza), predvidevanjih prihodnjega razvoja (večje povpraševanje, razvoj novih trgov), politiki dividend oziroma predlogu uprave o višini dividend, spremembah v članstvu upravnega odbora (upokojitve, odhodi, novi člani), zaposlencih (poudarjen je pomen motivacije in zadovoljstva zaposlencev, možnosti izobraževanja in napredovanja, zahvala) ter različnih priznanjih, ki jih je Aviva prejela.

Poročilo glavnega izvršnega direktorja

Poleg poročila predsednika uprave je Aviva v svoja letna poročila vključila tudi poročilo glavnega izvršnega direktorja (angl. *Chief executive report*). Medtem ko je prvo poročilo

usmerjeno na celotno poslovanje, cilje in strategije, je poročilo glavnega izvršnega direktorja podrobnejše in se nanaša na posamezne dejavnosti zavarovalnice. V njem so podrobnejše informacije o poslovanju in realizaciji ciljev v praksi, ukrepanju ob naravnih nesrečah, vpeljavi nove reorganizacije, doseganju zastavljene rasti, uspešnosti pri zniževanju stroškov, poslovnih rezultatih, dejavnikov, ki so vplivali na višino posameznih kazalcev, zaposlencih (število, spremembe zaradi reorganizacije) ter ciljih za prihodnost (npr. ostati med vodilnimi zavarovalnicami v Veliki Britaniji, prvi v Evropi, rasti v ZDA in Aziji).

4.2.2 Pregled poslovanja

Pri pripravi pregleda poslovanja je Aviva upoštevala določbe zakona o gospodarskih družbah CA 85, določila Modernizacijske direktive EU (angl. *Modernisation Directive*)² in priporočila dobre prakse. Namenjen in naslovljen je vsem delničarjem, s ciljem zagotoviti pošten prikaz razvoja in uspešnosti poslovanja in položaja zavarovalnice. Aviva je pregled poslovanja kot obvezni sestavni del poročila poslovodstva pripravila že za poslovno leto 2005, kljub temu da je CA 85 to predpisoval šele za poslovno leto, ki se je začelo 1. aprila 2005 ali kasneje.

Strategija, vrednote in poslovni cilji skupine

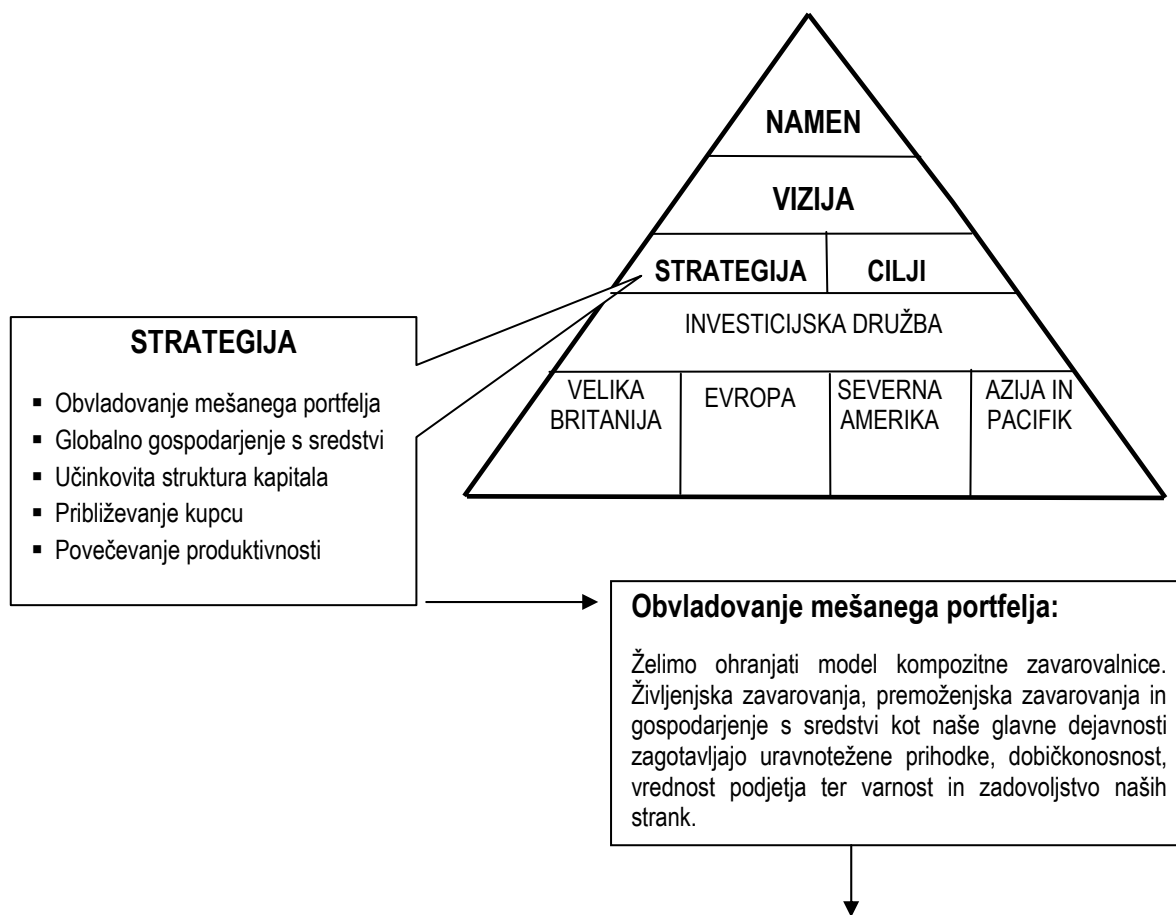
Na začetku pregleda poslovanja so predstavljeni strategija, glavni strateški cilji in aktivnosti za doseganje teh ciljev na ravni celotne skupine. Vidimo napredek v poročanju na tem področju. Medtem ko so v letu 2005 cilji in aktivnosti le naštet, so v letih 2006 in 2007 za vsak strateški cilj:

- razkrili, kako so bili uspešni pri doseganju strateških ciljev,
- določili so merilo oziroma kazalnik za merjenje uspešnosti ter
- prioritete v naslednjem letu.

V letu 2007 je Aviva definirala naslednje strateške cilje celotne skupine: obvladovanje mešanega portfelja, globalno gospodarjenje s sredstvi, učinkovita struktura kapitala, približevanje kupcu in povečevanje produktivnosti. Na Sliki 5 je prikazan praktični primer, kako je Aviva v letu 2007 razkrila strateški cilj obvladovanje mešanega portfelja. Na enak način so razkriti tudi ostali strateški cilji.

² Direktiva 2003/51/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2003 o spremembah direktiv 78/660/EGS, 83/349/EGS, 86/635/EGS in 91/674/EGS o letnih in konsolidiranih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, bank in drugih finančnih institucij ter zavarovalnic (L 178/16, 17.7.2003).

Slika 5: Primer oblike in vsebine razkritja strateških ciljev Avive v letu 2007

Obvladovanje mešanega portfelja:																						
Dosežki v letu 2007	Kazalnik za merjenje uspešnosti v letu 2007	Prioritete v letu 2008																				
<p>Model kompozitne zavarovalnice nam omogoča osredotočenje na tiste dele poslovanja, ki nam zagotavljajo rast dobičkonosnosti. V letu 2007 smo ta cilj aktivno dosegali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - s prestrukturiranjem premoženjskih zavarovanj v Veliki Britaniji, - s širjenjem življenjskih in pokojninskih zavarovanj v Severni Ameriki in Aziji, - z ukrepi, ki so ohranjali vodilno mesto na področju življenjskih zavarovanj v Evropi. 	<p>Dobiček iz poslovanja po zavarovalnih skupinah:</p> <table border="1"> <caption>Dobiček iz poslovanja po zavarovalnih skupinah (2004-2007)</caption> <thead> <tr> <th>Leto</th> <th>Življenjska zavarovanja (%)</th> <th>Premoženjska zavarovanja (%)</th> <th>Gospodarjenje s sredstvi (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2004</td> <td>41%</td> <td>58%</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>2005</td> <td>34%</td> <td>61%</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>2006</td> <td>42%</td> <td>53%</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>2007</td> <td>58%</td> <td>37%</td> <td>5%</td> </tr> </tbody> </table> <p> ☐ Gospodarjenje s sredstvi ☐ Premoženjska zavarovanja ☐ Življenjska zavarovanja </p>	Leto	Življenjska zavarovanja (%)	Premoženjska zavarovanja (%)	Gospodarjenje s sredstvi (%)	2004	41%	58%	1%	2005	34%	61%	5%	2006	42%	53%	5%	2007	58%	37%	5%	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuirana rast dobička življenjskih zavarovanj - Globalno gospodarjenje s sredstvi
Leto	Življenjska zavarovanja (%)	Premoženjska zavarovanja (%)	Gospodarjenje s sredstvi (%)																			
2004	41%	58%	1%																			
2005	34%	61%	5%																			
2006	42%	53%	5%																			
2007	58%	37%	5%																			

Vir: Annual Reports and Accounts 2007, 2008, str. 11-13.

Ključni finančni in nefinančni kazalci

Aviva je ključne finančne in nefinančne kazalce jasno ločila od drugih kazalcev, ki jih je razkrila v svojem poslovnem poročilu. Uporabila je tiste, ki učinkovito merijo poslovanje skupine. V letu 2005 je razkrila le finančne, v letih 2006 in 2007 pa tudi nefinančne kazalce. V skladu s priporočili dobre prakse je za posamezni kazalec razkrila:

- vrednost kazalca,
- definicijo kazalca in metodo izračuna,
- namen kazalca,
- vrednotenje vpliva na prihodnje cilje,
- potrebne prilagoditve podatkov iz računovodskih izkazov za izračun kazalca in
- primerjavo s preteklim obdobjem.

V Tabeli 1 so prikazani ključni kazalci, ki jih je Aviva razkrila v posameznih letih:

Tabela 1: Ključni finančni in nefinančni kazalci Avive

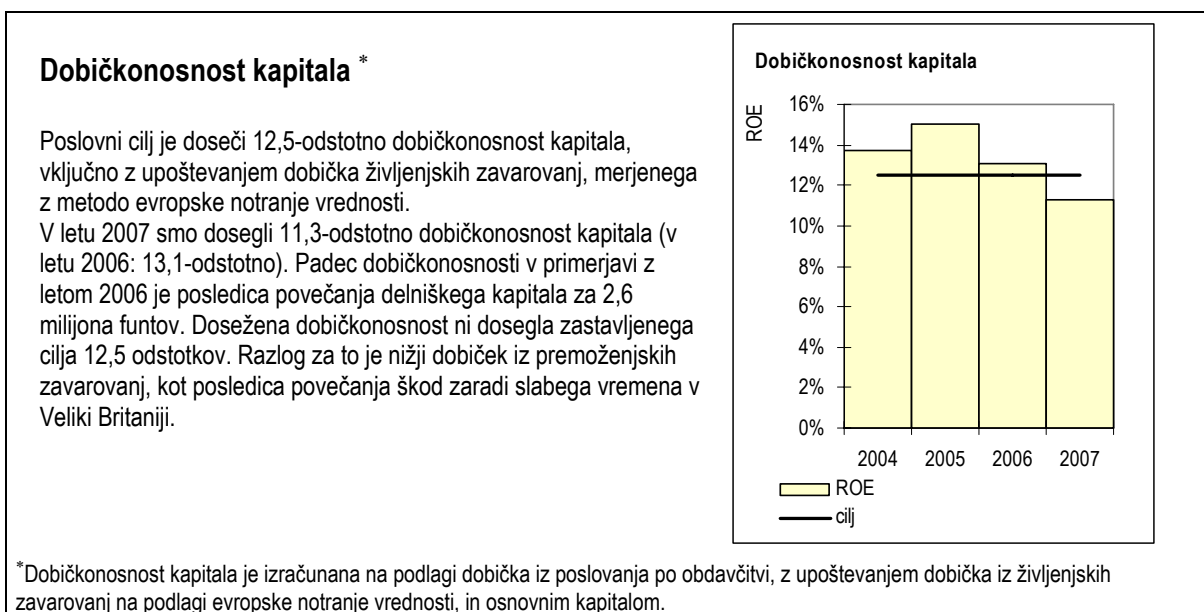
	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007
FINANČNI KAZALCI	<ul style="list-style-type: none"> - Dobičkonosnost vloženega kapitala (ROCE) - Predlagana višina dividende na navadno delnico in pokritost dividend - Dobiček pred obdavčitvijo 	<ul style="list-style-type: none"> - Dobičkonosnost kapitala - Predlagana višina dividende na navadno delnico in pokritost dividend - Dobiček pred obdavčitvijo 	<ul style="list-style-type: none"> - Dobičkonosnost kapitala - Predlagana višina dividende na navadno delnico in pokritost dividend - Dobiček pred obdavčitvijo - Dobiček na delnico - Prihodki od novosklenjenih dolgoročnih zavarovanj
NEFINANČNI KAZALCI		<ul style="list-style-type: none"> - Motiviranost in zadovoljstvo zaposlencev - Zadovoljstvo strank 	<ul style="list-style-type: none"> - Motiviranost in zadovoljstvo zaposlencev - Zadovoljstvo strank
Število kazalnikov	3 kazalci	5 kazalcev	7 kazalcev
Obdobje primerjave	5 let	3 leta	4 leta

Vir: Annual Reports and Accounts 2005, 2006; Annual Reports and Accounts 2006, 2007; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

V raziskavi letnih poročil velikih podjetij v Veliki Britaniji, ki jo je naredilo podjetje Deloitte (Write to reason, 2006, str. 13), le-to ugotavlja, da je bilo povprečno število ključnih kazalcev, ki so jih podjetja predstavila v letu 2005, 4, v letu 2006 pa 6. Tudi Aviva sledi temu številu.

Na Sliki 6 je predstavljen primer razkritja finančnega kazalca Avive za poslovno leto 2007. Na enak način je Aviva razkrila tudi ostale ključne finančne in nefinančne kazalce.

Slika 6: Primer razkritja finančnega kazalca za poslovno leto 2007

Vir: Annual Reports and Accounts 2007, 2008, str. 15.

Poslovni rezultati in finančni položaj celotne skupine

Aviva ugotavlja poslovni rezultat z upoštevanjem MSRP in z alternativno metodo evropske notranje vrednosti. V svojem poslovnem poročilu je razkrila poslovne rezultate v primerjavi s preteklim letom za celotno skupino, in sicer:

- poslovni rezultat po osnovnih dejavnostih,
- prihodki in odhodki od naložb,
- dobiček pred obdavčitvijo, razdeljen na delež lastnikov skupine in delež manjšinskih lastnikov,
- davek,
- dobiček po obdavčitvi,
- dividenda na delnico in
- pokritost dividend.

Poleg višine je naveden še opis glavnih dejavnikov, ki so vplivali na poslovni rezultat, in sicer:

- prihodki od prodaje, višina in rast v primerjavi s preteklim letom po posameznih dejavnostih, in dejavniki, ki so vplivali na višino;
- za premoženjska zavarovanja so prikazani kombinirani škodni količnik, primerjava s preteklim letom, zastavljeni cilj in dejavniki, ki so vplivali na višino;
- krajša verzija izkaza poslovnega izida, bilance stanja in izkaza denarnega toka.

Pregled poslovanja po odsekih

V poslovnem pregledu Avive je najprej pregled poslovnega rezultata in finančnega položaja za celotno skupino. V nadaljevanju pa sledi analiza poslovanja po posameznih odsekih (angl. *business segment reporting*).

Pri podjetjih, ki so vpletena v različne vrste poslov, so informacije po posameznih odsekih pomembnejše kot informacije o celoti. Poročanje po odsekih omogoča boljši vpogled v poslovanje podjetja ter pripomore k razpoznavanju in analiziranju priložnosti in tveganj, s katerimi se srečujejo. Za podjetja, katerih poslovanje je razdeljeno po odsekih, interesne skupine raje pridobivajo podatke o posameznih delih kot za celoto (Horvat, 2004a, str. 9). Poročanje po odsekih je še posebej pomembno za mednarodna podjetja, ki zagotavljajo skupine proizvodov ali storitev ali delujejo na zemljepisnih območjih, ki so izpostavljena različnim stopnjam dobičkonosnosti, možnostim za rast, pričakovanjem glede prihodnosti in tveganjem (Obreza, 2008, str. 34).

V letnem poročilu skupine Aviva v posameznih letih so različni pristopi k poročanju po odsekih. Odsek je lahko dejavnost, država ali širše zemljepisno območje. V letu 2005 je pregled poslovanja pripravljen po dejavnostih, znotraj teh pa po posameznih državah. Poslovanje je razdeljeno na dva odseka: prvi so dolgoročna življenjska zavarovanja in gospodarjenje s sredstvi, drugi pa premoženjska in zdravstvena zavarovanja. V naslednjih letih pa se je Aviva odločila za spremembo in je poročala po regionalnih območjih. To je bila posledica nove notranje organizacije, saj je za poslovanje vsake posamezne regije odgovoren njen izvršni direktor. V letu 2006 je poročanje razdeljeno na tri odseke: Velika Britanija, Evropa in mednarodni posli. Znotraj teh pa Aviva poroča po posameznih dejavnostih in državah. V letu 2007 je sledila nova reorganizacija. Poslovanje Avive je razdeljeno na štiri regije: Velika Britanija, Evropa, Severna Amerika ter Azija in Pacifik.

Znotraj posameznega odseka so razkritja, ki jih priporoča tudi standard dobre prakse, in sicer:

- glavni strateški cilji,
- ukrepi za doseganje teh ciljev,
- realizacija ciljev v poslovnem letu,
- prispevek k uresničevanju vizije celotne skupine,
- napovedi za prihodnje poslovanje,
- osnovni kazalci (čisti prihodki od prodaje, obračunana čista zavarovalna premija, čisti prihodki od premije za nova zavarovanja, poslovni izid po MSRP in EEV, kombinirani količnik za premoženjska zavarovanja, stroškovni količnik, škodni rezultat, struktura zavarovalne premije za premoženjska zavarovanja po glavnih zavarovalnih vrstah),
- predstavitev poslovnega rezultata in finančnega položaja,
- število zaposlencev,
- opis delovanja glavnih podjetij (tržni delež, širitev poslovanja na nove trge),

- razvoj novih produktov in novih prodajnih poti,
- trajnostni razvoj,
- priznanja in nagrade za različne dosežke v dejavnosti,
- dogodki, ki so pomembno vplivali na poslovanje v posamezni dejavnosti.

Slika 7 nam prikazuje strukturo odsekov za posamezna poslovna leta. Obseg poročanja po odsekih je v posameznih letih naraščal. V letu 2005 je pregled poslovanja po odsekih obsegal 12 strani, v letu 2006 28, v letu 2007 pa že 34.

Slika 7: Struktura odsekov Avive

ODSEKI				
LETO 2005	1. Življenjska zavarovanja in gospodarjenje s sredstvi	Velika Britanija, Nizozemska, Francija, Italija, Španija, Poljska, Irska, ostale evropske države in mednarodni posli, investicijska družba Morley		
	2. Premoženjska in zdravstvena zavarovanja	Velika Britanija, Francija, druge evropske države in mednarodni posli		
LETO 2006	1. Velika Britanija	Življenjska zavarovanja	Posamezno podjetje	
	2. Evropa	Premoženjska in zdravstvena zavarovanja		Francija, Irska, Italija, Nizozemska, Poljska, Španija, ostale evropske države
	3. Mednarodni posli	Gospodarjenje s sredstvi		Azija, Avstralija, ZDA, Rusija, Kanada, ostali svet, investicijska družba Morley
LETO 2007	1. Velika Britanija	Življenjska zavarovanja	Posamezno podjetje	
	2. Evropa	Premoženjska in zdravstvena zavarovanja		Francija, Irska, Italija, Nizozemska, Poljska, Španija, ostale evropske države
	3. Severna Amerika	Gospodarjenje s sredstvi		ZDA, Kanada
	4. Azija in Pacifik			Avstralija, Kitajska, Hongkong, Indija, Malezija, Singapur, Šrilanka, Tajvan

Vir: Annual Reports and Accounts 2005, 2006; Annual Reports and Accounts 2006, 2007; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

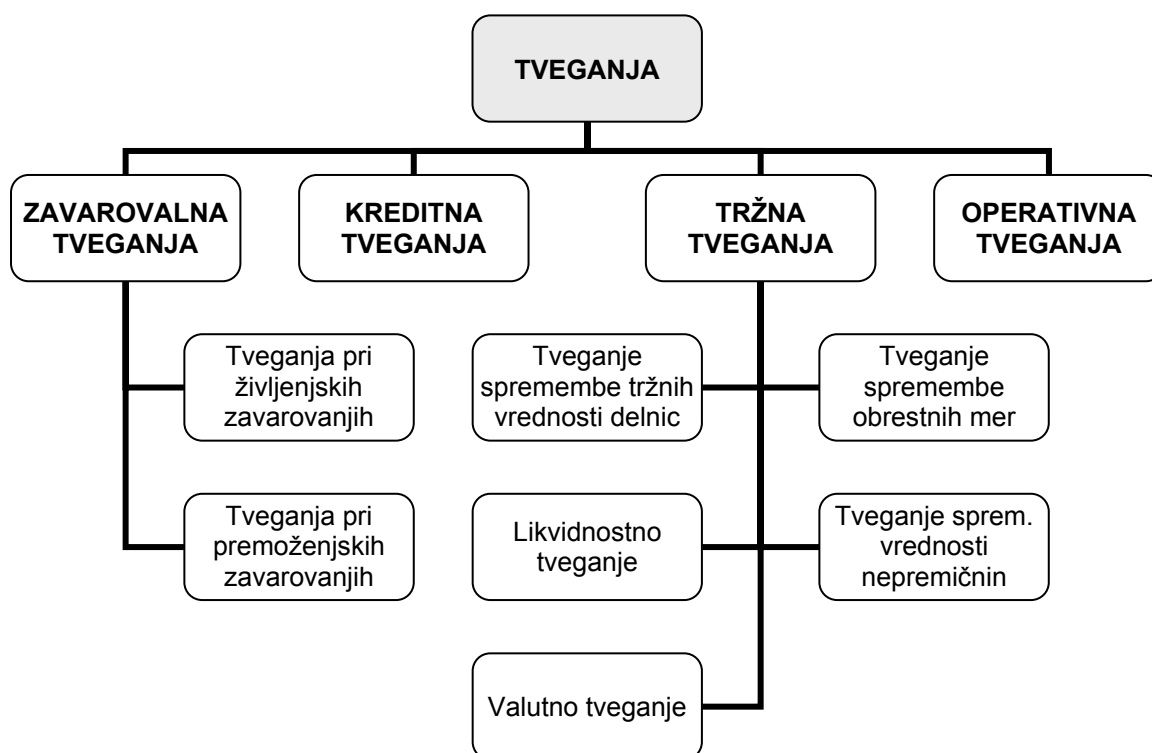
Gospodarjenje s kapitalom (angl. *Capital management*)

Zastavljene strateške cilje je skušala Aviva dosežati tudi s pravilno strukturo kapitala. Glavna cilja sta rast dividend in rast dobička na delnico. Pri tem je morala zavarovalnica upoštevati zahteve in potrebe različnih interesnih skupin: delničarjev, nadzornega organa, rating agencij in zavarovancev. Aviva je zato pri vrednotenju kapitala upoštevala različna merila: računovodske osnove, zakonsko regulativo, profil tveganja zavarovalnice, merila rating agencij in model notranje vrednosti. V računovodskih izkazih je kapital merjen z upoštevanjem MSRP in EEV. Učinkovita struktura kapitala je pomembna za finančni položaj zavarovalnice.

Obvladovanje tveganj

Aviva se dobro zaveda pomembnosti obvladovanja tveganj, in je temu delu v poslovnih poročilih za vsa tri leta namenila veliko pozornosti. Predstavila je notranjo organizacijo obvladovanja tveganj ter osebe, ki so zadolžene za ugotavljanje, merjenje in določanje ukrepov za obvladovanje tveganj na ravni celotne skupine in po posameznih regijah. Definirala je posamezne vrste tveganj, navedla je cilje in ukrepe za obvladovanje teh tveganj ter oceno vrednosti tveganja. Slika 8 prikazuje vrste tveganj, ki jih je definirala za poslovno leto 2007.

Slika 8: Vrste tveganj, ki jih je definirala Aviva

Vir: Annual Reports and Accounts 2007, 2008, str. 59.

Trajnostni razvoj

Aviva je v pregled poslovanja vključila vsebine, ki spadajo v področje trajnostnega razvoja in družbene odgovornosti. Med te spada poročanje o zaposlenih, varstvu okolja ter celotnem socialnem in družbenem okolju. Aviva se zaveda pomena poročanja o teh vsebinah, saj sestavlja tudi samostojno poročilo o družbeni odgovornosti podjetja (angl. *Corporate Social Responsibility Report – CSR*), ki ga najdemo na njenih spletnih straneh. Določene vsebine iz tega poročila so vključene tudi v letno poročilo. Pri svojem poslovanju Aviva želi zadovoljevati pričakovanja delničarjev, zavarovancev, zaposlencev, dobaviteljev, družbenih organizacij in celotne širše skupnosti. Pripoznava družbeno odgovornost ter pri svojem poslovanju upošteva družbene vrednote, kot so poštenost, kakovost, naprednost in timsko delo.

Zaposlenci

Glede na to, da je Aviva mednarodna zavarovalnica, močno poudarja enake možnosti za zaposlitev ter enako obravnavanje zaposlencev, ne glede na spol, vero, raso in nacionalno pripadnost. Razkrije osnovne podatke o številu zaposlencev in delež po spolu. Močno poudari pomen zadovoljstva zaposlencev za uspešnost poslovanja, saj vsako leto predstavi rezultate raziskave o merjenju organizacijske klime v podjetju in drugih zunanjih raziskav. Poroča tudi o politiki zaposlovanja vodstvenega kadra in v letu 2007 tudi o spremembah zaradi nove reorganizacije.

Varstvo okolja

V letih 2005 in 2006 je poročanje Avive o varstvu okolja še bolj skromno. Poroča o tem, da se zaveda pomena podnebnih sprememb ter se tudi vključuje v različne raziskave in razvija produkte, ki spodbujajo varčno uporabo energije. Poroča le še o zniževanju porabe CO₂.

V Veliki Britaniji je organizacija DEFRA (angl. *Department for Environment Food and Rural Affairs*) v letu 2006 izdala standard poročanja *Environmental Key Performance Indicators*. Vsebuje priporočila in opis 22 kazalnikov o okolju, ki jih podjetja lahko uporabijo v svojih poročilih, ter priporoča, da podjetje izbere 5 najprimernejših za njegovo dejavnost. Priporočila tega standarda niso obvezna, ampak so v pomoč podjetjem, ki prvič želijo poročati o varstvu okolja, in tistim, ki morajo v skladu z modernizacijsko direktivo v svojem pregledu poslovanja prikazati tudi nefinančne kazalnike v zvezi z varstvom okolja.

Tudi Aviva je sodelovala pri pripravi standarda dobre prakse za poročanje o trajnostnem razvoju. V svojem poročilu za leto 2007 je prikazala tri ključne kazalnike za poročanje o varovanju okolja:

- izpusti toplogrednih plinov,
- količina nevarnih in nenevarnih odpadkov ter
- poraba vode in papirja.

Za vsakega od teh kazalcev je s slikami prikazala gibanje v zadnji šestih letih in količino na zaposlenca, višino stroškov porabe, podrobneje je opisala dejavnike, ki so vplivali na višino kazalcev, cilje in strategijo. Poleg neposrednega vpliva na poslovanje podjetja je poročala še o posrednem vplivu na razvoj produktov, odnose z dobavitelji in naložbe.

4.2.3 Poročilo posloводства

Kot smo že omenili, je poročilo posloводства (angl. *Directors' report*) po CA 85 obvezni del letnega poročila. Poleg obveznega pregleda poslovanja, ki smo ga predstavili v prejšnjem poglavju, vsebuje še druga razkritja, pri čemer se Aviva sklicuje tudi na druge dele letnega

poročila. V tem poročilu ni novih informacij, dejansko gre le za seznam obveznih razkritij, in sicer:

- rezultati poslovanja (sklic na izkaz poslovnega izida),
- višina izplačanih dividend (višina predlagane dividende, datum predvidenega izplačila, skupna višina končne dividende skupaj z medletno dividendo, skupna višina dobička, namenjena izplačilu dividend in prenesenega v rezerve, ter primerjava s preteklim letom; podrobnejše informacije pa so na voljo v informacijah, namenjenih delničarjem, na koncu letnega poročila),
- delniški kapital (višina, rast v primerjavi s preteklim letom, vrednost izdaje novih navadnih in preferenčnih delnic, delež navadnih in delež prednostnih delnic, sklic na pojasnila k računovodskim izkazom),
- nakup lastnih delnic,
- dogodki po datumu bilance stanja,
- direktorji in njihovi deleži v podjetju (imena direktorjev, načrt upokojitve in imenovanja novih članov),
- glavni delničarji (število delnic in vrednost delnic za delničarje, katerih delniški kapital presega 3% celotne vrednosti),
- finančni instrumenti (sklic na pregled poslovanja in računovodske izkaze),
- varstvo pri delu (skrb za varstvo in zdravje zaposlencev),
- znesek in namen političnih in dobrodelnih donacij,
- zaposlenci (sklic na pregled poslovanja, politika zaposlovanja oseb s posebnimi potrebami, njihovo izobraževanje in nadaljnje poklicno usposabljanje),
- poravnavanje zapadlih obveznosti (povprečni rok plačila zapadlih obveznosti),
- datum skupščine,
- imenovanje zunanjega revizorja in izjava o razkrivanju informacij revizorjem.

4.2.4 Upravljanje zavarovalnice

Po Kodeksu o upravljanju družb in nadzoru nad njimi je Aviva v letnih poročilih v sklopu poročanja o upravljanju zavarovalnice razkrila **izjavo o upravljanju družbe**, podatke o članih upravnega odbora in izvršnih direktorjih (ime, funkcija, starost, začetek članstva in delovne izkušnje), pristojnosti upravnega odbora, oceno delovanja izvršnih direktorjev, njihovo izobraževanje in udeležbe na sejah, delovanju notranjih komisij, **izjavo o odgovornosti posloводства** ter izjavo, da podjetje še deluje.

Pomembno je **poročilo o nagrajevanju posloводства** (angl. *Directors' remuneration report*), ki ga zahteva tudi CA 85. Poročilo o nagrajevanju posloводства podrobneje opisuje sestavo odbora za nagrajevanje, politiko nagrajevanja, letne nagrade, program opcij, dolgoročne programe nagrajevanja, pokojninske ugodnosti, delniške programe, pogodbe o delu in politiko imenovanj na mesta v drugih podjetjih. Vse te informacije so razkrite poimensko za posameznega člana upravnega odbora in direktorja.

5 ZNAČILNOSTI RAČUNOVODSKEGA POROČILA ZAVAROVALNICE TRIGLAV IN AVIVE

5.1 Računovodsko poročilo Zavarovalnice Triglav

Računovodsko poročilo Zavarovalnice Triglav vsebuje računovodske izkaze, priloge s pojasnili k računovodskim izkazom in revizorjevo poročilo. Računovodski izkazi zajemajo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala. Računovodski izkazi so za posamezna poslovna leta pripravljani:

- za leto 2005 po SRS 2002,
- za leto 2006 po SRS 2006,
- za leto 2007 neposredno po MSRP.

Računovodski poročili za leto 2005 in 2006 vsebujeta posamične računovodske izkaze in pojasnila k računovodskim izkazom za Zavarovalnico Triglav, d. d., ter konsolidirane računovodske izkaze in pojasnila h konsolidiranim računovodskim izkazom Skupine Triglav. Računovodsko poročilo za leto 2007 pa vsebuje le konsolidirane računovodske izkaze in pojasnila h konsolidiranim računovodskim izkazom Skupine Triglav.

5.1.1 Računovodsko poročilo za leti 2005 in 2006, pripravljeno po SRS

Zavarovalnica Triglav je do vključno leta 2006 pri sestavljanju računovodskih izkazov upoštevala določila SRS, ki so predpisovala tudi obvezna razkritja k računovodskim izkazom. Za zavarovalnice v Sloveniji je do 31. decembra 2006 veljal še posebni SRS 32 – Računovodske rešitve v zavarovalnicah.

Zavarovalnica je morala po SRS 32.38 ugotavljati izid iz življenjskih zavarovanj, izid iz zdravstvenih zavarovanj, izid iz drugih zavarovanj, izid iz rednega delovanja, izid zunaj rednega delovanja in čisti izid obračunskega obdobja. Vse naštete izide je morala ugotavljati za osnovne oblike zavarovanj in za zavarovalnico kot celoto, pri čemer je morala upoštevati tudi donose naložb iz tehničnih virov teh zavarovanj.

Računovodski izkazi za leti 2005 in 2006 so bili sestavljeni po shemah, ki jih je Agencija za zavarovalni nadzor predpisala s sklepom SKL 2002. Za leto 2007 so bili računovodski izkazi po teh shemah pripravljani le še za potrebe poročanja Agenciji za zavarovalni nadzor.

V računovodskem poročilu za leti 2005 in 2006 so objavljeni naslednji računovodski izkazi za Zavarovalnico Triglav, d. d., in Skupino Triglav:

RAČUNOVODSKI IZKAZI ZAVAROVALNICE TRIGLAV, d. d., V RAČUNOVODSKEM POROČILU ZA LETI 2005 in 2006	RAČUNOVODSKI IZKAZI SKUPINE TRIGLAV V RAČUNOVODSKEM POROČILU ZA LETI 2005 in 2006
<ul style="list-style-type: none"> • Bilanca stanja premoženjskih zavarovanj • Bilanca stanja življenjskih zavarovanj • Bilanca stanja premoženjskih in življenjskih zavarovanj 	<ul style="list-style-type: none"> • Skupinska bilanca stanja premoženjskih in življenjskih zavarovanj
<ul style="list-style-type: none"> • Izkaz poslovnega izida • Izkaz po posredni metodi opredeljenih denarnih tokov • Prikaz bilančnega dobička ali bilančne izgube 	<ul style="list-style-type: none"> • Skupinski izkaz poslovnega izida • Skupinski izkaz po posredni metodi opredeljenih denarnih tokov
<ul style="list-style-type: none"> • Izkaz izida kritnega sklada življenjskih, rentnih in prostovoljnih pokojninskih zavarovanj • Izkaz izida kritnega sklada prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj • Izkaz izida kritnega sklada življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje 	<ul style="list-style-type: none"> • Skupinski izkazi izida kritnega sklada življenjskih, rentnih in prostovoljnih pokojninskih zavarovanj
<ul style="list-style-type: none"> • Izkaz gibanja kapitala v bilanci stanja premoženjskih zavarovanj • Izkaz gibanja kapitala v bilanci stanja življenjskih zavarovanj • Izkaz gibanja kapitala v skupni bilanci stanja za tekoče in preteklo leto 	<ul style="list-style-type: none"> • Skupinski izkaz gibanja kapitala za tekoče in preteklo leto

Pojasnila k računovodskim izkazom vsebujejo naslednja razkritja:

- temeljne računovodske usmeritve;
- izpostavljenost tveganjem in njihovo obvladovanje;
- uporabljene metode vrednotenja postavk v računovodskih izkazih za: neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve, opredmetena sredstva, osnovna sredstva, naložbene nepremičnine, finančne terjatve, denarna sredstva, odkupljene lastne delnice, zaloge materiala, kapital, zavarovalno tehnične rezervacije, druge rezervacije, dolgove, kratkoročne časovne razmejitve, prihodke, odhodke, poslovni izid in razmerja s povezanimi podjetji;
- načela konsolidiranja;
- davčne razmere;
- spremembe računovodskih usmeritev in vrednotenja (sprememba izračuna izravnalnih rezervacij, sprememba metodologije oblikovanja popravkov vrednosti terjatev zaradi oslabitve, sprememba izračuna škodnih rezervacij);
- pomembnejši dogodki po datumu bilance stanja;
- pojasnila k bilanci stanja premoženjskih zavarovanj;
- pojasnila k bilanci stanja življenjskih zavarovanj;
- pojasnila k izkazu poslovnega izida premoženjskih zavarovanj (čiste prihodke od pozavarovalnih premij, čiste odhodke za škode in pozavarovalni rezultat prikaže po zavarovalnih vrstah, kosmate obratovalne stroške prikaže po izvirnih vrstah in funkcionalnih skupinah);
- pojasnila k izkazu poslovnega izida.

V obdobju 2005-2007 je morala Zavarovalnica Triglav pri sestavljanju računovodskih izkazov opraviti dve prilagoditvi. Prva je bila prilagoditev v letu 2006 na SRS 2006 in druga v letu 2007 na MSRP.

V letu 2006 je opravila naslednje prilagoditve in preračune zaradi prehoda na SRS 2006 v otvoritveni bilanci na dan 1. januar 2006: odpravila je celotno slabo ime, izvedla preračun dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb v podjetjih v skupini in pridruženih podjetjih na izvorno nabavno vrednost, izvedla prenos salda splošnega prevrednotovalnega popravka kapitala v kapitalske rezerve, pripoznala vsa sredstva in obveznosti glede na zahteve SRS 2006 ter prerazporedila odkupljene lastne delnice iz aktive v postavke kapitala. Zaradi prehoda na SRS 2006 je v računovodskih izkazih za leto 2006 finančne naložbe pri začetnem pripoznavanju razvrstila v naslednje skupine: finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo, finančne naložbe v posojila in finančne naložbe, razpoložljive za prodajo.

5.1.2 Računovodsko poročilo za leto 2007, pripravljeno po MSRP

V računovodskem poročilu za leto 2007 so objavljeni le konsolidirani računovodski izkazi za Skupino Triglav, ki so sestavljeni po MSRP, in sicer:

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKUPINE TRIGLAV V RAČUNOVODSKEM POROČILU ZA LETO 2007
• Skupinska bilanca stanja na dan 31. 12. 2007
• Skupinski izkaz poslovnega izida za poslovno leto, ki se je zaključilo 31. 12. 2007
• Izkaz gibanja kapitala za leto, ki se je zaključilo 31. 12. 2007
• Izkaz gibanja kapitala za leto, ki se je zaključilo 31. 12. 2006
• Skupinski izkaz denarnih tokov za leto, ki se je zaključilo 31. 12. 2007

MSRP ne predpisujejo natančne sheme računovodskih izkazov, temveč le najmanjši obseg postavk. Tako je od posamezne zavarovalnice odvisna podrobnejša razčlenitev postavk v računovodskih izkazih. Razkritja, ki so zahtevana z MSRP, obravnavamo v poglavju 5.3.

Od 1. januarja 2007 so v bilanci stanja zavarovalno tehnične rezervacije prikazane v kosmatem znesku in so posledično pozavarovalni zneski prikazani kot sredstva. Odloženi stroški pridobivanja zavarovanj so izkazani med neopredmetenimi sredstvi. Koroščeva (2008, str. 16) nas posebej opozarja, da ima omenjena sprememba izkazovanja zavarovalno tehničnih rezervacij vpliv na analiziranje računovodskih izkazov in terja določene prilagoditve pri izračunu določenih kazalnikov zavarovalnice.

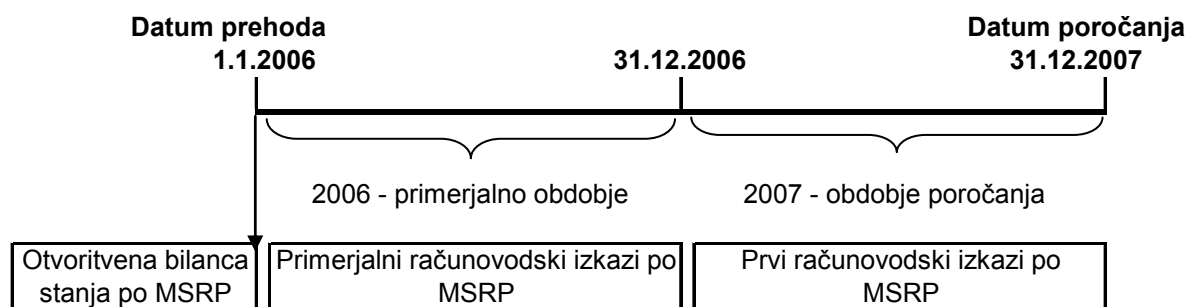
Shema izkaza poslovnega izida po MSRP je v primerjavi s shemami, kot jih predpisuje Agencija za zavarovalni nadzor, poenostavljena in preglednejša, saj se izogne zapletenemu prenašanju donosa med deli izkaza poslovnega izida zavarovalnice.

5.1.3 Prvo poročanje Zavarovalnice Triglav po MSRP

Za računovodsko poročilo je pomemben datum, ko so morale zavarovalnice prvič pripraviti računovodske izkaze po MSRP. Ob prvi uporabi MSRP morajo zavarovalnice upoštevati določbe MSRP 1 – Prva uporaba Mednarodnih standardov računovodskega poročanja. Pri prvem poročanju po MSRP mora zavarovalnica predstaviti računovodske izkaze in primerjalne računovodske izkaze vsaj za eno leto, skupaj z razkritji k predstavljenim računovodskim izkazom (MSRP 1.36).

Na Sliki 9 je prikaz prvega prevzema MSRP za Skupino Triglav.

Slika 9: Prvi prevzem MSRP za Skupino Triglav

Vir: Žuran, *Odloženi davki v konsolidiranih računovodskih izkazih po MSRP, 2005, str. 36.*

Zavarovalnica Triglav je skupinske računovodske izkaze prvič pripravila po MSRP v letu 2007. Na datum prehoda na MSRP, to je 1. januarja 2006, je pripravila začetno bilanco stanja po MSRP. V računovodskem poročilu za leto 2007 je za primerjalno obdobje prikazala:

- skupinsko bilanco stanja na dan 1. januar 2006 po SRS in MSRP ter vpliv prilagoditve na MSRP,
- skupinsko bilanco stanja na dan 31. december 2006 po SRS in MSRP ter vpliv prilagoditve na MSRP,
- skupinski izkaz poslovnega izida za leto 2006 po SRS in MSRP ter vpliv prilagoditve na MSRP.

MSRP 1 zahteva določena razkritja pri prvem poročanju po MSRP. Ta se nanašajo na prikaz učinkov zaradi prilagoditve računovodskih izkazov. V poslovnem poročilu za leto 2007 je Zavarovalnica Triglav prikazala razkritja, ki so povezana z bilanco stanja na dan 1. januar 2006, bilanco stanja na dan 31. december 2006, izkazom poslovnega izida za leto 2006 ter vplivom teh sprememb na vrednost kapitala in poslovni izid. Zaradi prehoda na MSRP so bile razkrite naslednje spremembe (Poročilo o poslovanju Skupine Triglav v letu 2007, 2008, str. 117):

- v skupinske računovodske izkaze so po popolni konsolidaciji vključena tudi nezavarovalna podjetja, v katerih ima Zavarovalnica Triglav prevladujoč vpliv; po SRS so bila vključena po kapitalski metodi; zaradi tega so se povečali skoraj vse

postavke bilance stanja ter drugi prihodki in drugi odhodki v skupinskem izkazu poslovnega izida;

- zaradi prevrednotenja finančnih naložb na tržne vrednosti sta se povečala vrednost finančnih naložb in presežek iz prevrednotenja kot sestavina kapitala;
- zaradi prerazporeditve izravnalnih rezervacij in rezervacij za jedrske nevarnosti v kapital so se zmanjšale zavarovalno tehnične rezervacije; izravnalne rezervacije so se prikazale v kapitalu kot rezervacije za izravnavo kreditnih tveganj, rezervacije za jedrske nevarnosti pa kot rezerve za izravnavo katastrofalnih škod; hkrati so se oblikovale tudi obveznosti za odložene davke; v poslovnem izidu so se zaradi tega zmanjšali prihodki zaradi sprememb izravnalnih rezervacij in rezervacij za jedrske nevarnosti;
- zaradi uporabe principa obračuna v senci (angl. *shadow accounting*) pri kritnem skladu življenjskih zavarovanj in kritnem skladu prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, so se pri finančnih naložbah, razpoložljivih za prodajo, presežki iz prevrednotenja prenesli v matematične rezervacije;
- način izkaza denarnih tokov se zaradi uporabe MSRP ni spremenil.

5.2 Računovodsko poročilo Avive

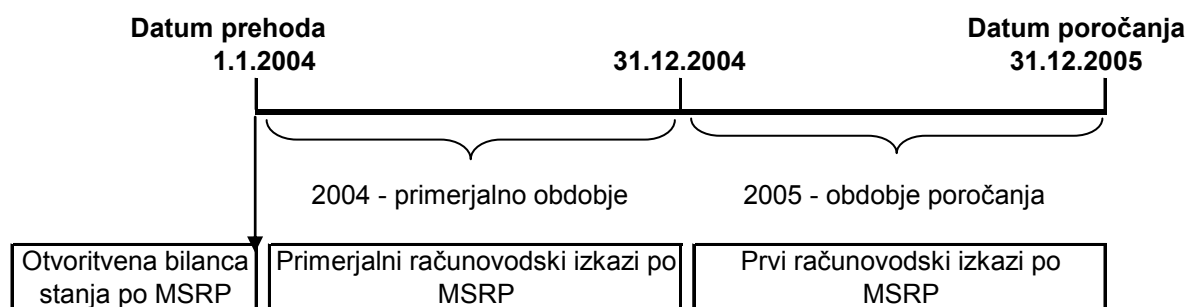
Računovodska poročila Avive za poslovna leta 2005, 2006 in 2007 se po vsebini med seboj bistveno ne razlikujejo in za posamezno poslovno leto obsegajo:

- konsolidirane računovodske izkaze, pripravljene po MSRP:
 - konsolidirana bilanca stanja,
 - konsolidirani izkaz poslovnega izida,
 - konsolidirani izkaz gibanja kapitala,
 - konsolidirani izkaz denarnih tokov,
- opis računovodskih usmeritev,
- pojasnila k računovodskim izkazom,
- poročilo neodvisnega revizorja,
- alternativno metodo poročanja za življenjska in druga dolgoročna zavarovanja.

5.2.1 Prvo poročanje Avive po MSRP

Aviva je prvič poročala po MSRP za poslovno leto 2005. Pred letom 2005 je računovodske izkaze pripravljala po UK GAAP. Na Sliki 10 je časovni prikaz prvega prevzema MSRP za Avivo.

Slika 10: Prvi prevzem MSRP za Avivo

Vir: Prilagojeno po Žuran, *Odloženi davki v konsolidiranih računovodskih izkazih po MSRP, 2005, str. 36.*

V računovodskem poročilu za leto 2005 je Aviva za primerjalno obdobje razkrila:

- skupinsko bilanco stanja na dan 1. januar 2004 po UK GAAP in MSRP ter vpliv prilagoditve na MSRP,
- skupinsko bilanco stanja na dan 31. december 2004 po UK GAAP in MSRP ter vpliv prilagoditve na MSRP,
- skupinski izkaz poslovnega izida za leto 2004 po UK GAAP in MSRP ter vpliv prilagoditve na MSRP.

Aviva je razkrila spremembe pri merjenju gospodarskih kategorij po MSRP ter njihovem vplivu na kapital in poslovni izid.

5.2.2 Evropska notranja vrednost

Evropska notranja vrednost (angl. *European Embedded Value – EEV*) je standardiziran izračun notranje vrednosti zavarovalnice. Notranja vrednost zavarovalnice je seštevek čiste vrednosti premoženja ter sedanje vrednosti obstoječih zavarovalnih pogodb. Pri življenjskih zavarovalnicah je sedanja vrednost obstoječih zavarovalnih pogodb bodoči pričakovani denarni tok iz obstoječih zavarovalnih polic, diskontiran na dan vrednotenja z diskontno stopnjo, ki ustreza stroškom kapitala. Pri premoženjskih zavarovanjih se zavarovalna premija in zavarovalno kritje praviloma iztečeta v enem letu, zato se ugotavljajo dobički iz investiranja zavarovalno tehničnih rezervacij (Knap, 2006, str. 26).

V letu 2004 je forum zavarovalniških finančnikov CFO Forum, ki ga sestavlja skupina finančnih direktorjev iz 19 večjih evropskih zavarovalnic, sprejel načela evropske notranje vrednosti (angl. *European Embedded Value Principles*) kot celovit pristop, ki izboljšuje skladnost, razkritja in preglednost finančnega poročanja življenjskih zavarovalnic. Bistvo EEV je zagotavljanje boljše preglednosti in primerljivosti finančnega položaja zavarovalnic. Zakonski način poročanja zavarovalnic je predpisan z MSRP. EEV pa je namenjena poslovodstvu, ki mu mogoča boljši vpogled v finančno poslovanje, in zunanjim finančnim analitikom, ki jim omogoča boljšo primerjavo med zavarovalnicami. EEV je metoda vrednotenja, ki na dan vrednotenja predstavlja dejansko vrednost zavarovalnice ob

upoštevanju njenega nadaljnega poslovanja po sedanjih pričakovanjih, pa tudi čistega premoženja delničarjev. Zavarovalnice, ki se odločijo za uporabo EEV, morajo razkriti predpostavke, metodologijo in rezultate ter jih dopolniti s pojasnili in utemeljitvami (Dominguez, 2006, str. 519-525).

V Veliki Britaniji se EEV uporablja že kot standard. Tudi Aviva je že v letnem poročilu za leto 2005 in v vseh nadaljnjih poročala tudi po metodi EEV. Objavila je računovodske izkaze, v katerih so življenjska zavarovanja merjena po načelih EEV, premoženjska pa po načelih MSRP. Opisala je metodologijo, predpostavke in rezultate ter primerjavo z rezultati, merjenimi po MSRP. Aviva je v letu 2007 objavila za 41% višji dobiček, merjen po EEV, v primerjavi z dobičkom, ugotovljenim po MSRP.

5.3 Razkritja v računovodskem poročilu zavarovalnic, določena z MSRP ³

Izraz razkritje v širšem pomenu besede po MRS 1 vključuje postavke, predstavljene v obrazcih bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza denarnih tokov in izkaza sprememb gibanja kapitala ter tudi v pojasnilih k računovodskim izkazom. Naloga pojasnil k izkazom je predstavitev informacij o podlagah za pripravo računovodskih izkazov in posebnih računovodskih usmeritvah ter podajanje dodatnih informacij, ki niso predstavljene v računovodskih izkazih, vendar so pomembne za njihovo razumevanje (MRS 1.103). Podjetje, katerega računovodski izkazi so izdelani po MSRP, mora v pojasnila vključiti izjavo o skladnosti z MSRP (MRS 1.14). Poslovodstvo mora po MRS 1 podati ocene, presoje in predpostavke, ki vplivajo na uporabo računovodskih usmeritev in ki najbolj močno vplivajo na zneske v računovodskih izkazih in druge ključne vire negotovosti na dan bilance stanja.

V tem poglavju predstavljamo in analiziramo tista razkritja v računovodskem poročilu zavarovalnic, ki so bila spremenjena oziroma nova z uvedbo MSRP. V primeru Zavarovalnice Triglav analiziramo računovodsko poročilo za leto 2007, v primeru Avive pa tudi za leto 2005 in 2006.

5.3.1 Računovodske usmeritve

Računovodske usmeritve so posebna načela, temelji, dogovori, pravila in navade, ki se jih podjetje drži pri pripravljanju in predstavljanju računovodskih izkazov (MRS 8.5). Podjetje mora podati pregled pomembnih računovodskih usmeritev, in sicer (MRS 1.108 in MRS 8.5):

- podlage za merjenje, ki so uporabljene pri pripravljanju računovodskih izkazov;
- druge računovodske usmeritve, ki so koristne za razumevanje računovodskih izkazov;

³ Različni mednarodni standardi so bili sprejeti s številnimi uredbami o spremembi. To je povzročalo težave pri pravilni uporabi mednarodnih računovodskih standardov. Zato je Evropska unija z uredbo 1126/2008 z dne 3. novembra 2008 združila vse veljavne standarde in pojasnila. V delu se sklicevanja na določbe v standardih nanašajo na to uredbo.

- spremembe računovodskih usmeritev.

Za zavarovalnice so posebej pomembna razkritja računovodskih usmeritev za finančna sredstva in zavarovalne produkte, ki jih predstavljamo v Tabeli 2. Zavarovalnici v letu 2007 glede na leto 2006 nista spremenili nobene računovodske usmeritve.

Tabela 2: Pregled pomembnejših računovodskih usmeritev v letu 2007

	TRIGLAV	AVIVA
FINANČNA SREDSTVA	Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek poslovnega izida Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo, po pošteni vrednosti Finančna sredstva v posesti do zapadlosti po odplačni vrednosti Posojila in terjatve po odplačni vrednosti Oslabitev finančnih sredstev	Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek poslovnega izida (namenjena trgovanju in ostala) Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo Oslabitev finančnih sredstev
KLASIFIKACIJA PRODUKTOV	Vsi produkti so klasificirani kot zavarovanja, saj vsi vključujejo pomembno zavarovalno tveganje	Zavarovalne pogodbe Zavarovalne pogodbe z diskrecijsko udeležbo v dobičku Investicijske pogodbe z diskrecijsko udeležbo v dobičku

Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav za leto 2007, 2008; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

Obvladujoče in vsa odvisna podjetja v Skupini Triglav, ki so vključena v konsolidirane računovodske izkaze, upoštevajo računovodske usmeritve, ki jih predpisujejo MSRP. Na zneske v računovodskih izkazih najmočneje vplivajo ocene in predpostavke v zvezi s škodnimi rezervacijami in izračunom poštene vrednosti finančnih sredstev ter oslabitve finančnih sredstev.

Računovodske usmeritve, ki jih je predstavila Aviva, so odvisne od klasifikacije zavarovalnih produktov in klasifikacije finančnih instrumentov. Nekateri zavarovalni produkti in finančni instrumenti vsebujejo diskrecijsko udeležbo v dobičku.

5.3.2 Izpostavljenost in obvladovanje tveganj

MSRP 4 predpisuje številna razkritja v zvezi z naravo in obsegom tveganj, ki izhajajo iz zavarovalnih pogodb in so podrobneje predstavljena v poglavju 2.5.

S 1. januarjem 2007 je začel veljati MSRP 7 – Finančni inštrumenti: Razkritja, ki ureja razkrivanje obvladovanja tveganja in finančnih inštrumentov. MSRP tako uporabnikom omogoča, da ocenijo pomen finančnih inštrumentov za finančni položaj podjetja in njegovo uspešnost ter naravo in obseg tveganj, ki izhajajo iz finančnih inštrumentov (MSRP 7.1).

Standard poleg novih usmeritev dopolnjuje razkritja, določena z MRS 32 in MRS 39, ter naj bi poskrbel za večjo preglednost. Namen standarda je na enem mestu postaviti določila o razkrivanju finančnih instrumentov, dodano pa je tudi precej novih razkritij. Razkritja temeljijo na informacijah, interno zagotovljenih ključnemu poslovodstvu podjetja.

Razkritja v zvezi s tveganji so usmerjena v tveganja, ki izhajajo iz finančnih instrumentov, in v način obvladovanja teh tveganj. Za vsako vrsto kreditnih, likvidnostnih in tržnih tveganj je treba zagotoviti kvalitativna in kvantitativna razkritja. Zavarovalnica mora za vsako vrsto tveganja razkriti izpostavljenost tveganju, kako nastane, cilje, usmeritve in postopke za obvladovanje ter metode, ki jih uporablja za merjenje tveganj (MSRP 7.33). Standard vpeljuje številne nove in obsežne zahteve po razkritjih glede zagotavljanja kvantitativnih podatkov o izpostavljenosti posamezni vrsti finančnega tveganja. Novost med zahtevanimi razkritji kreditnih tveganj je analiza starostne strukture vseh finančnih sredstev, ki so na dan poročanja zapadla v plačilo, niso pa oslABLJENA (MSRP 7.37). Razkritje, povezano z likvidnostnim tveganjem, je analiza zapadlosti v plačilo za finančne obveznosti, s prikazom preostalih pogodbenih rokov zapadlosti v plačilo (MSRP 7.39). Novo razkritje, povezano s tržnim tveganjem, je kvantitativna analiza občutljivosti za vsako vrsto tržnega tveganja (npr. obrestne mere, menjalni tečaj), s prikazom, kako bo na poslovni izid in lastniški kapital vplivala razumno možna sprememba posamezne spremenljivke (MSRP 7.40).

Zavarovalnice so morale upoštevati ta standard za obdobje, ki se je začelo 1. januarja 2007 ali kasneje. Zaradi zahtevnosti standarda, predvsem pridobivanja ustreznih informacij, se je kljub možnosti predčasne uporabe tudi Aviva odločila, da ga bo začela uporabljati, ko bo tudi formalno prišel v uporabo.

Zavarovalnica Triglav je v računovodskem poročilu za leto 2007 prvič poročala o izpostavljenosti zavarovalnemu in finančnemu tveganju ter njihovem obvladovanju. Pri zavarovalnem tveganju je kvalitativno opisala vrste, usmeritve in procese pri ravnanju s tveganji ter koncentracijo zavarovalnih tveganj. Koncentracijo tveganj obvladuje z ustreznimi oblikami pozavarovanja. Finančni instrumenti so izpostavljeni tržnim, kreditnim in likvidnostnim tveganjem. Tržna tveganja so tveganja, da se bodo v prihodnosti spremembe tržnih razmer odrazile na vrednosti finančnih instrumentov (obrestna mera, cene delnic, valutni tečaji). Razkrila je usmeritve in postopke za obvladovanje tveganj. Pri tveganju spremembe cen delnic je razkrila sestavo delniškega portfelja po pošteni vrednosti glede na tip izpostavljenosti in sektorsko razdelitev. Pri obrestnem tveganju je razkrila finančna sredstva in finančne obveznosti po zapadlosti. Pri valutnem tveganju je razkrila valutno sestavo finančnih sredstev, zavarovalno tehničnih rezervacij in kapitala. Kreditno tveganje je tveganje izpolnitve obveznosti nasprotne stranke. Zavarovalnica Triglav kreditno tveganje obvladuje s sistemom limitov izpostavljenosti in spremljanjem kreditne kakovosti, ki jo tudi razkrije. Likvidnostno tveganje je tveganje neusklajenosti likvidnosti oziroma neusklajenosti med dospelimi sredstvi in obveznostmi do virov sredstev. Zavarovalnica Triglav razkrije zapadlost finančnih sredstev in zavarovalno tehničnih rezervacij.

Aviva je razkrila glavne vrste tveganj, s katerimi se srečuje, in metode obvladovanja tveganj. Prikazala je tudi analizo občutljivosti glavnih predpostavk pri tržnih tveganjih, ki lahko vplivajo na spremenljivost poslovnega izida in kapitalske zahteve.

V Tabeli 3 je pregled razkritij Zavarovalnice Triglav in Avive, povezanih s tveganji.

Tabela 3: Razkritja, povezana s tveganji

Vrsta tveganja	TRIGLAV	AVIVA
ZAVAROVALNO TVEGANJE	Opis tveganja Opis postopkov in metod za obvladovanje tveganj Koncentracija tveganj Ustrezne oblike pozavarovanja	Opis tveganja Opis postopkov in metod za obvladovanje tveganj Koncentracija zavarovalnih tveganj Oblikovanje škodnih rezervacij Pozavarovanje
TRŽNO TVEGANJE	Opis posameznih vrst tveganja Opis postopkov in metod za obvladovanje posameznih vrst tveganj	Opis posameznih vrst tveganja Opis postopkov in metod za obvladovanje posameznih vrst tveganj
Tveganje spremembe tržnih vrednosti delnic	Sestava delniškega portfelja glede na tip izpostavljenosti in sektorsko razdelitev	Analiza občutljivosti
Obrestno tveganje	Finančna sredstva in finančne obveznosti po zapadlosti	Analiza občutljivosti, razporeditev obveznosti po zapadlosti
Valutno tveganje	Valutna sestava finančnih sredstev, zavarovalno tehničnih rezervacij in kapitala	Valutna sestava kapitala
Tveganje spremembe vrednosti nepremičnin	-	Analiza občutljivosti
KREDITNO TVEGANJE	Opis tveganja Opis postopkov in metod za obvladovanje tveganj Struktura finančnih sredstev po kreditni kakovosti	Opis tveganja Opis postopkov in metod za obvladovanje tveganj Struktura finančnih sredstev po kreditni kakovosti Starostna struktura finančnih sredstev, ki so na dan poročanja zapadla v plačilo, niso pa oslabljena
LIKVIDNOSTNO TVEGANJE	Opis tveganja Opis postopkov in metod za obvladovanje tveganj Struktura finančnih sredstev in zavarovalno tehničnih rezervacij po zapadlosti	Opis tveganja Opis postopkov in metod za obvladovanje tveganj Struktura finančnih obveznosti po zapadlosti

Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav za leto 2007, 2008; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

5.3.3 Preizkus občutljivosti

MSRP 4 zahteva razkritja v zvezi z metodami in predpostavkami, ki so bile uporabljene pri pripravi analize občutljivosti za zavarovalno tveganje, ter prikazom posledic na poslovni izid. Ta razkritja so lahko kvalitativna, vendar so priporočena tudi kvantitativna. MSRP 7 je v letu 2007 predpisal nova razkritja, povezana z analizo občutljivosti, za tržna tveganja, ki pa je lahko enaka tisti, ki jo zavarovalnica uporablja za obvladovanje finančnih tveganj (MSRP 7.41). Tabela 4 prikazuje pregled faktorjev, po katerih sta zavarovalnici razkrili kvantitativno analizo občutljivosti.

Tabela 4: Pregled kvantitativne analize občutljivosti

Vrsta tveganja		Faktor	TRIGLAV	AVIVA
ANALIZA OBČUTLJIVOSTI ZA ZAVAROVALNA TVEGANJA	Življenjska zavarovanja	Stopnja umrljivosti/obolevnosti		✓
		Obrestna mera		✓
		Prekinitve zavarovanj		✓
		Administrativni stroški		✓
	Premoženska zavarovanja	Škodni rezultat		✓
		Cenilni stroški		✓
ANALIZA OBČUTLJIVOSTI ZA FINANČNA TVEGANJA		Obrestna mera	✓	✓
		Vrednost delnic	✓	✓
		Menjalni tečaj		✓

Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav za leto 2007, 2008; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

Zavarovalnica Triglav je v letu 2007 razkrila le analizo občutljivosti finančnih sredstev za obrestno tveganje ter tveganje sprememb cen delnic z vplivom na bilanco stanja in poslovni izid v primerjavi s preteklim letom.

Aviva je analizo občutljivosti pripravila za zavarovalna in finančna tveganja z vplivom na poslovni izid in kapital. Analiza občutljivosti je sicer pomembnejša za življenjska zavarovanja, saj se pri življenjskih produktih pojavlja več predpostavk, ki vplivajo na bodoče denarne tokove. Vendar pa iz računovodskega poročila Avive vidimo, da je kvantitativno analizo občutljivosti možno pripraviti tudi za premoženjska zavarovanja. Primer je prikazan v Tabeli 5 in Tabeli 6.

Tabela 5: Primer razkritja analize občutljivosti za premoženjska zavarovanja

Premoženjska in zdravstvena zavarovanja – vpliv na dobiček pred obdavčitvijo (m funtov)				
	Obrestna mera + 1%	Obrestna mera - 1%	Stroški + 10%	Kosmati škodni rezultat + 5%
Kosmati rezultat	(275)	285	(115)	(305)
Čisti rezultat	(275)	285	(115)	(305)
Premoženjska in zdravstvena zavarovanja – vpliv na delniški kapital (m funtov)				
	Obrestna mera + 1%	Obrestna mera - 1%	Stroški + 10%	Kosmati škodni rezultat + 5%
Kosmati rezultat	(275)	285	(30)	(305)
Čisti rezultat	(275)	285	(30)	(305)

Kljub 5-odstotnemu povečanju škodnega rezultata pozavarovalni limiti niso preseženi, zato ima enak vpliv na kosmati in čisti rezultat. Stroški vključujejo cenilne in ostale administrativne stroške.

Vir: Annual Reports and Accounts 2005, 2006, str. 187.

Tabela 6: Primer razkritja analize občutljivosti za življenjska zavarovanja

Življenjska zavarovanja – vpliv na delniški kapital (m funtov)					
	Obrestna mera + 1%	Obrestna mera - 1%	Stroški + 10%	Stopnja umrljivosti pri življenjskih zavarovanjih + 5%	Stopnja umrljivosti pri rentnih zavarovanjih - 5%
Zavarovalne pogodbe z udeležbo v dobičku	(10)	(20)	(5)	-	-
Zavarovalne pogodbe brez udeležbe v dobičku	20	(305)	(5)	(30)	(295)
Investicijske pogodbe z udeležbo v dobičku	(10)	(25)	-	-	-
Investicijske pogodbe brez udeležbe v dobičku	(5)	-	-	-	-
Skupaj	(5)	(350)	(10)	(30)	(295)

Največji vpliv na kapital ima znižanje obrestne mere na Nizozemskem in manj v Veliki Britaniji in ostalih državah. Različni vpliv obrestnih mer na kapital izhaja iz različne klasifikacije finančnih instrumentov z zajamčenim donosom, razpoložljivih za prodajo, pri katerih se nerealizirani dobički izkazujejo neposredno v kapitalu.

Vir: Annual Reports and Accounts 2005, 2006, str. 187.

5.3.4 Razvoj škodnega dogajanja pri premoženjskih zavarovanjih

Razkritje škodnega dogajanja pri premoženjskih zavarovanjih je novost, ki jo je prinesel MSRP 4. Zavarovalnica mora razkriti informacije o dejanskih škodah v primerjavi s predhodnimi ocenami. Razkritje razvoja škod se nanaša na obdobje, ko so se prvič pojavile ter za katere še vedno obstaja negotovost glede vrednosti in časovne razporeditve njihovega plačila, vendar ne dlje nazaj kot za obdobje desetih let (MSRP 4.39). Zavarovalnici ni treba razkriti informacij o razvoju škod, ki so nastale pred več kot petimi leti od konca prvega poslovnega leta, v katerem je bil uporabljen MSRP (MSRP 4.44). Trikotnik razvoja škod

nam razkrije informacije o razkoraku med predhodno ocenjenimi in dejanskimi zneski škod. Daje nam oceno zanesljivosti metode določanja škodnih rezervacij.

Trikotnik razvoja škod je po MSRP predviden kot del razkritij o zavarovalnem tveganju, poleg analize občutljivosti. Vendar ga tako Zavarovalnica Triglav kot Aviva prikažeta pod razkritji v zvezi z zavarovalno tehničnimi rezervacijami. Tako Aviva kot Zavarovalnica Triglav sta se pri prvem poročanju po MSRP odločili za prikaz razvoja škod za obdobje 5 let. Vsako leto pa bosta dodali eno leto, dokler ne bo trikotnik dosegel razvoja za 10 let. Obe zavarovalnici sta se odločili za prikaz po letih nastanka škode. Zavarovalnica Triglav je razkrila le kosmate zneske likvidiranih in rezerviranih škod, Aviva pa je pripravila dva trikotnika, in sicer na podlagi kosmatih in čistih zneskov škod, to je brez upoštevanja pozavarovanja. Tabela 7 prikazuje pristop k razkritju trikotnika razvoja škod.

Tabela 7: Trikotnik razvoja škod

Vrsta razkritja	TRIGLAV	AVIVA
Prikaz razvoja škod	Po letu nastanka	Po letu nastanka
Obdobje razvoja škod	Začetno 5 let, vsako poročevalsko obdobje dodano 1 leto, dokler ne doseže 10 let	Začetno 5 let, vsako poročevalsko obdobje dodano 1 leto, dokler ne doseže 10 let
Vrsta zneska škod	Trikotnik s kosmatimi zneski škod	Trikotnik s kosmatimi zneski škod Trikotnik s čistimi zneski škod

Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav za leto 2007, 2008; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

Revizorska hiša Ernest&Young (IFRS Insurance Reporting-Beyond Transition, 2006, str. 6), ki je opravila analizo računovodskih poročil 18 zavarovalnic, ki so prvič poročale po MSRP v letu 2005, priporoča, da zavarovalnice poleg prikaza trikotnika dodatno opisno razkrijejo vrednostno predstavitev trikotnika razvoja škod. To je posebej priporočljivo, kadar prihaja do razhajanj med ocenami in dejanskim zneskom izplačanih škod. Poleg tega priporoča tudi ločeno razkritje za dolgoročna in kratkoročna zavarovanja.

5.3.5 Finančna sredstva

Finančno sredstvo je vsako sredstvo, ki je denar, kapitalski instrument drugega podjetja, pogodbeni pravica ali pogodba, ki se lahko poravnata ali se bo poravnala z lastnimi kapitalskimi instrumenti podjetja (MRS 32.11). Zavarovalnica lahko po MRS 39 – Finančni instrumenti: pripoznavanje in merjenje po začetnem pripoznavanju razvršča finančna sredstva v štiri skupine, glede na namen, zaradi katerega je bilo finančno sredstvo pridobljeno:

- finančna sredstva po pošteni vrednosti skozi poslovni izid,

- finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo,
- posojila in terjatve ter
- za prodajo razpoložljiva finančna sredstva.

MRS 39 zahteva, da se finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo ter naložbe v posojila in terjatve merijo po metodi nabavne vrednosti, finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti skozi poslovni izid, in za prodajo razpoložljiva finančna sredstva pa po metodi poštene vrednosti. Zavarovalnica mora v računovodskih usmeritvah razkriti podlage za merjenje finančnih sredstev (MSRP 7.21).

V bilancah stanja zavarovalnic so finančna sredstva zelo pomembna. V Tabeli 8 prikazujemo razporeditev in strukturo finančnih sredstev posamezne zavarovalnice v poslovnem letu 2007.

Tabela 8: Razporeditev in struktura finančnih sredstev v letu 2007

TRIGLAV	Delež v letu 2007	AVIVA	Delež v letu 2007
Finančna sredstva po pošteni vrednosti skozi poslovni izid: - namenjena trgovanju - razporejena ob pridobitvi	0,8% 16,8%	Finančna sredstva po pošteni vrednosti skozi poslovni izid: - namenjena trgovanju - razporejena ob pridobitvi	0,8% 75,0%
Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	63,5%	Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	7,0%
Posojila in terjatve	15,4%	Posojila in terjatve	17,2%
Finančna sredstva v posesti do zapadlosti v plačilo	3,5%		

Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav za leto 2007, 2008; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

Zavarovalnica Triglav je razporedila finančna sredstva glede na MRS 39 v štiri kategorije. V bilanci stanja je finančna sredstva prikazala v skupnem znesku in jih podrobneje razkrila v pojasnilih. Na datum poročanja je ocenila vrednost finančnega sredstva in oslabitve prikazala kot popravek vrednosti sredstev. Večino svojih naložb je razvrstila v skupino za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev, ki se vrednotijo po pošteni vrednosti, s prikazom pripoznanih dobičkov in izgub neposredno v kapitalu.

Aviva je razporedila finančna sredstva v dve kategoriji: finančna sredstva po pošteni vrednosti skozi poslovni izid in za prodajo razpoložljiva finančna sredstva. Finančna sredstva po pošteni vrednosti skozi poslovni izid je ločila na sredstva, namenjena trgovanju, in ostala sredstva, razporejena ob pridobitvi. V bilanci stanja jih je razkrila pod postavkama dolžniški vrednostni papirji (angl. *debt securities*) in lastniški vrednostni papirji (angl. *equity securities*). Kategorijo posojila in terjatve je obravnavala izven finančnih sredstev. Finančnih naložb v posesti do zapadlosti v izplačilo ni izkazovala.

5.3.6 Poročanje po odsekih

MRS 14 ureja poročanje po odsekih, ki so lahko poslovni ali geografski. Odseki so običajno določeni z notranjo organizacijo poslovanja. MRS 14 predpisuje, da mora podjetje izbrati odsek, ki bo prvi oziroma osnovni, in odsek, ki bo drugi. Predpisani so tudi kriteriji, ki jih mora odsek izpolnjevati. Novembra 2008 je bil izdan nov mednarodni računovodski standard o razkritjih informacij o poslovnih odsekih (MSRP 8), ki je nadomestil dotedanji standard MRS 14.

Tako Zavarovalnica Triglav kot Aviva poročata po poslovnih in geografskih odsekih. Po posameznih odsekih prikažeta le bilanco stanja in izkaz poslovnega izida, brez dodatnih pojasnil. Poslovni odseki, po katerih poroča Zavarovalnica Triglav, so: premoženjska zavarovanja, življenjska zavarovanja in zdravstvena zavarovanja. Geografski odseki pa: podjetja v Sloveniji in podjetja izven Slovenije. Poslovni odseki Avive so: dolgoročna (življenjska) zavarovanja, gospodarjenje s premoženjem, premoženjska in zdravstvena zavarovanja ter ostalo. Geografski odseki pa so: Velika Britanija, Evropa, Severna Amerika in azijsko-pacifiški.

5.3.7 Kapital

Razkritja v zvezi s kapitalom so določena v MRS 1 – Predstavljanje računovodskih izkazov. Zavarovalnica mora razkriti informacije, ki uporabnikom računovodskih izkazov omogočajo, da ovrednotijo njene cilje in usmeritve ter procese v zvezi z izkazovanjem kapitala (MRS 1.124A). V zvezi s kapitalom mora razkriti naslednje (MRS 1.124B):

- kvalitativne informacije o ciljih, usmeritvah in procesih za izkazovanje kapitala:
 - z opisom sestavin kapitala,
 - če je zavarovalnica predmet kapitalskih zahtev, naloženih od zunaj, mora razkriti naravo teh zahtev in način, kako so te zahteve vključene v izkazovanje kapitala,
 - način, kako izpolnjuje svoje cilje za obvladovanje kapitala;
- zbirne kvantitativne podatke v zvezi s stanjem sestavin kapitala;
- spremembe iz predhodnega obdobja;
- ali je v tem obdobju izpolnila morebitne kapitalske zahteve, naložene od zunaj, ki jih mora izpolnjevati;
- posledice neizpolnjevanja takih kapitalskih zahtev, naloženih od zunaj.

Podjetje lahko meri zadostnost kapitala na več različnih načinov in je lahko predmet več različnih kapitalskih zahtev. MSRP navaja primer, da konglomerat obsega podjetje, ki se ukvarja z zavarovalniškimi in bančniškimi dejavnostmi ter deluje v skladu z več različnimi zakonodajami. Če agregatno razkritje kapitalskih zahtev in načina izkazovanja kapitala ne bi zagotovilo uporabnih informacij ali bi izkrivljalo razumevanje uporabnika računovodskega

izkaza kapitalskih virov, podjetje razkrije informacije ločeno za vsako kapitalsko zahtevo, ki jo mora izpolniti (MRS 1.124C).

Podjetje mora za vsako skupino delniškega kapitala razkriti število odobrenih delnic, nominalno vrednost delnice, delnice podjetja v lasti podjetja ali njegovih odvisnih oziroma pridruženih podjetij ter opis narave in namena vsake rezerve kot sestavine lastniškega kapitala (MRS 1.76). Predstaviti mora izkaz sprememb lastniškega kapitala, katerega postavke predpisuje MRS 1.

Zavarovalnica Triglav je objavila izkaz gibanja kapitala. Ostala razkritja pa so bolj skromna.

Aviva je upoštevala tudi angleški računovodski standard 2 (angl. *Financial Reporting Standard FRS 2*), ki življenjskim zavarovalnicam predpisuje kvalitativna in kvantitativna razkritja kapitalskih zahtev ter izkaz gibanja kapitala za življenjska zavarovanja. Razkritja v računovodskem poročilu v zvezi s kapitalom so pri Avivi zelo obsežna. Razkrije cilje, usmeritve in procese v zvezi z obvladovanjem kapitala, povezavo kapitala s tveganji, opis sestavin kapitala, opis metod merjenja kapitala ter kvantitativne podatke o kapitalu, s katerim razpolaga. Aviva razkrije merjenje kapitala po štirih osnovah: računovodski metodi, zakonskih zahtevah, merilih bonitetne agencije in modelu notranje vrednosti (angl. *Individual Capital Assesment – ICA*).

Razkritja posamezne zavarovalnice v zvezi s kapitalom so prikazana v Tabeli 9.

Tabela 9: Razkritja, povezana s kapitalom

Vrsta razkritij	TRIGLAV	AVIVA
KVALITATIVNA RAZKRITJA	- Opis sestavin kapitala	- Opis ciljev in usmeritev obvladovanja kapitala - Opis procesov obvladovanja kapitala - Opis sestavin kapitala - Opis metod merjenja kapitala - Opis povezave med izkazovanjem kapitala in tveganji
KVANTITATIVNA RAZKRITJA	- Izkaz gibanja kapitala za tekoče in preteklo poslovno leto	- Struktura kapitala po MSRP in EEV za tekoče in preteklo poslovno leto - Izkaz gibanja kapitala za življenjska zavarovanja

Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav za leto 2007, 2008; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

5.3.8 Dobiček na delnico

Po MSRP mora zavarovalnica na prvi strani izkaza poslovnega izida predstaviti osnovni in popravljeni čisti dobiček na delnico za poslovni izid iz ohranjenega poslovanja, ki se nanaša na navadne lastnike kapitala obvladujočega podjetja, ter za poslovni izid, ki se nanaša na

navadne delničarje obvladujočega podjetja za obračunsko obdobje, za vsako skupino rednih delnic, ki je povezana z drugačnimi pravicami do deleža v dobičku obračunskega obdobja (MRS 33.66). Zneske mora razkriti tudi, če so negativni (MRS 33.69). Razkriti mora naslednje (MRS 33.70):

- zneske, ki jih uporabi kot števec pri izračunavanju osnovnega in popravljenega čistega dobička na delnico, ter uskladitev teh zneskov s poslovnim izidom, ki se nanaša na obvladujoče podjetje v obračunskem obdobju;
- tehtano povprečno število navadnih delnic, ki ga uporabi kot imenovalc pri izračunavanju osnovnega in popravljenega čistega dobička na delnico, ter uskladitev teh imenovalcev med seboj.

Zavarovalnica Triglav je v izkazu poslovnega izida za leto 2007 razkrila le dobiček na delnico, ne pa zneskov za izračun. Aviva je razkrila osnovni in popravljeni dobiček na delnico ter tudi zneske za izračun.

6 PRIMERJAVA LETNEGA POROČILA ZAVAROVALNICE TRIGLAV IN AVIVE

6.1 Primerjava letnega poročila po obliki in zunanjem videzu

Poleg vsebine letnega poročila so za kakovostno letno poročilo pomembni tudi oblika in zunanji videz ter način predstavitve podatkov. Letna poročila Zavarovalnice Triglav so tiskana na kakovostnem papirju. Tudi pri zunanjem videzu je opazen napredek med posameznimi leti. Že naslovnica letnega poročila vsebuje glavno sporočilo, ki ga želi zavarovalnica posredovati bralcu in ga nato razvija skozi celotno poslovno poročilo. Poslovno poročilo vsebuje fotografije, ki so opremljene s spremnim besedilom in ključnimi podatki. Uporaba fotografij različnih velikosti še dodatno pripomore k pestrosti. Spremna besedila odsevajo ključne poudarke ter omogočajo, da dobimo prvi vtis o strategiji in uspešnosti podjetja. Pisava je berljiva. Za naslove je uporabljena rdeča barva, kar jih jasno loči od besedila. Naslovi poglavij in podpoglavij ter ključni poudarki so različnih velikosti, kar pripomore k preglednosti. Besedilo je razdeljeno v dva stolpca, kar pripomore k berljivosti. Nekoliko preslabo pa sta ločena poslovno in računovodsko poročilo. Tabele v računovodskem poročilu za leti 2005 in 2006 so nekoliko nepregledne, kar pa je v letu 2007 izboljšano. Besedilo v poslovnem delu dopolnjujejo preglednice in slike. Število slik v posameznih letih upada. V letih 2005 in 2006 so slike uporabljene tudi za prikaz gibanja ključnih podatkov za zadnjih šest poslovnih let, v letu 2007 pa le še za prikaz tržnih deležev in strukture posameznih portfeljev. To je posledica dejstva, da je za poslovno leto 2007 pripravljeno konsolidirano letno poročilo. Letna poročila za posamezno leto glede na prvi vtis napredujejo. Najbolj privlačno in pregledno se nam zdi letno poročilo za leto 2007.

Letno poročilo Avive je pestro in privlačno na prvi pogled. Oblikovno se med posameznimi leti bistveno ne razlikuje. Poslovno poročilo vsebuje fotografije, ki so opremljene s ključnimi

podatki. V letu 2007 so fotografije povzete iz oglaševalske akcije. Na prvi pogled je besedilo zelo zgoščeno, vendar je berljivost dosežena z uporabo pisave različnih velikosti in barv. Besedilo dopolnjujejo preglednice in slike. Podatki za preteklo leto so napisani v poševni pisavi, kar pripomore k preglednosti. V besedilo so vključena tudi obvestila o različnih dosežkih ter prejetih nagradah na področju trajnostnega razvoja in varovanja okolja, humanitarnih akcijah in drugih aktivnostih posameznih podjetij, s čimer želijo poudariti pomen zavarovalnice za širše socialno-družbeno okolje. Tudi v računovodskem poročilu so podatki za preteklo leto napisani v manj poudarjeni pisavi. Uporabljena valuta je angleški funt. V računovodskih izkazih pa so za primerjavo zneski prikazani tudi v evrih.

Letna poročila obeh zavarovalnic dajejo po obliki in zunanjem videzu splošni vtis kakovostnega letnega poročila. Oblikovno ujemanje letnega poročila Avive s poročili preteklih let izraža konsistentnost poročila, Zavarovalnica Triglav pa je vsako leto objavila oblikovno povsem drugačno publikacijo.

Obe zavarovalnici sta poleg tiskanega letnega poročila na svojih spletnih straneh pod rubriko, ki je namenjena vlagateljem, objavili tudi elektronsko obliko v formatu pdf, ki je po vsebini in videzu enaka tiskani verziji. Poleg tega je Aviva objavila letno poročilo tudi v obliki HTML, ki omogoča neposreden vpogled na spletni strani ter povezave med posameznimi deli letnega poročila in drugimi dokumenti. Uporaba je zelo enostavna in pregledna. Tabele iz računovodskega poročila so dostopne tudi v Excelovi obliki. Glavni izvršni direktor je svoje poročilo predstavil tudi z videom. Uporabnik lahko sam združuje posamezne vsebinske sklope letnega poročila in si pripravi svoj dokument za tiskanje. Uporabna se nam zdi tudi možnost, da lahko uporabnik v dokument dodaja svoje opombe.

6.2 Primerjava letnega poročila po strukturi in obsegu

Za kakovostno letno poročilo je pomembna tudi struktura. Pri pripravi letnega poročila mora zavarovalnica dobro zasnovati strukturo in vrstni red poročanja v poslovnem delu letnega poročila, da zagotovi čim boljše preglednost in čim bolj enostavno sklicevanje med posameznimi deli.

Letna poročila Zavarovalnice Triglav in Avive po strukturi sledijo smernicam, ki so se oblikovale v praksi, ter se med sabo bistveno ne razlikujejo. Poročila obeh zavarovalnic imajo v prvem delu poslovni pregled, v drugem pa računovodskega.

Letno poročilo Zavarovalnice Triglav ima na začetku kazalo, sledijo mu povzetki pomembnejših podatkov o poslovanju in dejavnosti podjetja. Sledijo nagovor predsednika uprave in poročilo nadzornega sveta, poslovno poročilo in računovodsko poročilo. Na začetku računovodskega poročila je poročilo neodvisnega revizorja, ki mu sledijo računovodski izkazi in pojasnila k računovodskim izkazom.

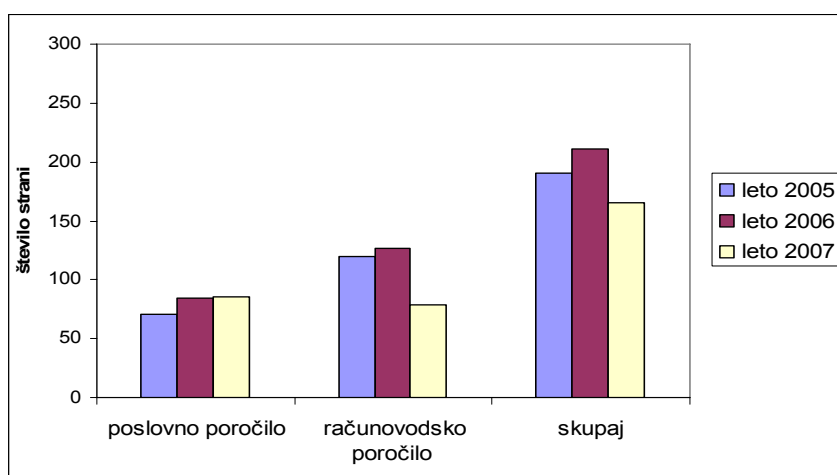
Ključni sestavni deli letnega poročila Avive so v naslednjem zaporedju: kazalo, uvodni del, pregled poslovanja, upravljanje zavarovalnice, revizijsko poročilo, računovodsko poročilo ter ostale informacije o zavarovalnici in informacije za delničarje. Uporaba pristopa od splošnega k podrobnemu, enotne terminologije v različnih delih letnega poročila in povezave med posameznimi deli uporabniku omogočajo dober pregled. Poslovno poročilo Avive je organizirano tudi po odsekih. Ker gre za veliko mednarodno zavarovalnico, s poročanjem na ta način poveča preglednost letnega poročila in omogoči potencialnim vlagateljem, ki jih zanima le določeno podjetje v skupini, da tako dobijo dober pogled v analizo poslovanja.

Različne raziskave v tujini, ki so jih opravile revizijske hiše, so ugotovile, da se je obseg letnih poročil z vpeljavo MSRP povečal, zato nas je zanimalo, ali se je ta trend pokazal tudi pri naših dveh zavarovalnicah.

Zanimiva je ugotovitev glede obsega letnega poročila Zavarovalnice Triglav. Obseg poslovnega poročila je po letih naraščal. Število strani se je večalo zaradi boljšega poročanja o trajnostnem razvoju in obvladovanju tveganj. Število strani računovodskega poročila se je v letu 2006 v primerjavi z letom 2005 povečalo. V letu 2007, ko je Zavarovalnica Triglav prvič poročala po MSRP, pa je padlo, in sicer s 127 strani v letu 2006 na 79 strani v letu 2007. Obseg celotnega letnega poročila se je z 211 strani v letu 2006 zmanjšal na 165 strani v letu 2007. Delno je to posledica bolj zgoščenega besedila. Glavni razlog za zmanjševanje obsega je, da je do leta 2006 v tiskani verziji letnega poročila objavljala tako posamične kot skupinske računovodske izkaze in pojasnila k njim. Računovodski izkazi, ki so bili do takrat pripravljani po shemah Agencije za zavarovalni nadzor, so bili tudi bolj razčlenjeni. V letu 2007 so objavljani le skupinski računovodski izkazi po MSRP, ki so tudi manj razčlenjeni. Zato iz obsega računovodskega poročila ne moremo trditi, da se obseg razkritij na račun MSRP v letu 2007 ni povečal.

Na Sliki 11 je prikazan obseg letnega poročila Zavarovalnice Triglav v obdobju 2005-2007 ločeno za poslovno poročilo in računovodsko poročilo ter letno poročilo skupaj.

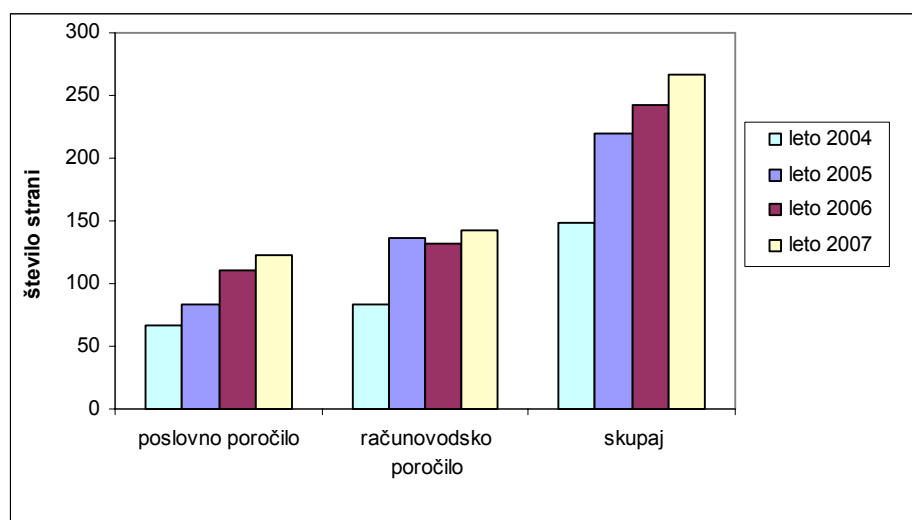
Slika 11: Obseg letnega poročila Zavarovalnice Triglav za poslovna leta 2005-2007

Obseg letnega poročila Avive, tako poslovnega kot tudi računovodskega dela, je v posameznih letih naraščal. Pod poslovno poročilo smo pri Avivi vključili vse strani letnega poročila, ki se ne nanašajo na računovodsko poročilo. Ker je Aviva prvič poročala po MSRP za leto 2005, smo za namen primerjave letnih poročil po obsegu pri Avivi vključili še letno poročilo za leto 2004. Obseg poslovnega poročila se je s 66 strani v letu 2004 povečal na 84 strani v letu 2005, na 110 strani v letu 2006, v letu 2007 pa je poslovno poročilo doseglo že 127 strani. Tako se je obseg poslovnega poročila v letu 2007 v primerjavi z letom 2004 povečal za 86%. Obseg poslovnega poročila se je večal zaradi boljše analize poslovanja po posameznih odsekih ter poročanja o trajnostnem razvoju in o nagrajevanju posloводства. Obseg računovodskega poročila pa se je s 83 strani v letu 2004 povečal na 136 strani v letu 2005 oziroma kar za 63%. Na obseg celotnega letnega poročila v letu 2005 je močno vplivalo prvo poročanje po MSRP. Zavarovalnica se je bolj posvetila novim razkritjem, ki jih je zahtevalo prvo poročanje po MSRP. V letih 2006 in 2007 se obseg ni bistveno spremenil.

Slika 12 prikazuje obseg letnega poročila Avive v obdobju 2004-2007 ločeno za poslovno poročilo in računovodsko poročilo ter letno poročilo skupaj.

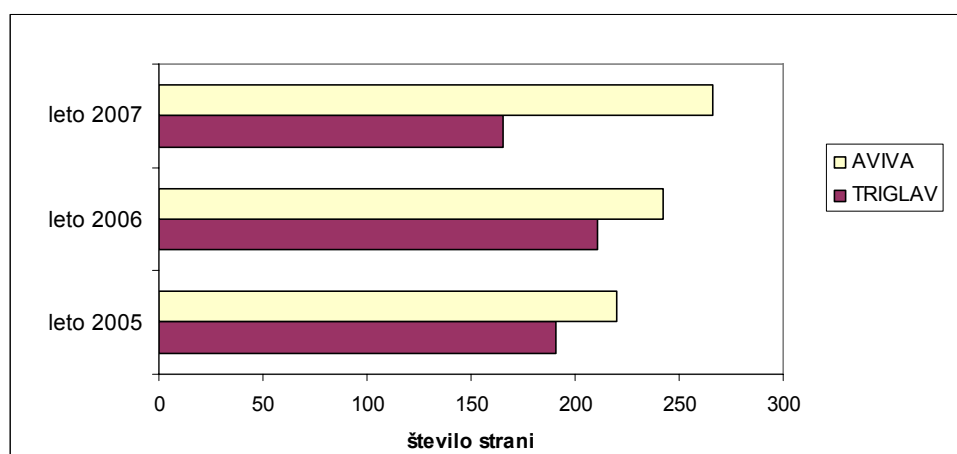
Slika 12: Obseg letnega poročila Avive za poslovna leta 2004-2007

Na Sliki 13 je prikazana primerjava obsega letnega poročila Zavarovalnice Triglav in Avive za poslovna leta 2005, 2006 in 2007. Obseg letnega poročila Avive je v letu 2007 presegel poročilo Zavarovalnice Triglav za 61%.

Avivi je kljub obsežnim razkritjem v letnih poročilih uspelo ohraniti berljivi obseg letnega poročila. Letno poročilo je sistematično in transparentno. Vendar ima tudi Zavarovalnica Triglav glede na to, da je v primerjavi z Avivo majhna zavarovalnica, dovolj obsežno letno poročilo.

Slika 13: Obseg letnega poročila Zavarovalnice Triglav in Avive za poslovno leto 2007

6.3 Primerjava letnega poročila z vidika zakonodaje

Slovenija in Velika Britanija sta morali prevzeti pravni red EU ter poenotiti predpise glede sestavljanja letnih poročil. S 1. januarjem 2005 je začela veljati Modernizacijska direktiva (angl. *Modernisation Directive*), ki je prinesla spremembe določb 4. in 7. direktive, ki se nanašajo na letno poročilo. Direktiva določa, da sta letno poročilo in konsolidirano letno poročilo pomembna elementa poročanja o finančnem položaju. Informacije pa naj ne bi bile omejene le na finančni vidik poslovanja podjetja, ampak naj bi, kjer je to ustrezno, vključevale analizo okoljskih in družbenih vidikov, potrebnih za razumevanje razvoja, uspešnosti ali položaja podjetja. Tako Slovenija kot Velika Britanija sta določbe omenjene direktive prenesli v domačo zakonodajo.

Za obdobje 2005-2007 se v Sloveniji zakonodaja glede sestavljanja poslovnega dela letnega poročila zavarovalnic ni spreminjala. V poslovnih poročilih Zavarovalnice Triglav z vidika zakonodaje ne opazimo sprememb in napredka v poročanju. V Sloveniji poleg ZGD za zavarovalnice velja še sklep Agencije za zavarovalni nadzor, ki podrobneje določa vsebino poslovnega poročila zavarovalnic. Zavarovalnica Triglav po strukturi in vsebini poslovnega poročila sledi določbam tega sklepa. Ker Zavarovalnica Triglav ta predpis uporablja kot osnovo za poglavja poslovnega poročila, menimo, da letno poročilo izgubi nekaj svoje individualnosti.

V Veliki Britaniji za zavarovalnice nimajo posebnega predpisa. Zakon podrobneje ne predpisuje vsebine poročila o poslovanju. Aviva pri sestavljanju poročila o poslovanju upošteva priporočila standarda OFR RS ter tako zadosti zahtevam zakona in tudi zahtevam dobre prakse ter sestavi dobro letno poročilo. V standardu so že upoštrevane določbe, ki jih je na novo predpisal CA 2006. Standard izrecno določa, da našete vsebine nikakor ne predstavljajo poglavij poslovnega poročila. Aviva po vsebini upošteva njegova priporočila, po strukturi pa sledi svojim potrebam in posebnostim poslovanja. Pri proučevanju, kako je

Aviva upoštevala zakonska določila glede poslovnega poročila v obdobju 2005-2007, smo prišli do naslednjih ugotovitev in zaključkov:

- upošteva določila zakona glede pregleda poslovanja;
- v poročilu posloводства se sklicuje na druge dele poročila poslovanja in na računovodsko poročilo;
- zagotavlja pošten prikaz poslovanja zavarovalnice;
- zagotavlja uravnoteženo analizo poslovanja, kar pomeni, da poroča tako o pozitivnih kot negativnih dosežkih poslovanja;
- zagotavlja dober opis glavnih tveganj in negotovosti;
- navede kazalce in kazalnike, ki so po mnenju posloводства ključni za prikaz poslovanja;
- dobro vključi napovedi o prihodnjem poslovanju, čeprav jih obširneje zahteva šele CA 2006.

Ko so v letu 2007 tudi za slovenske zavarovalnice začeli veljati MSRP, so za obe zavarovalnici veljali enaki predpisi glede sestavljanja računovodskih izkazov in pojasnil k računovodskim izkazom, kot sestavni del letnega poročila, kar omogoča lažjo primerjavo. Aviva je pri razkritjih sledila spremembam in dopolnitvam MSRP ter je v obravnavanem obdobju glede razkritij, povezanih z MSRP, po kvantiteti in kakovosti napredovala.

Če primerjamo letna poročila Zavarovalnice Triglav in Avive, pridemo do naslednje ugotovitve. Obe zavarovalnici sta pri pripravi letnega poročila upoštevali zakone, računovodske standarde in druge predpise, ki so za posamezno leto veljali za sestavo letnega poročila v posamezni državi.

6.4 Primerjava letnega poročila po vsebini in kakovosti razkritij

Razkritja v letnem poročilu lahko razdelimo na obvezna in prostovoljna. Tako v Sloveniji kot tudi v Veliki Britaniji v zakonu o gospodarskih družbah vsebina poslovnega poročila ni predpisana do podrobnosti. V Sloveniji pa Agencija za zavarovalni nadzor za zavarovalnice predpisuje kar obsežna obvezna razkritja. Iz analize poslovnih poročil Zavarovalnice Triglav ugotavljamo, da le-ta vsebujejo obvezna razkritja, kot jih določa sklep Agencije za zavarovalni nadzor. Ne najdemo pa veliko prostovoljnih razkritij. Obvezna razkritja Avive so določena glede na določila zakona o gospodarskih družbah in obvezno vsebino poročila posloводства. V Tabeli 10 in Tabeli 11 je prikazan pregled obveznih in prostovoljnih razkritij v poslovnem poročilu posamezne zavarovalnice, natančnejša vsebinska primerjava pa je podana v nadaljevanju.

Tabela 10: Pregled obveznih razkritij v poslovnem poročilu zavarovalnice

TRIGLAV	AVIVA
Opis splošnega gospodarskega okolja	Opis notranjega in zunanjega okolja
Poslovne usmeritve (dolgoročni cilji in načrtovane aktivnosti za doseganje teh)	Narava, cilji in strategija poslovanja podjetja
Pregled poslovanja	Rezultati poslovanja
Poslovni rezultat in finančni položaj	Finančni položaj (ključni trendi in dejavniki, ki vplivajo na razvoj in položaj zavarovalnice)
Opis glavnih tveganj in negotovosti	Obvladovanje tveganj (glavna tveganja in negotovosti)
Delniški kapital in delničarji (glavni delničarji, delež, število delnic)	Kapital Glavni delničarji Višina izplačanih dividend
Opis dosedanjega razvoja in pričakovani razvoj zavarovalnice (aktivnosti na področju raziskav, podatki o investicijskih vlaganjih)	Aktivnosti v raziskave in razvoj
Informacije o zaposlenih, število, izobrazbena struktura	Zaposleni in njihovo vključevanje v podjetje Zaposlovanje oseb s posebnimi potrebami
Varstvo okolja	Varstvo okolja
	Socialno in družbeno delovanje podjetja Politične in dobrodelne donacije Poravnavanje zapadlih obveznosti
Organizacijska shema, podatki o poslovni mreži ter o podružnicah in njihovih aktivnostih v drugih državah	Opis glavnih dejavnosti zavarovalnice in njenih podružnic
Podatki o članih uprave in nadzornega sveta	Imena članov upravnega odbora in direktorjev ter njihovi deleži v podjetju oziroma nakup in prodaja delnic med letom
Podatki o informacijski podpori	
Opis pomembnejših dogodkov, ki so nastopili po koncu poslovnega leta	Opis pomembnejših dogodkov, ki so nastopili po koncu poslovnega leta
Izbrani računovodski in finančni kazalniki	Ključni finančni in nefinančni kazalniki
Izjava o skladnosti s Kodeksom upravljanja	Izjava o upravljanju družbe Izjava za revizorje
	Poročilo o nagrajevanju poslovodstva

Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav za leto 2007, 2008; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

Tabela 11: Pregled prostovoljnih razkritij v poslovnem poročilu zavarovalnice

TRIGLAV	AVIVA
Trženje in razvoj storitev	Vrednotenje kapitala po različnih merilih
Varnost pri delu	Evropska notranja vrednost
Sistem vodenja kakovosti	

Vir: Poročilo o poslovanju Skupine Triglav za leto 2007, 2008; Annual Reports and Accounts 2007, 2008.

Sestavni del letnega poročila obeh zavarovalnic so razkritja **vizije, ciljev in strateških usmeritev**, saj so pomembna za vlagatelje in zavarovalnico samo. Zavarovalnica Triglav je razkrila dolgoročne poslovne cilje in načrtovane aktivnosti za doseganje le-teh v naslednjem letu. Več pa bi lahko poročala o uspešnosti pri doseganju zastavljenih ciljev. Pri Avivi opazimo napredek v poročanju na tem področju. Medtem ko je v letu 2005 cilje in aktivnosti le naštel, je v letih 2006 in 2007 za vsak strateški cilj razkrila, kako je bila uspešna pri doseganju strateških ciljev, merilo oziroma kazalnik za merjenje uspešnosti ter prioritete v naslednjem letu. Cilje je prikazala s finančnimi in nefinančnimi podatki. Za poslovno leto 2007 je dala velik poudarek predstavitvi strategije, vizije in ciljev celotne zavarovalnice ter tudi posameznih regionalnih odsekov in posameznih podjetij v skupini. Obe zavarovalnici razkrijeta geslo, s katerim želita predstaviti svojo vizijo, in sicer Zavarovalnica Triglav: *“Skupaj povezani”* in Aviva: *“One Aviva twice the value”*⁴.

Pri **opisu splošnega gospodarskega okolja** menimo, da je Zavarovalnica Triglav dobro opisala zavarovalniški trg v Sloveniji in drugih državah poslovanja, lahko pa bi bila bolj konkretna pri vplivu splošnega gospodarskega okolja na poslovanje zavarovalnic v drugih državah. Tudi Aviva pri poročanju po odsekih razkrije dejavnike notranjega in zunanjega okolja, ki vplivajo na poslovanje posameznih podjetij.

Razkritja Zavarovalnice Triglav v **pregledu poslovanja** se nanašajo le na razkrivanje zavarovalniške dejavnosti celotne Skupine in po posameznih zavarovalnicah. Nič pa ne poroča o bančništvu ter upravljanju investicijskih skladov in finančnega premoženja. Predvidevamo, da je razlog v tem, da sledi SKL 2007, ki se nanaša le na zavarovalno dejavnost. Na ravni celotne Skupine ter po posameznih zavarovalnicah se razkritja nanašajo na zavarovalno premijo, število sklenjenih zavarovanj, obračunane škode, škodni rezultat in obratovalne stroške. Ni pa podatka o številu zavarovancev. Aviva je v pregled poslovanja vključila podroben opis poslovanja v poslovnem letu in pričakovani razvoj ter opis vseh dejavnosti zavarovalnice in njenih podružnic.

Zavarovalnica Triglav je pri razkritjih **poslovnega rezultata in finančnega položaja** navajala le dejstva iz računovodskih izkazov, nič pa ni poročala o dejavnikih, ki so vplivali na njihovo višino. Aviva je v pregledu poslovanja razkrila poslovni rezultat in finančni položaj za celotno skupino ter po posameznih odsekih in podjetjih. Poleg višine je opisala tudi ključne dejavnike, ki so vplivali na rezultat v tekočem letu, ter ključne trende in dejavnike, ki bodo vplivali na uspešnost in finančni položaj v prihodnosti. Zelo velik poudarek je namenila poročanju o prihodnjem poslovanju. Pri razkritjih finančnega položaja je prostovoljno razkrila tudi finančne kazalce, merjene z metodo evropske notranje vrednosti.

V zvezi z **obvladovanjem tveganj** obe zavarovalnici opišeta glavna tveganja in negotovosti, s katerimi se srečujeta, postopke in metode za obvladovanje posameznih vrst tveganj, predstavita interne metode ocenjevanja tveganja in organe, ki se ukvarjajo s tveganji. Pri

⁴ Ena Aviva, dvojna vrednost.

Avivi je tudi ocena vrednosti tveganja s predstavitvijo vplivov na rezultat poslovanja zavarovalnice. Menimo, da se Zavarovalnica Triglav zaveda tveganj, ki jim je izpostavljena, in v svojem letnem poročilu o tem poroča zadovoljivo. Ne zasledimo pa mersko izraženih ocen izpostavljenosti tveganjem ter natančnejših analiz in ovrednotenja finančnih učinkov obvladovanja tveganj. MSRP poročanje o finančnih tveganjih uvrščajo med razkritja v računovodsko poročilo, zato je treba poiskati pravo mero teh razkritij v poslovnem in računovodskem delu. Obe zavarovalnici o tveganjih poročata v poslovnem in računovodskem delu letnega poročila.

Aviva ima v svojem letnem poročilu posebno poglavje o **obvladovanju kapitala**, v katerem razkrije strukturo kapitala, opis ciljev, usmeritev in procesov obvladovanja kapitala. Prostovoljno razkriva različna merila, po katerih vrednoti kapital, odvisno od potreb različnih uporabnikov letnega poročila. Učinkovita struktura kapitala je eden od strateških ciljev zavarovalnice. Aviva razkrije tudi višino izplačanih dividend in delničarje, katerih delniški kapital presega 3% celotne vrednosti. Zavarovalnica Triglav v zvezi z delničarskim kapitalom in delničarji razkrije višino osnovnega kapitala, število delnic, nominalno in knjigovodsko vrednost delnic, čisti dobiček na delnico, višino dividende, lastniški delež in število delnic največjih delničarjev. Razkrije tudi delničarje, katerih delniški kapital presega 3% celotne vrednosti.

Pri razkritjih **sedanjega in pričakovanega razvoja zavarovalnice** je Zavarovalnica Triglav v svojem poslovnem poročilu veliko pozornost namenila razvojnim aktivnostim, naložbam v nepremičnine in opremo ter razvoju informacijske podpore. Med razvojnimi aktivnostmi podrobno našteje vse novosti na področju zavarovalnih produktov po posameznih skupinah premoženjskih in življenjskih zavarovanj. Veliko razkrije o naložbeni politiki v nepremičnine in osnovna sredstva. Menimo, da zavarovalnica zelo podrobno poroča o področju razvoja, še posebej o delovanju področja za informatiko. Aviva znotraj poročanja po odsekih razkrije, kako je realizacija posameznih ciljev prispevala k uresničevanju ciljev in vizije celotne skupine. Razkritja vsebujejo informacije o razvoju novih produktov, novih prodajnih poteh in sredstvih, ki jih je namenila za investicije, vključno s planiranimi v prihodnosti.

Razkritja v zvezi z **zaposlenci** so v letnem poročilu tako Zavarovalnice Triglav kot Avive zelo obsežna. Zavarovalnica Triglav poleg razkritij o številu zaposlencev veliko pozornost nameni izobrazbeni strukturi in stroškom izobraževanja. Obe zavarovalnici poudarjata zadovoljstvo zaposlencev, vendar le Aviva razkriva rezultate o merjenju organizacijske klime. Aviva tudi razkriva politiko zaposlovanja vodstvenega kadra in zaposlovanja oseb s posebnimi potrebami, nič pa ne poroča o stroških izobraževanja. Zanimiv pa bi bil podatek o številu žensk na vodstvenih mestih.

Pri Zavarovalnici Triglav so razkritja v zvezi z **varstvom okolja in družbeno odgovornostjo** omejena na poročanje o višini sredstev, ki jih je namenila za donacije in sponzorstva ter pomoč ob naravnih nesrečah. Glede na strokovne usmeritve pa ima na tem

področju še dovolj prostora za napredek v poročanju. Medtem ko je poročanje Avive o varovanju okolja v letih 2005 in 2006 omejeno le na zavedanje pomena varovanja okolja, razvoj produktov za varovanje okolja, donacije političnim in dobrodelnim organizacijam, je v letu 2007 močno napredovalo. V letu 2007 je prvič razkrila tri nefinančne kazalnike za poročanje o varovanju okolja: izpusti toplogrednih plinov, količina nevarnih in nenevarnih odpadkov ter poraba vode in papirja.

Na področju **upravljanja zavarovalnice** pri obeh zavarovalnicah najdemo **izjavo o upravljanju družbe**. Obe predstavitelji organe upravljanja in delovanje posameznih organov v preteklem letu ter navedeta reference posameznih članov. Medtem ko Zavarovalnica Triglav poroča le o skupnih prejemkih članov uprave in nadzornega sveta, Aviva podrobno razkriva politiko nagrajevanja in poimensko razkriva prejemke članov organov vodenja. Pomemben del letnega poročila Avive je **poročilo o nagrajevanju posloводства**. Ker Aviva kotira na Londonski borzi, o upravljanju zavarovalnice poroča veliko obsežnejše in bolj transparentno. Letno poročilo vsebuje tudi koristne informacije za delničarje.

Dogodke po datumu bilance stanja obe zavarovalnici razkrijeta v poslovnem in računovodskem delu letnega poročila.

Ključne finančne in nefinančne kazalce je Aviva jasno ločila od drugih kazalcev, ki jih je razkrila v svojem poslovnem poročilu in za katere meni, da jasno odražajo sliko njenega poslovanja. Poleg 5 finančnih je v letu 2007 prvič razkrila tudi 2 nefinančna kazalca. Razkrila ni le vrednosti kazalca, temveč tudi definicijo kazalca in metodo izračuna, namen kazalca, vrednotenje vpliva na prihodnje cilje in primerjavo s preteklim letom. Zavarovalnica Triglav v poglavju o finančnem položaju in poslovnem rezultatu različne finančne kazalce sicer razkrije, pogrešamo pa vsebinske komentarje. V SKL 2007 je predpisanih veliko več kazalnikov finančnega poslovanja, ki pa jih Zavarovalnica Triglav v tiskani verziji letnega poročila ne objavi. So le v letnem poročilu, ki ga je pripravila za poročanje Agenciji za zavarovalni nadzor in ki je tudi javno objavljeno na AJPES-u. Dejstvo pa je, da je število predpisanih kazalnikov zelo veliko in tudi tuja zavarovalnica ne objavlja takega velikega števila.

Kot **prostovoljno razkritje** v poslovnem poročilu Zavarovalnice Triglav lahko opredelimo razkritja v zvezi s trženjskimi in prodajnimi aktivnostmi zavarovalnice. Menimo, da zavarovalnica zelo podrobno poroča o trženju in razvoju prodajnih poti. Poroča tudi o sistemu vodenja kakovosti in varstva pri delu. Pogrešamo pa konkretne podatke o merjenju zadovoljstva zaposlenecv oziroma organizacijski klimi.

Na začetku letnih poročil domače in tuje zavarovalnice za vsa leta je poročilo predsednika uprave, ki po zakonu ni obvezno. Poročila predsednika uprave vsebujejo predstavitev preteklega poslovanja, predstavitev glavnih projektov v minulem letu in napoved prihodnjega poslovanja. V poročilu predsednika uprave domače zavarovalnice ni nobenih informacij o

naložbeni politiki, upravljanju zavarovalnice in predlogu uprave o uporabi bilančnega dobička. Letno poročilo Zavarovalnice Triglav vsebuje tudi poročilo nadzornega sveta, v katerem sta ocena dela uprave zavarovalnice kot celote in ocena uresničevanja zastavljene strategije.

Letno poročilo Avive vsebuje tudi poročilo glavnega izvršnega direktorja, ki vsebuje podrobnejše podatke o poslovanju zavarovalnice, ter poročila o delu različnih komisij, ki jih imenuje uprava. Zavarovalnica Triglav o komisijah ne poroča, ker jih nima, razen o delu notranje revizije.

Ugotavljamo, da poslovna poročila Zavarovalnice Triglav v obdobju 2005-2007 vsebujejo podrobna razkritja obveznih vsebin, manj pa prostovoljnih vsebin. Razkritja v zvezi z zaposlenci in o trajnostnem razvoju bi lahko uvrstili tudi med prostovoljna razkritja, saj obseg teh razkritij ni natančneje predpisan. Zavarovalnica Triglav bi lahko izboljšala razkritja na področju strategije, analize poslovanja, trajnostnega razvoja in upravljanja zavarovalnice. Kljub temu da vsebina obveznih razkritij za zavarovalnice v Veliki Britaniji ni predpisana tako natančno, Aviva obširneje poroča o varovanju okolja, zaposlencih, upravljanju zavarovalnice in dejavnikih, ki vplivajo na prihodnje poslovanje. Aviva je velika mednarodna zavarovalnica, ki kotira na borzi in po velikosti močno presega Zavarovalnico Triglav, zato ne preseneča, da so razkritja obsežnejša. Obe zavarovalnici pa se z razkritji obračata na različne interesne skupine.

6.5 Potrebne spremembe in dodatna razkritja v letnem poročilu domače zavarovalnice

Na splošno ocenjujemo, da je letno poročilo Zavarovalnice Triglav kakovostno in pregledno. Vsebuje vsa obvezna razkritja in tudi nekaj neobveznih. V letu 2007 se je Zavarovalnica Triglav bolj osredotočila na pripravo računovodskega poročila, saj ga je morala prvič sestaviti po MSRP in je zanj pomenilo velik izziv. V poslovnem poročilu ni zaznati bistvenega napredka. Pričakujemo, da bo v naslednjih letih več poudarka na poslovnem poročilu. V prihodnjih letih bo zaradi spremembe zakonodaje treba vključiti še dodatna razkritja.

Zavarovalnica Triglav je v letu 2007 začela postopke za uvrstitev delnic na organiziran trg vrednostnih papirjev. V poslovnem poročilu za leto 2007 je razkrila, kaj od tega pričakuje oziroma kako bo to vplivalo na njeno poslovanje. Pričakujemo, da bo potem, ko bodo delnice kotirale na borzi, razkrivala še tržno vrednost delnice, sliko gibanja tečaja, minimalno in maksimalno vrednost delnice v poslovnem letu, promet z delnicami zavarovalnice na borzi, razmerje tržne vrednosti delnice in čistega dobička in tržno kapitalizacijo ter poročala o načinu komunikacije z delničarji. Zaradi kotiranja na borzi pričakujemo tudi več razkritij o upravljanju zavarovalnice ter družbeni odgovornosti (odgovornosti do zaposlencev, potrošnikov, lokalne skupnosti in naravnega okolja).

Nova obvezna razkritja so predpisana tudi na področju upravljanja zavarovalnice. Z ZGD-1C (2009), ki je začel veljati 20. junija 2009, je bila tudi za podjetja v Sloveniji uvedena dolžnost individualnega razkritja prejemkov članov organov vodenja in nadzora v letnih poročilih. Zakon določa, da mora poslovodstvo podrobneje seznaniti delničarje s prejemki članov organov vodenja ali nadzora, ki so jih za opravljanje nalog prejeli v preteklem poslovnem letu. Informacija mora vsebovati prejemke za vsakega člana organa vodenja in nadzora posebej ter mora biti razčlenjena vsaj na fiksne in variabilne prejemke, udeležbo v dobičku, opcije in druge nagrade, povračila stroškov, zavarovalne premije, provizije in druga dodatna plačila. Informacija mora vsebovati tudi prejemke, ki so jih člani organov vodenja in nadzora pridobili z opravljanjem nalog v odvisnih podjetjih. V letnem poročilu mora biti razkrita tudi politika prejemkov članov organov vodenja ali nadzora, če jo je skupščina določila. V prihodnje bo morala te vsebine v svojem letnem poročilu razkriti tudi Zavarovalnica Triglav.

V poslovnem poročilu Skupine Triglav poroča le o zavarovalniški dejavnosti, nič pa o bančniški in gospodarjenju s sredstvi, ki ju tudi izvaja. Glede na to, da sestavlja konsolidirano letno poročilo, bi bilo smiselno v analizi poslovanja nekaj razkritij nameniti tudi tema dejavnostma.

Dobra analiza poslovanja daje prave informacije o preteklem poslovanju, njihovo primerjavo z načrti in vzroke za odstopanja. Več pozornosti bi bilo treba nameniti ključnim kazalnikom poslovanja in razkriti, kaj ti povedo o uspešnosti poslovanja zavarovalnice, tako na splošni ravni, kot po odsekih. Zavarovalnica Triglav v poslovnem poročilu v analizi poslovanja preveč navaja le dejstva iz računovodskega poročila, ne utemeljuje pa razlogov za določena gibanja in napovedi za prihodnost.

Potrebni bi bilo več razkritij v zvezi z denarnimi tokovi, ki bodo zaradi finančne krize v letu 2008 še posebej zanimivi.

Tudi v računovodskem poročilu pričakujemo določene spremembe, dodatna in izboljšana razkritja. Mednarodni računovodski standardi se še vedno dopolnjujejo in razvijajo. Tako je v uradnem listu Evropske unije 18. decembra 2008 izšla Uredba komisije ES 1274/2008, s katero je bil objavljen spremenjen standard MRS 1 – Predstavljanje računovodskih izkazov. S spremembami naj bi se izboljšala uporabnost računovodskih izkazov z vidika analize in primerljivosti informacij, predstavljenih v računovodskih izkazih. Novi MRS 1 je v uporabi od 1. januarja 2009. Podjetja, ki sestavljajo računovodske izkaze po MSRP, bodo morala pripraviti dodaten izkaz, in sicer **izkaz vseobsegajočega donosa**. V Sloveniji je Agencija za zavarovalni nadzor izdala Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009, ki je bil objavljen v Ur. l. RS, št. 47/2009 23. junija 2009. Zavarovalnice bodo morale prvič sestaviti računovodske izkaze po shemah iz tega sklepa za drugo trimesečje leta 2009.

Izračun vseobsegajočega donosa bo moral vsebovati naslednje postavke (SKL 2009, 2009, Priloga 1):

- I. Čisti dobiček/izguba poslovnega leta po obdavčitvi
- II. Drugi vseobsegajoči donos po obdavčitvi (1+2+3+4+5+6+7+8+9)
 1. Čisti dobički/izgube, pripoznani v presežku prevrednotenja v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi
 2. Čisti dobički/izgube, pripoznani v presežku prevrednotenja v zvezi z neopredmetenimi osnovnimi sredstvi
 3. Aktuarski čisti dobički/izgube za pokojninske programe
 4. Čisti dobički/izgube iz ponovne izmere finančnega sredstva, razpoložljivega za prodajo
 5. Čisti dobički/izgube v zvezi z nekratkoročnimi sredstvi, namenjenimi prodaji
 6. Čisti dobički/izgube, ki izvirajo iz varovanja denarnih tokov pred tveganjem
 7. Pripadajoči čisti dobički/izgube, pripoznani v presežku iz prevrednotenja in zadržanem dobičku/izgubi v zvezi z naložbami v kapital pridruženih in skupaj obvladovanih podjetjih, obračunan z uporabo kapitalske metode
 8. Drugi čisti dobički/izgube drugega vseobsegajočega donosa
 9. Davek od drugega vseobsegajočega donosa
- III. Celotni vseobsegajoči donos (I + II)

SKLEP

Za zavarovalnice predstavlja priprava letnega poročila velik izziv. Letno poročilo mora biti jasno, pregledno ter z resničnim in poštenim prikazom poslovanja zavarovalnice, njenega finančnega položaja in poslovnega izida. Letno poročilo je pomembno poročilo s finančnimi in nefinančnimi razkritji o poslovanju in stanju zavarovalnice v preteklem poslovnem letu ter napovedmi za prihodnost. Z računovodskimi izkazi so predstavljeni rezultati za nazaj. V letnem poročilu so poleg računovodskih pomembne tudi neračunovodske informacije, ki so razkrite v poslovnem poročilu. Vse bolj pridobiva pomen razkrivanje informacij o prihodnjem poslovanju, upravljanju podjetij in trajnostnem razvoju.

Zavarovalnice se zavedajo, da letno poročilo ne pomeni le skupka zakonskih in drugih obveznih sestavin, temveč je pomembno sredstvo za komuniciranje z interesnimi skupinami, kot so delničarji in drugi vlagatelji, zaposlenci, stranke, državni organi in širša javnost. Z dobrim letnim poročilom zavarovalnica posreduje svoje sporočilo interesnim skupinam in tako povečuje svojo vrednost. Pomembno je, da se z letnim poročilom obrača k vsem svojim interesnim skupinam ter za vsako pripravi najpomembnejše informacije. Poleg vsebine na sporočilnost letnega poročila močno vplivajo tudi videz, oblika, tipografija in uporaba slik. Z letnim poročilom zavarovalnica sporoča javnosti svoje poslanstvo in strateške cilje.

V delu smo proučevali konsolidirana letna poročila domače Zavarovalnice Triglav in angleške zavarovalnice Aviva. Posebej smo primerjali razkritja v poslovnem poročilu in računovodskem poročilu.

V Sloveniji morajo zavarovalnice pri pripravi letnih poročil upoštevati ZGD, računovodske standarde in sklep Agencije za zavarovalni nadzor, ki podrobneje predpisuje vsebino poslovnega poročila. Na poslovno poročilo Zavarovalnice Triglav je močno vplival predpis Agencije za zavarovalni nadzor, ki predpisuje sorazmerno velik obseg razkritij. Poslovno poročilo Zavarovalnice Triglav se v obdobju 2005-2007 po obsegu in vsebini razkritij ni bistveno spremenilo, ker se tudi zakonodaja s tega področja ni spreminjala. Razen na področju trajnostnega razvoja in obvladovanja tveganj ne opazimo bistvenega napredka v poročanju. Poslovno poročilo vsebuje podrobna razkritja obveznih vsebin, manj pa prostovoljnih vsebin. Zavarovalnica Triglav sicer razkrije vsa obvezna razkritja, vendar gre, predvsem v analizi poslovnega rezultata in finančnega položaja, zgolj za navajanje dejstev iz računovodskih izkazov. Pogrešamo pa bolj poglobljeno analizo dejavnikov, ki vplivajo na njihovo višino. Razkritja v zvezi z upravljanjem zavarovalnice, predvsem z zaslužki članov uprave in nadzornega sveta, je področje, ki mu bo morala Zavarovalnica Triglav v bodoče nameniti več razkritij. Zelo obsežna pa so razkritja v zvezi z zaposlenci.

V Veliki Britaniji je minimalna vsebina letnega poročila zavarovalnic predpisana z zakonom o gospodarskih družbah in računovodskimi standardi. Obvezna razkritja vsebinsko niso predpisana tako natančno, zato je Aviva pri razkritjih v poslovnem poročilu upoštevala tudi standarde in sodobne strokovne smernice, ki predstavljajo pravila dobre prakse. Ugotavljamo, da Aviva sledi sodobnim smernicam glede poročanja o trajnostnem razvoju in splošnem socialno-družbenem okolju.

V poslovnem poročilu Avive je v obdobju 2005-2007 opaziti napredek v poročanju. Razkritja so vsako leto obsežnejša in bolj transparentna. Poleg kvalitativnih razkritij poslovno poročilo vsebuje vedno več kvantitativnih razkritij, ki pa niso le navajanje podatkov iz računovodskih izkazov. Opazen je napredek v obsegu in vsebini razkritij na področju razkrivanja strateških ciljev, poročanje o tveganjih obsega tako kvalitativna kot tudi kvantitativna razkritja ocene tveganja, med ključne kazalnike poslovanja vključi tudi nefinančne kazalnike, na področju trajnostnega razvoja pa razkrije tudi finančne in nefinančne kazalce o varovanju okolja. Poslovno poročilo Avive je primer dobrega poročanja o obvladovanju tveganj, ključnih finančnih in nefinančnih kazalcih poslovanja, upravljanju zavarovalnice in napovedih o prihodnjem poslovanju. Na področju upravljanja zavarovalnice je zelo obsežno poročilo o nagrajevanju poslovodstva. Na obseg in vsebino razkritij vpliva tudi uvrščenost delnic Avive na borzo.

Obe zavarovalnici obsežno poročata o raziskavah in razvoju novih produktov, novih prodajnih poteh ter sredstvih, ki jih namenjata za investicije. Obe zavarovalnici obsežno razkrivata informacije o zaposlencih. Aviva ima v primerjavi z Zavarovalnico Triglav

obsežnejša razkritja o dejavnikih, ki vplivajo na razvoj in položaj zavarovalnice v prihodnosti, razkritja v zvezi z varstvom okolja, vključno z vplivom poslovanja zavarovalnice na okolje, in socialno-družbenim delovanjem podjetja, kapitalom in predvsem upravljanjem zavarovalnice. Zavarovalnica Triglav ima več razkritij o raziskavah, razvoju, kakovosti, informacijski tehnologiji in izobraževanju zaposlencev.

Računovodsko poročanje po MSRP je za zavarovalnici predstavljalo velik izziv. MSRP so pripomogli k večji primerljivosti in transparentnosti računovodskih poročil. Aviva je morala prvič sestaviti računovodske izkaze po MSRP že za poslovno leto 2005, Zavarovalnica Triglav pa šele za poslovno leto 2007. V magistrskem delu ugotavljamo, da je Aviva v obravnavanem obdobju glede razkritij, povezanih z MSRP, sledila razvoju in spremembam standardov ter po kvantiteti in kakovosti napredovala. Prostovoljno pa je sestavljala računovodske izkaze in pojasnila k njim tudi po metodi evropske notranje vrednosti. Tudi Zavarovalnica Triglav je morala z vpeljavo MSRP v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti več informacij. Glede razkritij v računovodskem poročilu Zavarovalnice Triglav za leto 2007 ugotavljamo, da je zavarovalnica sicer upoštevala veljavne računovodske standarde. Ugotovljamo pa določene pomanjkljivosti pri razkritjih, za katera niso dovolj informacije, pridobljene iz računovodskih izkazov, temveč morajo pripravljavci računovodskega poročila pridobiti podatke iz drugih služb.

V magistrskem delu se je potrdila temeljna teza, da sta obseg in kakovost razkritij v letnem poročilu odvisna od velikosti zavarovalnice in od tradicije, ki jo ima zavarovalnica pri poročanju. Na obseg poročanja v letnem poročilu vplivajo tudi zakonodaja, razvitost zavarovalnega trga in prisotnost zavarovalnice na borzi. Naše ugotovitve so, da je letno poročilo Avive preglednejše in da so razkritja obsežnejša. Vendar menimo, da je Zavarovalnica Triglav, kljub svoji majhnosti v primerjavi z Avivo, za slovensko prakso sestavila dobra letna poročila.

Pripravljavci letnih poročil za leto 2008 in naprej bodo imeli zelo pomembno vlogo. V času svetovne finančne krize bo ustrezna predstavitev obvladovanja tveganj pomembna za sedanje in bodoče vlagatelje. Zavarovalnici bosta morali v prihodnje še večji poudarek nameniti razkrivanju ključnih dejavnikov, ki bodo vplivali na uspešnost in finančni položaj v prihodnosti. Kljub temu da je cilj poslovanja ustvarjanje vrednosti na dolgi rok za delničarje, je v kriznih časih dejansko treba ohraniti poslovanje zavarovalnice.

LITERATURA IN VIRI

1. *Annual Reports and Accounts 2005*. (2006). London: Aviva plc. Najdeno 18. septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.aviva.com/files/reports/2005ar/files/Report05.pdf>.
2. *Annual Reports and Accounts 2006*. (2007). London: Aviva plc. Najdeno 18. septembra 2008 na spletnem naslovu http://www.aviva.com/files/reports/2006ar/files/pdf/annual_report_06.pdf.
3. *Annual Reports and Accounts 2007*. (2008). London: Aviva plc. Najdeno 10. septembra 2008 na spletnem naslovu http://www.aviva.com/files/reports/2007ar/files/pdf/2007_annual_report.pdf.
4. Banghøj, J. & Plenborg, T. (2008). Value relevance of voluntary disclosure in the annual report. *Accounting and Finance*, 48(2008), 159-180.
5. Beattie, V., Dhanani, A. & Jones, M. J. (2008). Investigating Presentational Change in U.K. Annual reports: A Longitudinal Perspective. *Journal of Business Communication*, 45(2), 181-222.
6. Bergant, Ž. (2007). *Analiza poslovanja v okviru letnega poročila družbe glede na zahteve zakona o gospodarskih družbah*. Najdeno 3. novembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.abeceda.si/abecedar/clanki/Analiza%20poslovanja%20po%20ZGD.pdf>.
7. Boesso, G. (2002). *Forms of voluntary Disclosure: Recommendations and business Practices in Europe and U.S.* City University of New York, Critical Perspectives On Accounting Conference 25th – 27th April 2002.
8. Boncelj, J. (1983). *Zavarovalna ekonomika*. Maribor: Založba Obzorja.
9. Collier, P. M. (2003). *Accounting for Managers: Interpreting accounting information for decision –making*. Chichester: John Wiley & Sons, Inc.
10. *Developments in narrative reporting: An ABI position paper*. (2006). Association of British Insurers. Najdeno 28. aprila 2009 na spletnem naslovu <http://www.abi.org.uk/BookShop/ResearchReports/Narrative%20Reporting%20an%20ABI%20Postion%20Paper.pdf>.
11. Direktiva 2003/51/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2003 o spremembi direktiv 78/660/EGS, 83/349/EGS, 86/653/EGS in 91/674/EGS o letnih in konsolidiranih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, bank in drugih finančnih institucij ter zavarovalnic. *Uradni list EU št. 178/2003*, (2003, 17. julij).
12. Dominguez, E. M. (2007). Evropska notranja vrednost (Evropski izračun notranje vrednosti za zavarovalnice). *Zbornik 14. dnevov slovenskega zavarovalništva* (str. 519-526). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
13. Elliot, B. & Elliot, J. (2002). *Financial Accounting & Reporting* (6th ed.) Harlow: Prentice Hall.
14. Epstein, B. J. & Jermakowicz, E. K. (2007). *Interpretation and Application of International Financial reporting Standards*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

15. Ewer, R. S. (2007). *Transparency and Understandability, But for Whom?* Najdeno 21. avgusta 2007 na spletnem naslovu <http://www.nysscpa.org/printversions/cpaj/2007/207/p16.htm>.
16. Gorjup, S. (2008). *Letno poročilo naj ne bo pozabljena debela knjiga*. Najdeno 9. junija 2009 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/229299>.
17. *Guidance Paper on Public Disclosure by Insurers*. (2002). International Association of Insurance Supervisors. Najdeno 30. marca 2009 na spletnem naslovu www.iaisweb.org/index.cfm?pageID=41.
18. Holmes, G., Sugden, A. & Gee, P. (2008). *Interpreting company reports and accounts* (10th ed.) Harlow: Prentice Hall.
19. Horvat, T. (2000). *Priprava letnega poročila za komuniciranje z interesnimi skupinami podjetja*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
20. Horvat, T. (2004). Celovit prikaz razkritij v letnem poročilu. *Iks*, XXXI(11), 105-120.
21. Horvat, T. (2004a). Spremembe in novosti v letnih poročilih. *Iks*, XXXI(12), 7-18.
22. Horvat, T. (2005). Analiza poslovanja v letnem poročilu kot podlaga za ugotavljanje gospodarnosti podjetja. *Revizor*, 3-4(9), 28-48.
23. *IFRS Insurance Reporting – Beyond Transition*. (2006). UK: Ernest&Young.
24. Kavčič, S. (1998). Analiziranje za pripravo letnega poročila. *Zbornik referatov 4. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije* (str. 7-22). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije.
25. Knap, S. (2006). *Poslovno poročilo zavarovalnice* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
26. *Kodeks upravljanja javnih delniških družb*. (2007). Ljubljana. Najdeno 21. junija 2009 na spletnem naslovu http://www.zdruzenje-ns.si/db/doc/upl/kodeks_cg_2007_slo.pdf.
27. Korošec, B. (2008). *Posebnosti gospodarskih kategorij in njihovega izkazovanja v računovodskih izkazih zavarovalnic*. Študijsko gradivo pri predmetu Računovodstvo zavarovalnic na podiplomskem programu Aktuarstvo.
28. Kothari, S. P., Li, X. & Short, J. (2008). *The Effect of Disclosures by Management, Analysts, and Financial Press on Cost of Capital, Return Volatility, and Analyst Forecasts: A Study Using Content Analysis*. Najdeno 15. novembra 2008 na spletnem naslovu http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1113337.
29. Laidler, J. & Donaghy, P. (1998). *Understanding UK Annual Reports and Accounts* (1st ed.) Oxford: The Alden Press.
30. Loweth, D. & Billingsley, S. (2007). *A Review of Narrative Reporting by UK Listed Companies in 2006*. London: Accounting Standards Board.
31. Mörec, B. (2004). Na kaj je treba paziti pri branju izkazov stanja zavarovalnic iz različnih držav. *Revizor* 15(8), 17-45.
32. Mörec, B. (2007). Mednarodni standardi računovodskega poročanja: Zahteve glede razkritij – priložnost ali nevarnost? *Zbornik 14. dnevov slovenskega zavarovalništva* (str. 344-355). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
33. Novak, A. (2007). *Vrednotenje gospodarskih kategorij pri zunanjem računovodskem poročanju*. Koper: Fakulteta za management.

34. Obligacijski zakonik (uradno prečiščeno besedilo) (OZ-UPB1). (2007). *Uradni list RS št. 97/2007* (2007, 24. oktober).
35. Obreza, N. (2008). *Revidiranje konsolidiranih računovodskih izkazov mednarodnih družb* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
36. Odar, M. (2003). Spmembe 4. in 7. direktive Evropske unije, obvezna uporaba mednarodnega standarda računovodskega poročanja ter potrebne spremembe zakonodaje. *Revizor*, 12(7), 51-62.
37. Odar, M. (2006). Računovodsko poročanje za leto 2005. *Iks*, XXXIII(1/2), 7-20.
38. Odar, M. (2006a). Slovensko zavarovalništvo in mednarodni standardi računovodskega poročanja s poudarkom na oslabitvi sredstev. *Zbornik 13. dnevov slovenskega zavarovalništva* (str. 97-120). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
39. Odar, M. (2007). Temeljna pravila in posebnosti vrednotenja najpomembnejših postavk v računovodskih izkazih. *Zbornik 14. dnevov slovenskega zavarovalništva* (str. 327-343). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
40. Ormrod, P. & Stenka, R. (2007). *The impact of IFRS Adoption in the UK – Issues in Group Accounting*. European Financial Reporting Reserch Group.
41. Patel, H. & Bach, C. (2006). *Implementing IFRS in the Insurance Industry*. KPMG. Najdeno 21. avgusta 2009 na spletnem naslovu <http://www.kpmg.ca/en/industries/fs/insurance/implementedifrs.html>.
42. *Poročilo o poslovanju Skupine Triglav v letu 2007*. (2008). Ljubljana: Zavarovalnica Triglav, d.d. Najdeno 18. septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.triglav.si/pokazi.asp?id=1669>.
43. *Poročilo o poslovanju Zavarovalnice Triglav, d.d. v letu 2006*. (2007). Ljubljana: Zavarovalnica Triglav, d.d. Najdeno 18. septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.triglav.si/pokazi.asp?id=1410>.
44. *Poročilo o poslovanju Zavarovalnice Triglav, d.d., v letu 2005*. (2006). Ljubljana: Zavarovalnica Triglav, d.d. Najdeno 18. septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.triglav.si/pokazi.asp?id=1111>.
45. *Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2007*. (2008). Ljubljana: Agencija za zavarovalni nadzor. Najdeno 5. februarja 2009 na spletnem naslovu http://www.a-zn.si/docs/AZN_letno2007.pdf.
46. Porter, G. A. & Norton, C. L. (1998). *Financial Accounting: the impact on Decision Makers* (2nd ed.) Orlando: The Dryden Press.
47. *Predstavitev družbe [Zavarovalnica Triglav, d.d.]*. Najdeno 5. februarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.triglav.si/stran.asp?id=65>.
48. *Reporting Statement: Operating and Financial Review*. (2006). London: Accounting Standards Board. Najdeno 3. novembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.frc.org.uk/images/uploaded/documents/Reporting%20Statenebts%20OFR%20web.pdf>.
49. Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. (2007). *Uradni list RS št. 28/2007* (2007, 29. marec).
50. Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009. (2009). *Uradni list RS št. 47/2009* (2009, 23. junij).

51. Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2007. (2007). *Uradni list RS št. 119/2007* (2007, 24. december).
52. *Statistični zavarovalniški bilten 2008*. (2008). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
53. Stittle, J. (2003). *Annual reports: Delivering Your Corporate Message to Stakeholders*. Aldershot Hampshire: Gower Publishing.
54. Štiblar, F. & Šramel, F. (2008). *Zavarovalništvo Slovenije v 21. stoletju*. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
55. Turk, I. (2004). *Pojmovnik računovodstva, financ in revizije*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
56. *UK Insurance - Key Facts*. (2007). Association of British Insurers. Najdeno 5. februarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.abi.org.uk/Display/File/796/KeyFacts2007.pdf>.
57. Uredba (ES) št. 1126/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. novembra o sprejetju mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta. *Uradni list Evropskih skupnosti L 320* (2008, 29. september).
58. Uredba (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. junija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov. *Uradni list Evropskih skupnosti L 243* (2002, 11. september).
59. Veen, K. & Elbertsen, J. (2008). Governance Regimes and Nationality Diversity in Corporate Boards: A Comparative Study of Germany, the Netherlands and the United Kingdom. *Corporate Governance: An international Review*, 16(5), 386-399.
60. Vrankar, M. (2005). Konsolidirani (skupinski) računovodski izkazi. *Iks*, XXXII(1/2), 140-181.
61. *World insurance in 2007: emerging markets leading the way. Statistical appendix, updated December 2008*. (2008). Sigma No 3/2008. Zurich: Swiss Re. Najdeno 23. februarja 2009 na spletnem naslovu http://www.swissre.com/resources/a1eee8004c2e347386b7bf32638cee3cWorldInsurance_Appendix_update.pdf.
62. *Write to reason. Surveying OFRs and narrative reporting in annual reports*. (2006). London: Deloitte. Najdeno 15. septembra 2008 na spletnem naslovu http://www.deloitte.com/dtt/cda/doc/content/UK_Audit_Writetoreason_06.pdf.
63. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). (2006). *Uradni list RS št. 42/2006* (2006, 19. april).
64. Žuran, M. (2005). Odloženi davki v konsolidiranih računovodskih izkazih po MSRP. *Revizor*, 16(9), 28-50.

PRILOGE

Priloga 1: Seznam kratic

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
BDP	Bruto domači proizvod
CA 2006	Companies Act 2006
CA 85	Companies Act 1985
EEV	European Embedded Value
EU	Evropska unija
MRS	Mednarodni računovodski standardi
MSRP	Mednarodni standardi računovodskega poročanja
SKL	Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic
SRS	Slovenski računovodski standardi
UK GAAP	United Kingdom Generally Accepted Accounting Practice
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah
ZZavar	Zakon o zavarovalništvu